

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ—ΚΑΛΟΤΕΧΝΙΑ—ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Α΄.

| 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ, 1863. |

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 4.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ
ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
ΠΟΙΗΤΩΝ.

Α΄.

ΕΡΡΙΚΟΣ ΕΪΝΟΣ (Heinrich Heine).

(Συνέχεια, ἴδε φυλλάδ. 3.)

VI.

Ὡς ὁ ψάλτης τοῦ *Don Zouan*, πρὸς τὸν ὁποῖον εἰς πολλὰ ἐμοιάζει, ὁ ποιητὴς τοῦ *Atta Troll* ἠγάπα τὴν πάλην. Ὁ Εἶνος, ὡς ὁ Βύρων, ἐξέφυε τολμηρὰν πρόκλησιν κατὰ τῆς γενεθλίου του γῆς, καὶ περιέργως, ἥρωα καὶ τῶν δύο ποιητῶν ὑπῆρξεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον καὶ ἡ Γερμανία καὶ ἡ Ἀγγλία μισοῦσιν, ἀποστρέφονται καὶ καταπολεμοῦσιν· ἐτι δὲ περιεργότερον, καὶ ὁ Βύρων καὶ ὁ Εἶνος ἐξέλεξαν τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἐποχὴν ὅπως προσβάλωσι τὰς γνώμας καὶ τὰς πεποιθήσεις τῆς ἰδίας πατρίδος ἕκαστος, δεικνύοντες μεγίστην συμπάθειαν πρὸς πᾶν ὅ,τι ξένον καὶ βαθεῖαν περιφρόνησιν πρὸς πᾶν ἰθαγενές. Γνωστὸν δ' εἶναι πόσον καὶ οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ Γερμανοὶ εἰσὶ προσηλωμένοι εἰς τὰς ἰδέας, εἰς τὰ ἔθιμα, εἰς τὰς προλήψεις τῶν πᾶν

τὸ μὴ ἀγγλικὸν διὰ τοὺς μὲν, πᾶν τὸ μὴ γερμανικὸν διὰ τοὺς ἄλλους, εἶναι ἀπαράδεκτον, καταφρονητέον, βάρβαρον.

Ἡ Ἀγγλία ἠγωνίζετο τότε θανασίμως κατὰ τῆς Γαλλίας· ἐνόμιζεν ὅτι ἠγωνίζετο ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ὑπὲρ τοῦ προτεσταντισμοῦ, ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς, καὶ ἀλλοίμονον εἰς τὸν Ἄγγλον ὅστις ἤθελε τολμήσει νὰ μὴ συμμερισθῇ τὰς ἰδέας τῆς πατρίδος του. Ἀκριβῶς ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐξέλεξε ὁ συγγραφεὺς τοῦ *Silva Aráldou* διὰ νὰ ψάλλῃ τὸν Ναπολέοντα καὶ νὰ ἀποκαλέσῃ αὐτὸν ἥρωα μυθιστορήματος, διὰ νὰ θαυμάσῃ τὸν Βολταῖρον καὶ τὸν Ρουσσῶ, διὰ νὰ ὁμολογήσῃ ἑαυτὸν ἄθροσκον. Οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ ἀναλάβῃ τὴν υπεράσπισιν τῆς υπερηφάνου Ἀλβιῶνος ἀπέναντι τῆς θρασεῖας προκλήσεως τοῦ ποιητοῦ τοῦ Λάρα, ἀλλ' ἀντὶ τούτου ὁ Βύρων ἐπωνομάσθη τέρας, καὶ ἡ συκοφαντία καὶ ἡ καταδρομὴ τῶ ἐπίδαψιλεύθῃ ἀφειδῶς.

Εἰς παραπλησίαν στιγμὴν, ὅταν ἡ συνασπισθεῖσα Εὐρώπη κυλινθεῖται κατὰ τῆς Γαλλίας, ὅταν ὁ νέος Προμηθεὺς δεσμώτης ὑπάγει νὰ ἀποτίσῃ βαρεῖαν ποινὴν ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς Ἁγίας Ἐλένης, διότι ἀνεγέννησε τὸν κόσμον διὰ τῆς κατακτίσεως, ἡ λύρα τοῦ Εἶνου τονίζεται κατὰ πρῶτον καὶ οἱ πρῶτοι σίχοι τοῦ

είναι ὕμνος πρὸς τὸν Ναπολέοντα. Δύο ἐπίλεκτοι ἐπανέρχονται ἐκ Ρωσίας καὶ μανθάνουσι τὴν θλιβεράν ἀγγελίαν ἢ μεγάλη στρατιὰ ἠττήθη, ἠχμαλωτίσθη ὁ αὐτοκράτωρ ὁ εἰς σκέπτεται ν' ἀκολουθήσῃ τὴν ὁδὸν διὰ νὰ ἐπανεύρῃ τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα, ὁ ἄλλος αἰσθάνεται πάσας τὰς πληγὰς τοῦ ἀνοιγομένης καὶ σκέπτεται ἐπίσης τὴν οἰκογένειαν. «Τί μὲ μέλει σύζυγος καὶ τέκνα! ἀνακράζει τώρα ἔχω ἄλλας φροντίδας· ἐὰν πεινοῦν, ἄς ἐπατήσουν! ἐκεῖνος, ὁ αὐτοκράτωρ, ὁ αὐτοκράτωρ εἶναι αἰχμάλωτος! Ἄν ἀποθάνω, σύντροφε, σῦρε τὸ σῶμά μου ἕως τὴν Γαλλίαν· θέσε ἐπὶ τοῦ στήθους μου τὸ παράσημον τῆς τιμῆς μὲ τὴν ἐρυθρὰν του ταινίαν· βάλε τὸ ὄπλον εἰς τὸ πλευρόν μου καὶ τὸ ξίφος εἰς τὴν χεῖρά μου, ὡς ἂν ἤμην σκοπός· θὰ περιμεινω οὕτως εἰς τὸν λάκκον ἕως οὗ ἀκούσω τὸν κρότον τῶν πυροβόλων καὶ τῶν ἵππων τὸν χρεμετισμόν. Τότε ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ μου περάσῃ ἐπὶ τοῦ τάφου, θὰ ἐγερθῶ ἀμέσως ἀναπόπλος διὰ νὰ ὑπερασπισθῶ τὸν αὐτοκράτορα, τὸν αὐτοκράτορα, τὸν αὐτοκράτορα!»

Ἰδοὺ πῶς ἐψάλλε κατὰ τὸ 1816 ὁ νέος ποιητὴς τῆς Δυσσελδὸρφ εἰς τοὺς Δύο ἐπιλέκτους, ποίημα θαυμάσιον διὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ χρωματισμοῦ, πρὶν ὁ Βερναξέρος ἐξυμνήσῃ τὴν Παλαιὰν σημαίαν, τὸν Γέροντα Λοχίαν, τὴν Πέντε Μαῖου, καὶ τὰς Ἀναμνήσεις τοῦ λαοῦ¹, καὶ πρὶν ἢ ὁ Καζιμίρος Δελαβίνος γράψῃ τὰς Μεσσηνιακάς², καὶ ὁ Μαντζώνης τὴν μεγαλοφυῆ του ᾠδὴν εἰς τὸν θάνατον τοῦ Ναπολέοντος³.

Δὲν δύναμαι νὰ ἐξηγήσω σαφῶς, ἂν ὁ ἀγγλος ποιητὴς ἐνεπνεύσθη ὑπὸ εὐγενοῦς ἐνθουσιασμοῦ καὶ ὑπὸ βαθείας πεποιθήσεως πρὸς τὸν ἀτυχῆ ἥρωα τοῦ Οὐατερλώ, ἢ ἂν φυσικὴ τάσις τοῦ παραδόξου καὶ ἀρροσκομένου εἰς τὴν ἀντιλογίαν πνεύματός του τὸν ἐβίαζε νὰ πράττῃ πάντοτε τὰ ἐναντία τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων· ὅπως δὴποτε ὁ θαυμασμός του μοὶ φαίνεται εἰλικρινής, διότι φύσις ἢ ὡς τοῦ Βύρωνος, φύσις εὐγενῆς καὶ ποιητικῆ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην, δὲν δύναται οὐδὲ νὰ ὑπολογίσῃ οὐδὲ νὰ ψευθῆ. Ἄλλως ὁμοῦς ἔχει ὡς πρὸς τὸν γερμανὸν ποιητὴν, ὅστις εἰς τὰσαν σελίδα ἐπίδεικνύει τόσον ἐνθουσιώδη λατρείαν ὑπὲρ τοῦ Ναπολέοντος, ὥστε ἢ εἰλικρινεία του οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν δύναται νὰ τεθῆ ἐν ἀμφιβόλῳ. Δὲν δύναται τις ν' ἀποχωρήσῃ τὸν Βοναπάρτην ἀπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ νὰ στερήσῃ τὴν Γαλλίαν

1. 1821.

2. 1817.

3. 1821.

ἀπὸ τὰ κλέη τῆς Ἰπατείας καὶ τῆς Αὐτοκρατορίας. Ὁ Ἔϊνος ἠγάπησε τὸν μέγα ἄνδρα, χωρὶς ἕνεκα τοῦτου νὰ παύσῃ νὰ λατρεύῃ τὸ μέγα ἔθνος. Ὁ διπλὸς οὗτος ἔρωσ εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, ὁ ἀστὴρ τοῦ ποιητοῦ, εἴτε τὴν ἀνθρωπίνην διάλεκτον ὁμιλεῖ, εἴτε τῶν θεῶν τὴν γλῶσσαν ψελίζει. Εἰς τὰς Ὀμολογίας του ὁ ἀδιόρθωτος Βοναπαρτιστὴς, ὡς ἀποκαλεῖ αὐτὸς ἑαυτὸν, διηγείται τὰς θλίψεις καὶ τὴν μελαγχολίαν του κατὰ τὴν ἐν Πρωσίᾳ διαμονὴν του ὁ ἄηρ τῆς πατρίδος καθίσταται δι' αὐτὸν ὡσημέραι ἐπιδραβεστερος· ἢ φαντασία του τὸν ἀπατᾷ καὶ νομίζει ἐνίοτε ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι πρωσικὸν ἐθνόσημον. Ὁ εὐθυμος οὗτος υἱὸς τοῦ Σηκουάνα, ὅστις, κατὰ παραδρομὴν τῆς φύσεως, ἐγεννήθη εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ρήνου, εὐρέθη μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Ἰουλίου εἰς τὴν ἀληθῆ του θέσιν, ὅταν ἔθραυσε τὰ δεσμά του καὶ ἀπεκατέστη εἰς τοὺς Παρισίους, τὴν ἀληθῆ του πατρίδα, ὅπου, λέγει, ζῶ ἔκτοτε ἡσυχος καὶ εὐτυχῆς, ὡς Πρωσσοσ ἀπελεύθερος. Ἐπειδὴ ὁμοῦς εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν μᾶς ἀρέσκει νὰ κακολογῶμεν ὀλίγον ὅσους ἀγαπῶμεν πολὺ, ὁ γερμανὸς ποιητὴς, πολιτογραφηθεὶς Γάλλος δικαίωματι χάριτος καὶ εὐφύας, ἐκτοξεύει ἐνίοτε λεπτὰς εἰρωνείας, ἐντελῶς Βολταιριανὰς, κατὰ τῶν παλαιῶν φίλων του καὶ νέων συμπατριωτῶν του. Λαλῶν περὶ τοῦ Σατωβριάνδου ὅστις ἐπανάρχετο εἰς Γαλλίαν ἐκ τῆς εὐλαβοῦς του ὁδοιπορίας εἰς Παλαιστίνην, ἐνῶ ὁ φιλολογικὸς καὶ πολιτικὸς ῥωμαντισμὸς ἐθριάμβευε, τὸν ἀποκαλεῖ πένθιμον παράφρονα, καὶ προσθέτει· «ἔφερον εἰς Παρισίους μεγάλην λάγνην, πλήρη ὕδατος τοῦ Ἰορδάνου καὶ, ἐπειδὴ οἱ συμπατριῶταί του εἶχον καταστῆ πάλιν εἰδωλόατρα κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπανάστασεως, τοὺς ἐδάπτισεν ἐκ νέου μὲ τὸ θαυματουργὸν ὕδωρ τῶν ἁγίων τόπων. Οὕτω βραντισθέντες, κατέστησαν πάλιν ἀληθεῖς χριστιανοί, ἀπετάξαντο τὸν Σατανᾶν καὶ τὰς πομπάς του, καὶ ἀπεζημιώθησαν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ οὐρανοῦ διὰ τὰς κατακτήσεις, ἄς ἀπώλεσαν ἐπὶ τῆς γῆς, παραδείγματος χάριν τὰς παραβρηνίους ἐπαρχίας, ὅθεν καὶ ἐγὼ κατέστην Πρωσσοσ.» Οὐδὲν δὲ ἀρότερον, εὐφύεζον, ἐνὶ λόγῳ γαλλικότερον τοῦ τρόπου καθ' ὃν περιγράφει τὴν ἀγάπην τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων πρὸς τὴν γαλλικὴν κυριαρχίαν. «Τὴν πρώτην μαῖου, λέγει, διέβην τὸν Ρήνον. Δὲν ἠδυνήθην νὰ ἰδῶ προσωπικῶς τὸν γέροντα θεόν, τὸν σεβάσιμον Ῥήνον, καὶ ἠρέσθη νὰ τῷ ῥίψω τὸ ἐπισκεπτήριόν μου εἰς τὸν ποταμόν. Καθόσον ἤκουσα ὁμοῦς, ἐκάθητο εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἠσχολεῖτο εἰς τὴν

σπουδὴν τῆς γαλλικῆς γραμματικῆς τοῦ Μαϊδίνγερ. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς πρωσικῆς κυριαρχίας δὲν εἶχε καθόλου προχωρήσει εἰς τὴν γαλλικὴν καὶ ἢ θελε νὰ ἐπαναλάβῃ ὀλίγον τὰ μαθήματά του διὰ νὰ μὴ εὐρεθῆ τυχὸν ἀπροπαράσκευος. Μοῦ ἐφάνη ὅτι τὸν ἤκουσα ἐν μέσῳ τοῦ κρότου τῶν κυμάτων νὰ κλινῆ τὸ ῥῆμα Ἀγαπῶ, ἀγαπᾷς, ἀγαπᾷ, ἀγαπῶμεν· ἀλλὰ τί ἄραγε ν' ἀγαπᾷ; βεβαίως ὄχι τοὺς Πρωσσοσ.» Ἄλλ' ὁ ἔρωσ του πρὸς τὸν Ναπολέοντα καὶ τὴν Γαλλίαν λαμβάνει κυρίως τὰς μεγαλητέρας διαστάσεις εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ τυμπανιστοῦ Λεγγάρδου, ἐν τῶν ὠραιότερων κειμηλίων τῶν Reisebilder. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ ταύτῃ ὁ ποιητὴς διηγείται εἰς γυναῖκα τὰς ἀναμνήσεις τῆς νεότητός του, ἀναμνήσεις ἀξίας ποιητοῦ, καὶ ποιητοῦ ὁποῖος ὁ Ἑρβίκος Ἔϊνος· ἀδύνατα θὰ ἐπεχειρεῖ τις, ἂν ἤθελε νὰ τὸν παρακολουθήσῃ διὰ τῶν μυρίων παιγνίων φαντασίας ἀπιστεύτως εὐστρόφου· πετᾷ ἀπὸ τοῦ παραδείσου εἰς τὸν ἄδην, ἀπὸ τῶν ἄμμων τῆς Βενετίας εἰς τὰς αἰωνίως χιονοσκεπεῖς πρόποδας τοῦ Ἰμάου ὄρους. Ἄν ὁ Βολταιρος ἐψέξε τὸν ἄδην τοῦ Δάντου, ὁ παράδεισος τοῦ Ἔϊνου ἤθελε τὸν συμδιβάσει ταχέως πρὸς τὸν οὐρανόν· ὁ παράδεισός του δὲν ἔχει Οὐρὶ ὡς ὁ παράδεισος τοῦ Μωάμεθ, ἀλλ' ἔχει ῥύακας καμπανίτου οἴνου, ὧν ἐκεῖνος στερεῖται ἐντελῶς.

Ἰδοὺ τέλος ὁ ποιητὴς εἰς Δυσσελδὸρφ διηγούμενος τὴν γέννησιν του παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, «ὅπου ἢ Μωρία βλαστάνει ἐπὶ λόφων ἀνθηρῶν.» Καὶ ἠξέυρετε ποῖα εἶναι ἢ Μωρία αὕτη; Ὁ διηγητικὸς εἰρων μᾶς τὸ λέγει. «Τὴν θερίζουν τὸ φθινόπωρον, τὴν πατοῦν, τὴν θέτουν εἰς βαρέλια καὶ τὴν ἀποστέλουν εἰς τὸ ἐξωτερικόν.» Ἐνὶ λόγῳ εἶναι ὁ περίφημος οἶνος τῆς Ἰωαννησβέργ, ὅστις ἐπεκαλέσθη ὁ βασιλεὺς τῶν οἴνων ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ πρίγκηπος Μεττερνίχου¹, ὡς καὶ ὁ τυρὸς τῆς Βρίας² ἐπεκαλέσθη βασιλεὺς τῶν τυρῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ πρίγκηπος Ταλλεϋράνδου, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν Βιέννῃ Συνόδου, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ βασιλεῖς ἀνεκρηύττοντο ἐπὶ τραπέζης, entre la poire et le fromage, καθὼς λέγουσιν οἱ Γάλλοι.

Δύο νεάνιδες ἀναφαίνονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς νεαρᾶς ἡλικίας τοῦ Βύρωνος· ὀκταετῆς ἠράσθη τὴν Μαρίαν Duff, παιδίον ἐτι. «Παράδοξον εἶναι,

1. Γνωστὸν εἶναι ὅτι οἱ περίφημοι ἀμπελώνες οἱ παράγοντες τὸν οἶνον τῆς Ἰωαννησβέργ, ὡς ἀποκαλοῦνται, ἠγοράσθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας καὶ ἐδωρήθησαν εἰς τὸν πρίγκηπα Μεττερνίχον.

2. Μεγάλη ἐπαρχία τῆς Γαλλίας, περίφημος διὰ τὸν τυρὸν τῆς.

ἔγραφε δεκαεπτὰ ἔτη μετέπειτα, ὅτι ἠγάπησα τόσον μανιωδῶς τὸ παιδίον ἐκεῖνο εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν οὐδ' ἔρωτα ἠδυνάμην νὰ αἰσθανθῶ, οὐδὲ τῆς λέξεως αὐτῆς τὴν σημασίαν νὰ γνωρίζω. Ἐνθυμοῦμαι τί ἐλέγομεν πρὸς ἀλλήλους, τὴν μορφήν τῆς, τὰς θωπείας τῆς δὲν εἶχον ἡσυχίαν, δὲν ἠδυνάμην νὰ κοιμηθῶ ἢ ἀγωνία μου ἦτο τόσον βιαία ὥστε πολλάκις σκέπτομαι καθ' ἑαυτὸν, ἂν ἔκτοτε ἠγάπησα ἄλλην ἐπίσης εἰλικρινῶς... Ὅταν ἀργότερα ἔμαθον ὅτι ἐνθυμώθη, ἔμεινα ὡς κεραυνόπληκτος· ἐπνιγμένη καὶ εἶχον σπασμούς σχεδόν.» Ἐπίσης ὅταν δωδεκαετῆς ἠγάπησε τὴν ἐξαδέλφην του Μαργαρίταν Πάρκερ ἔχασε καὶ τὸν ὕπνον καὶ τὴν ὄρεξιν. «Εἶχον ἀφορμὰς νὰ πιστεύσω ὅτι μ' ἀγαπᾷ καὶ ὁμοῦς κυρία τῆς ζωῆς μου ἐνασχόλησις ἦτο νὰ σκέπτομαι πόσος χρόνος ἤθελε παρέλθει ἕως οὗ τὴν ἐπανιδῶ πάλιν· οἱ χωρισμοὶ μας διήρκουν συνήθως δώδεκα περίπου ὥρας. Ἄλλ' ἤμην παράφρων τότε καὶ δὲν ἐφρονίμευσα ἔκτοτε.» Ὁ Ἔϊνος οὐδέποτε ἠσθάνθη τὸν ἔρωτα μετὰ τὸσαύτης σφοδρότητος, οὐδέποτε ἢ ἀνάμνησις γυναικὸς τὸν ἐμπόδισε νὰ δειπνήσῃ εὐθύμως. «Ἡ γυνὴ ἢ θέλουσα νὰ τὴν ἀγαπήσω, λέγει, πρέπει νὰ μὲ μεταχειρισθῆ ὡς σκύλον.» Ποῖα δὲ γυνὴ ἠδύνατο νὰ μεταχειρισθῆ ὡς σκύλον ἀνθρώπου, ὅστις ἦτον ὠραῖος ὡς θεὸς καὶ πονηρὸς ὡς διάβολος; Πρὸς ἀποζημίωσιν ζητεῖ τὸν ἔρωτα ἐν τῇ ποικιλίᾳ, διότι ὑπάρχουσιν ἀνθρώπινα πλάσματα ὧν ἢ καρδία εἶναι νόμισμα πολὺτιμον, ἐφ' οὗ χαράττονται ὁμοῦς πολλαὶ εἰκόνες ἀλληλοδιαδόχως. Εἰς τὸ ἐρωτικὸν ἡμερολόγιον τῆς νεαρᾶς ἡλικίας του ἀπεμνημόνευσε πολυπληθεῖς χαρέμιον νεανιδῶν, Οὐρὶ τὰ ὅποια ἐλησμόνησε νὰ θέσῃ εἰς τὸν παράδεισόν του, ἵσως διότι ἔφερε πάντοτε τὴν εἰκόνα των ἐν τῇ καρδίᾳ του. Πρώτη φαίνεται ἢ ὠραία Γερτρούδη ἢτις εὐχαριστεῖτο ὅταν ἐκάθητο πλησίον τῆς. «Ἡ νεάνις αὕτη ὁμοίαζε μὲ θάλλον ῥόδον, καὶ ὅταν μίαν ἡμέραν ἐβρίσθη εἰς τὸν τράχηλόν μου ἐφοβήθην μήπως διαφλεχθῆ καὶ ἐξατμισθῆ εἰς τὰς ἀγκάλας μου.» Ἡ ὠραία Αἰκατερίνη εἶχε λαλιὰν γλυκειάν καὶ ἀρμονικὴν, καὶ ὀφθαλμοὺς διαυγοῦς γλαυκοῦ χρώματος, τὴν ἐντέλειαν τοῦ ὁποίου οὐδέποτε ἀπῆντησεν ὁ ποιητὴς εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῶα, σπανίως δὲ εἰς τὰ ἄνθη. Ἡδύνατό τις νὰ ὄνειροπολήσῃ ἀπείρους εὐτυχίας κατοπτριζόμενος εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνους! «Ἄλλ' ἢ ὠραία Ἐδδίγη μὲ ἠγάπα, διότι ἄμα ἐπλησίαζον ἢ κεφαλὴ τῆς ἐκλινε πρὸς τὴν γῆν, καὶ ἢ στιλπνὴ τῆς κόμη καλύπτουσα τὴν ἐρυθριώσαν ὄψιν τῆς ἄφινε μόνον νὰ φαίνωνται οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς, λαμπροὶ ὡς ἀστέρες ἐν μέσῳ

οὐρανὸν ζοφεροῦ. Τὰ αἰδήμονα χεῖλη της δὲν ἐπρό-
φερον οὐδὲ λέξιν, ἀλλ' οὐτε ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ ὀμι-
λήσω· ἐγὼ ἔβηνον, καὶ ἐκείνη ἔτρεμεν· ἐνίοτε πα-
ρεκάλει τὰς ἀδελφάς της νὰ μοὶ εἶπουν νὰ μὴν ἀ-
ναβρίχῳμαι ἀπροσέκτως εἰς τοὺς βράχους καὶ νὰ
μὴ λούωμαι τὴν μεσημέριαν εἰς τὸν Ῥήνον. Ἦκου-
σα ἡμέραν τινὰ τὴν προσευχὴν της ἐνώπιον μικρᾶς
εἰκόνας τῆς Παναγίας· τὴν ἤκουσα νὰ παρακαλῇ
τὴν μητέρα τοῦ Θεοῦ νὰ ἐμποδίσῃ ἐκεῖνον· ν' ἀναβ-
ρίχῃται καὶ νὰ λοηῖται Ἀναντιβρόχως ἤθελον
ἀγαπήσει τὴν ὠραίαν ἐκείνην κόρην, ἂν ἐφαίνε-
το ἀδιάφορος, ἀλλὰ μετ' ἡγάπησε καὶ ἐφάνην ἐγὼ
ἀδιάφορος. Ἡ Ἰωάννα ἦτο κόρη ὠχρὰ καὶ ὑψηλὴ·
ἔπασχε θανασίμως, καὶ ἐρρέμβασε συνεχῶς· οἱ ὀ-
φθαλμοὶ της ἦσαν διαυγεῖς ὡς ἡ ἀλήθεια, εἰς τὰ
χεῖλη της εὐσεβῶς ἀνοιγόμενα καὶ εἰς τοὺς χαρα-
κτῆρας τῆς μορφῆς της ἀνεγίνωσκέ τις μεγάλην ἀλ-
λὰ καὶ ἀγίαν συγχρόνως ἱστορίαν, τίς οἶδεν! Ἰσως
θεῖον τινὰ ἔρωτα. «Ἦξευρεν ὠραίας μυθικὰς παραδό-
σεις καὶ ὅταν ἡ λευκῆτης χεὶρ μοὶ ἐδείκνυεν ἀπὸ τοῦ
παραθύρου τὰ ὄρη ὅπου συνέβησαν ὅσα διηγείτο ἡ-
μην ἀληθῶς βεβουλισμένους εἰς ἐκστασιν· ἔβλεπον
τοὺς γέροντας ἱππότητας ἐξερχομένους ἀπὸ τῶν ἐρει-
πωμένων πύργων καὶ ἤκουον τὸ ξιφὸς τῶν πληττον-
τὸν ὀπλισμὸν τοῦ ἀντιπάλου· ἡ ὠραία νύμφη τοῦ
Ῥήνου ἐφαίνετο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους καὶ ἔ-
ψαλλε τὸ γλυκὺ καὶ κινδυνώδες ᾄσμα της, ὁ Ῥήνος
ἐψιθύριζεν ἡρέμα συγχρόνως καὶ τρομακτικῶς καὶ
ἡ ὠραία Ἰωάννα μετ' ἠτένιζε τὸσον ἀλλοκότως καὶ
τὸσον μυστηριωδῶς, ὥστε ἐφαίνετο ἀνήκουσα καὶ
αὐτὴ εἰς τὸν φανταστικὸν κόσμον, οὐ μοὶ διηγείτο
τὰ θαυμάσια.» Καὶ ὁ ποιητὴς τῆ διηγείτο ἐπίσης
συμβάντα τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, καὶ ὅταν δὲν
ἐνθυμεῖτο τὰ ὀνόματα τῶν τὰ ὑπέμνησκεν ἐκείνη.
«Ὅταν τὴν ἠρώτων μετ' ἐκπλήξεως πότεν ἤξευρε
τὰ ὀνόματα μοὶ ἀπεκρίνετο μειδιῶσα, ὅτι τὰ εἶχε
μάθει ἀπὸ τὰ πτηνὰ τὰ ὅποια ἐπληττον διὰ τοῦ
ράμφους τῶν τὰς ὑέλους τῶν παραθύρων της· ἠθε-
λε νὰ μετ' ἀμὴ νὰ πιστεύσω ὅτι ἦσαν τὰ αὐτὰ ἐ-
κεῖνα πτηνὰ ἄτινα κατὰ τὴν παιδικὴν μου ἡλικίαν
ἠγόραζον ἐκ τοῦ ὑστερήματός μου ἀπὸ τοὺς ἀ-
σπλάγγνους χωρικόπαιδας, καὶ ἔπειτα τὰ ἀπελευ-
θέρωνα. Ἀλλ' ἐγὼ νομίζω ὅτι ἤξευρεν ὅλα ἐπειδὴ
ἦτο τὸσον ὠχρὰ καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν· ἤξευρεν
ἐπίσης καὶ πότε θ' ἀποθάνῃ καὶ ἠθελε νὰ χωρισθῶ-
μεν πρὶν. Ὅτε ἀπεχωρίζομεθα, μοὶ ἔτεινε καὶ τὰς
δύω χεῖρας, χεῖρας λευκάς, ἀπαλάς, καὶ ἀγνάς ὡς
ὁ ἄρτος· τῆς μεταλήψεως, καὶ μοὶ εἶπε· —εἶσαι κα-
λὸς, ἀλλ' ὅταν θὰ γίνῃς καλὸς, ἐνθυμῶ τὴν μικρὰν

Βερονίκην ἣτις ἀπέθανε— τὰ φλόαρα ἄρα πτηνὰ
τῆ εἶχον προδόσει αὐτὸ τὸ ὄνομα; Πολλάκις εἶχον
βασανίζει τὴν κεφαλὴν μου κατὰ τὰς ὥρας τῶν
ἀναμνήσεων, δὲν ἠδυνήθην ποτὲ νὰ ἐπανεύρω τὸ
γλυκὺ ἐκεῖνο ὄνομα.» Ὁ ἀγνώμων εἶχε λησμονήσει
καὶ τὸ ὄνομα ἐκείνης, δι' ἣν ἔψαλλον πρώτην φορὰν
αἰσθηθῶν σου ἔρωτος ἐν τῇ καρδίᾳ σου... Ἀλλ' ἄς συγ-
χωρήσωμεν τὴν λήθην αὐτὴν, ἀφοῦ ὁ ἔνοχος μετα-
μελεῖται καὶ ἄς ἀκούσωμεν μᾶλλον αὐτὸν χαρατ-
τοντα τὰς ἀναμνήσεις τοῦ σχολείου καὶ ἀπαριθμοῦν-
τα δι' ὅσους σπουδαίως κωμικοῦ τὰ πρῶτά του βρα-
θεῖα. «Ἄν οἱ Ῥωμαῖοι ἦσαν ἀναγκασμένοι νὰ μαν-
θάνωσι λατινικὰ, δὲν θὰ τοῖς ἔμενε καιρὸς νὰ κα-
τακτῆσαι τὸν κόσμον. Ὁ εὐδαίμων ἐκεῖνος λαὸς
ἐγνώριζεν ἀπὸ τῆς κοιτίδος ποῖα οὐσιαστικὰ συν-
τάσσονται μετ' ἰμ εἰς τὴν αἰτιατικὴν, ἐνῶ ἐξεναν-
τίας ἐγὼ ἔπρεπε νὰ τὸ μάθω ἐν ἰδρωτὶ τοῦ προσώ-
που μου... Ὅσον δὲ διὰ τὰ ἑλληνικὰ οὐτε νὰ τὰ
ἀναφέρω κἂν δὲν θέλω. Οἱ μοναχοὶ τοῦ μεσαιῶνος
δι' ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι ἐφευρέσεις τοῦ διαβόλου δὲν
εἶχον πολὺ ἄδικον. Μόνος ὁ Θεὸς ἤξευρε πόσον μετ' ἔ-
βασάνισαν.» Ἀλλ' ὅτι μᾶλλον τὸν ἀπῆλπιζεν ἦ-
σαν τὰ ἀνώμαλα ῥήματα. «Διαφέρουσιν, ἔλεγεν,
ἀπὸ τὰ ὀμαλὰ κατὰ τοῦτο καὶ μόνον· ὅτι ξυλιζό-
μεθα περισσότερον δι' αὐτά.» Καὶ ὁ πτωχὸς μα-
θητῆς διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν διάκρισιν αὐτὴν ἐγονυ-
πέτετε καθ' ἑκάστην ἐνώπιον τοῦ Ἐσταυρωμένου καὶ
ἔλεγεν ἱκετικῶς. «Ὡ σὺ δυστυχῆ Θεέ, ἐπίσης ὡς ἐγὼ
βασανισμένε, εἰ δυνατόν, βοήθησε, Θεέ μου, νὰ τη-
ρήσω ἐν τῇ μνήμῃ τὰ ἀνώμαλα ῥήματα.» Ὡς πρὸς
τὴν ἀριθμητικὴν ἠννοεῖ ὀλίγον τὴν πρόσθεσιν, ἀλλ'
ἡ ἀφαίρεσις ἐπήγαγε καλῆτερα. «Εἰς τὴν πράξιν
αὐτὴν, ἔλεγεν, ὑπάρχει εἰς κανὼν κύριος, «4 ἀπὸ 3
δὲν ἀφαιροῦνται· πρέπει νὰ δανεισθῶμεν μίαν δεκά-
δα.» Συμβουλεύει λοιπὸν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ
δανείζεται κανεὶς μερικὰ σολδία περισσότερον, διότι
δὲν ἤξευρε τί δύναται νὰ συμβῇ. Παραδόξως ὁ-
μως πῶς ἠγάπα πολὺ τὴν μυθολογίαν· μετὰ με-
γάλῃς εὐχαριστήσεως ἐσχετίζετο μετ' ὅσους γυμνοὺς
ἐκεῖνους θεοὺς, οἵτινες διώκουν τὸν κόσμον. «Δὲν
πιστεύω κανεὶς μαθητῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν Ῥώμην νὰ
ἐγνώριζεν ἐκ στήθους καλῆτερον ἀπὸ ἐμὲ τὰ κυ-
ριώτερα κεφάλαια τῆς κατηγήσεώς του, τοὺς ἔρω-
τας τῆς Ἀφροδίτης παραδείγματος χάριν.» Ἐν γέ-
νει ἡ μυθολογία δὲν τῶ φαίνεται τὸσον ἄσμενος
ὅσον ἐπιτηθεύονται τινὲς νὰ λέγωσι, καὶ εὐρίσκει
χρηστότητα ἐκ μέρους τοῦ Ὀμήρου ὅτι ἐπρομήθευ-
σεν ἕνα σύζυγον εἰς τὴν τοσοῦτους ἔχουσαν θαυ-
μαστὰς Ἀφροδίτην. Δι' ἰσχυρίζεται μόνον ὅτι ἀφοῦ

εἶναι ἀνάγκη νὰ μανθάνωμεν ἐκ στήθους τοὺς ἀρ-
χαιοὺς θεοὺς, ἔπρεπε νὰ διατηρήσωμεν καὶ ἐκεῖ-
νους. Τὴν γεωγραφίαν δὲν ἠμπόρεσε νὰ μάθῃ ποτὲ
πρεπόντως· ἀλλ' εἰς τοῦτο πταίωσιν οἱ Γάλλοι οἱ
ὅποιοι ἔκαμον ἄνω κάτω ὅλα τὰ σύνορα. Κατό-
πιν ἤρχετο ἡ Ἑβραϊκὴ μετ' ἡν ὅποιον ἐσυμφώνει καὶ
αὐτὸς καὶ τὸ ὠρολόγιόν του, τὸ ὅποῖον εὐρεθὲν εἰς
στενάς σχέσεις μετ' ὁμοειδέας ἐπὶ ἐνεχούροις, συνεί-
θισεν ἐπὶ τέλους εἰς τὰ ἰουδαϊκὰ ἔθιμα καὶ δὲν ἐκι-
νεῖτο τὸ σάββατον. Ἀλλ' ἀπ' ὅλας τὰς τάξεις τῆς
μαθητείας του μία πρὸ πάντων τὸν ἐθελγεν, ἐκείνη
καθ' ἣν ἐσπούδασε τὴν γαλλικὴν. Τὰ πρῶτα στοι-
χεῖα τῆς γλώσσης ἐδιδάχθη ἀπὸ τὸν Ἀββᾶν Δωλ-
νουᾶ, μετανάστην Γάλλον· ἀλλ' ὁ Ναπολεὼν κα-
ταγινόμενος νὰ ἐγκαλλικίσῃ πᾶσαν τὴν Εὐρώ-
πην δὲν ἤργησε ν' ἀποστείλῃ εἰς τὸν μέλλοντα
θαυμαστὴν του, καθηγητὴν διδάξαντα εἰς τὸν ἐπι-
μελῆ νεανίαν τὴν γλῶσσαν τῆς νίκης καὶ τὴν νεω-
τέραν ἱστορίαν· ὁ καθηγητῆς οὗτος ἦτον ὁ τυμπα-
νιστῆς Λεγγράνδος. Κατόκησεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ
ποιητοῦ πρὸς μεγάλην δυσἀρέσκειαν τῆς μητρὸς,
πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησιν τοῦ παιδίου ὅπερ ἠρέ-
σκετο ἔχον σιμὰ του μέλλοντα συμπατριώτην.
Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Ἐκλέκτωρ εὐχαρίστη-
σε τοὺς παλαιούς του ὑπηκόους διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν
ἀγάπην των καὶ τοὺς ἀπήλλαξε τοῦ ὄρκου τῆς πί-
στεως, ἐνῶ ὁ πρίγκηψ Μυράτος τοὺς καθυπέβαλλεν
εἰς νέον ὄρκον καὶ ὑπέσχετο νὰ τοὺς καταστήσῃ
εὐτυχεῖς.¹ Ὁ παῖς ἐν καὶ μόνον ἠννοεῖ εἰς ὅλα αὐ-
τὰ, ὅτι δὲν θὰ πηγαίῃ εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ εἶπεν
εἰς τὴν μητέρα του. «Θέλουν νὰ μᾶς κάμουν εὐτυ-
χεῖς καὶ δὲν ἔχομεν σχολεῖον.» Ὁ νέος του παιδα-
γωγός, τυμπανιστῆς Λεγγράνδος, ἐγνώριζεν ὀλίγα
μόνον ῥάκη γερμανικῶν ὡς ἄρτος, φέλιμα, τιμὴ...
Ἀλλὰ μήπως αἱ λέξεις αὐταὶ δὲν ἀκοῦσι; μήπως
οἱ συμπατριῶταί του δὲν περιέτρεξαν τὴν Εὐρώπην
διὰ μόνῃς τῆς τελευταίας τῶν τριῶν αὐτῶν λέξεων;
Ἄλλως τε ἦτο τὸσον εὐγλωττον τὸ τύμπανόν του!
ἐλάλει τὸσον πειστικῶς δι' αὐτοῦ, ὥστε ἐπεχείρησε
τὴν ἀνατροπὴν τοῦ νέου ποιητοῦ ἐν τῷ στρατῶνι
τῆς Δυσσελδὸρφ. Πλήτων μόνον τὸ τύμπανον διη-

1. Γνωστὸν εἶναι ὅτι ἡ ἀρχαία κομητεία τῆς Βέργης, ἣς
προτεῖνται εἶναι ἡ Δυσσελδὸρφ, ἀνήκουσα ἄχρι τοῦ 1806
εἰς τὸν ἐκλέκτορα τῆς Βαυαρίας, παρεχωρήθη κατὰ τὴν ἐπο-
γὴν ἐκείνην εἰς τὸν Ναπολέοντα ὅστις ἐμεγάλυνεν αὐτὴν καὶ
ἔπλασε τὸ μέγα Δουκάτον τῆς Βέργης, ὅπερ παρεχώρησε κατ'
ἀρχὰς εἰς τὸν Μυράτον (1806) ἔπειτα εἰς τὸν Λουδοβίκον πρι-
τότοκον υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Ὁλλανδίας (1808). Κατὰ τὰ
1815 ἡ Βέργη παρεχωρήθη εἰς τὴν Πρωσίαν ἣτις τὴν κα-
τέχει ἔκτοτε.

γεῖται πᾶσαν τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν καὶ με-
ταφέρει τὸ παιδίον εἰς τὰ στάδια τῶν μαχῶν τῆς
Ἰταλείας καὶ τῶν θριάμβων τῆς Αὐτοκρατορίας. Πῶς
πάντα παρίστανται ζωηρὰ εἰς τὴν φαντασίαν του,
ἅμα τὸ τύμπανον ἀντηγήσῃ! Οὐδέποτε εἶχεν ἐν-
νοήσει καλῶς τὴν ἄλωσιν τῆς Βασιλίδος· ἀλλ' ὅ-
ταν ἤκουσε τὴν Μασσαλιώτιδα, παρετήρησε τὴν
Γαλλίαν ὀλόκληρον ἐγειρομένην καὶ τὰς ἀρχαίας
κοινωνικὰς ἀνομίας καταρρέουσας. Ἠγνοεῖ τὴν ση-
μασίαν τῆς λέξεως ἰσότης, ἀλλὰ τὸ τύμπανον ἀν-
τηγεῖ τὸ γνωστὸν ᾄσμα· Ça ira, ça ira! les a-
ristocrates à la lanterne! καὶ τότε ἠννοεῖ πάν-
τα. Δὲν ἠννοεῖ τὴν διαγωγὴν τῆς Γερμανίας πρὸς
τὸν Ναπολέοντα, τὸ τύμπανον παίζει: Dumm! ¹
dumm! dumm! τὸ παιδίον θυμώσει, ἀλλ' ἠννοεῖ.
Τὸ τύμπανον ἐξακολουθεῖ νὰ παίζει, καὶ ὁ Βοναπάρ-
της φαίνεται μετ' ἡννοεῖ εἰς χεῖρας ἐπὶ τῆς
γεφύρας τοῦ Λοδὶ!... ἢ μετ' ἡννοεῖ ἐπενδύτην
εἰς τὸ Μαρέγκον! Τὸ τύμπανον παίζει ἐκ νέου·
ἰδοὺ ὁ Βοναπάρτης ἐπιπὸς ὑπὸ τὰς Πυραμίδας!...
καπνὸς καὶ πτώματα Μαιμελούκων!... Τὸ τύμ-
πανον παίζει ἀκόμη, ἰδοὺ ὁ Ναπολεὼν εἰς τὴν μά-
χην τοῦ Αὐστριλιτζ!... Αἱ σφαῖραι συρίζουσιν
ἐπὶ τῆς παγωμένης πεδιάδος ἣτις ἐβάφη ἐρυθρὰ...
τὸ τύμπανον παίζει, Dumm, dumm, dumm!
ἰδοὺ οἱ Πρώσοι ἠττώμενοι εἰς τὴν Ἰέναν!... Τὸ
τύμπανον παίζει πάντοτε· ἰδοὺ ἡ Εὐρώ... ἰδοὺ ἡ
Φριεδλάνδη... ἰδοὺ τὸ Βαγγράμ...

(Τὸ τέλος εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον.)

ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ ΛΕΩΠΙΟΣ.

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ.

ΑΙ ΔΥΟ ΕΡΩΜΕΝΑΙ.

(Συνέχεια ἰδὲ φύλ. 5).

Εἰς μίαν στιγμὴν ὅλοι οἱ λόγοι ὅσους συντόμως
προὔπειξα παρέστησαν ζωηρῶς εἰς τὸν νοῦν τῆς
ἡ Κυρία Δελωναὶ ἠγέρθη, ἀλλ' ὁ Βαλεντίνος ἦτον
ἀπέναντί της καὶ τὰ βλέμματά των συννητήθη-
σαν· πρὸ μιᾶς ὥρας ὁ νέος οὗτος, καθήμενος πα-
ράμερα, ἐσυλλογιζέτο μόνος, καὶ ἐπροσπάθει καὶ
αὐτὸς ν' ἀνεύρῃ εἰς τὰ μεγάλα ὄμματα τῆς Κυ-
ρίας Δελωναὶ τοὺς ἀνακυκλομένους εἰς τὴν διά-
νοιάν της λογισμοὺς. Τὴν πρώτην του ἀνυπομα-

1. Dumm γερμανιστὶ σημαίνει ἀνόητος, ζῶος.

νησίαν είχε διαδεχθῆ ἡ θλίψις. Ἐσκέπτετο ἂν τῶ ὄντι εκείνη ἦτο σεμνότυφος ἢ φιλάρεσκος. Καθόσον δὲ ἀνεπόλει τὰς ἀναμνήσεις του, καθόσον διηρέυνα τὴν δειλὴν καὶ σκεπτικὴν μορφήν ἧτις ἦτον ἔμπροσθέν του, κατὰ τὸ αὐτὸν ἠσθάνετο ἑαυτὸν καταλαμβάνομενον ἀπὸ εἰδός τι σεβασμοῦ. Ἐσυλλογίζετο ὅτι ὁ ἀπερίσκεπτος τρόπος του εἶχε τι βαρύτερον ἀφ' ὅτι αὐτὸς ἐπίστευεν ὅτε δὲ ἦλθε πρὸς αὐτὸν ἡ Κυρία Δελωναί, ἤξευρεν ὁ Βαλεντίνος τί ἐμελλεν αὐτῇ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ. Ἡθέλησε νὰ τὴν ἀπαλλάξῃ τῆς δυσχερείας ταύτης, ἀλλὰ τὴν εὗρισκε τόσον ὠραίαν καὶ τόσον συγκινημένην, ὥστε ἐπροτίμησε μᾶλλον νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ ὁμιλήσῃ.

Μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἡ Κυρία Δελωναί τὸ ἀπεφάσισεν, ἀλλὰ τέλος ἐξήγησε τὰ πάντα. Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἡ γυναικεία ὑπερφάνεια ὑφίστατο ὀδυνηρὰν δοκιμασίαν· ἔπρεπε μὲν νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι δὲν ἔμενεν ἀδιάφορος ἡ καρδιά της, καὶ ὅμως νὰ μὴ τὸ δείξῃ· ἔπρεπε νὰ εἰπῇ ὅτι ἐνόησε κάλλιστα, καὶ νὰ φανῇ ἐντούτοις ὅτι τίποτε δὲν ἐνόει· ἔπρεπε τέλος νὰ εἰπῇ ὅτι ἐφοβεῖτο μὴ ἀνταγαπήσῃ καὶ ἡ λέξις αὕτη εἶναι τόσον δύσκολος διὰ τὰς γυναῖκας, καὶ τὸ αἴτιον τοῦ τοιοῦτου φόβου ἦτο τόσον μικρὸν! Ἄμα ἤρχισε τὴν ὁμιλίαν της ἡ Κυρία Δελωναί ἠσθάνθη ὅτι ἐν μόνον μέσον ὑπῆρχε δι' αὐτὴν νὰ μὴ φανῇ οὔτε εὐάλωτος, οὔτε σεμνότυφος, οὔτε γελοία· τὸ μέσον τοῦτο ἦτον ἡ εἰλικρινεία. Ὁμίλησε λοιπὸν καὶ ὅλη της ἡ ὁμιλία ἠδύνατο νὰ συγκεφαλαιωθῇ εἰς τὴν φράσιν ταύτην: « Ἀπομακρυνθῆτε! φοβοῦμαι μήπως σὰς ἀγαπήσω. »

Ὅταν αὕτη ἐσιώπησεν, ὁ Βαλεντίνος τὴν παρετήρησε μὲ ἐκπληξὴν συνάμα καὶ μὲ θλίψιν καὶ μὲ ἀνέκφραστον ἠδονήν. Ἵψηλοφροσύνῃ τις ἀνεξήγητος τὸν κατελάμβανε, καθότι πάντοτε μετὰ χαρᾶς αἰσθάνεταί τις τὴν καρδίαν πάλλουσαν. Ἦνοιγε τὸ στόμα ν' ἀποκριθῇ καὶ πλῆθος διαφορῶν ἀποφάσεων τοῦ ἤρχοντο εἰς τὰ χεῖλη ταυτοχρόνως ἐμεθύσκετο ἐκ τῆς ἰδίας του συγκινήσεως καὶ ἐκ τῆς παρουσίας τῆς γυναικὸς, ἧτις ἐτόλμα νὰ ὁμιλῇ τοιοῦτοτρόπως. Ἦθελε νὰ τῇ εἰπῇ ὅτι τὴν ἠγάπα, ἠθέλε νὰ τῇ ὑποσχεθῇ ὑπακοήν, ἠθέλε νὰ τῇ ὁμώσῃ ὅτι δὲν θὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ ποτέ, ἠθέλε νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ διὰ τὴν εὐδαιμονίαν του, ἠθέλε νὰ τῇ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς ὀδύνης του, μυρία τέλος ἀντιφατικὰ ἰδέαι, μυρία βάσανα καὶ μυρία ἠδοναὶ διήρχοντο τὸν νοῦν του, καὶ ἐν τῶ μέσῳ ὅλων τούτων ἐκινδύνευε νὰ ἀνακράξῃ ἀκουσίως. « Μὲ ἀγαπᾶτε λοιπὸν! »

Ἐνῶ ἐβασανίζετο ἀπὸ τόσους δισταγμούς, εἰς τὴν αἴθουσαν ἐχώρευον τὸν στρίβιλον, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν τὸ 1825 συνήθειαν. Ζεῦγῃ τινὰ ἐστρέφοντο ὀλόγυρα τῆς αἰθούσης. Ἡ χήρα ἠγέρθη, ἀλλὰ περιέμενε πάντοτε τὴν ἀπάντησιν τοῦ νέου. Αὐτὸς δὲ κατελήφθη ὑπὸ παραδόξου τινος πειρασμοῦ, βλέπων τὸν εὐθυμον περίπατον παρερχόμενον ἔμπροσθέν του. « Καλὰ λοιπὸν! εἶπε, σὰς ὁμνῶ ὅτι μὲ βλέπετε διὰ τελευταίαν φοράν ». Ταῦτα λέγων περιέσφιξε διὰ τοῦ βραχίονός του τὸ σῶμα τῆς Κυρίας Δελωναί, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ του ἐφαίνοντο ὅτι τῇ ἔλεγον. « Ἄς ἡμεῖθα φίλοι καὶ σήμερον· ἄς μιμηθῶμεν τοὺς ἄλλους. » Ἐκείνη ἐσιώπησε καὶ ἀφῆθη νὰ τὴν σύρῃ· εὐθὺς δὲ, ὡς δύο πτηνὰ, ἀνηρπάγησαν ἀμφοτέρωι πρὸς τὸν ῥυθμὸν τῆς μουσικῆς.

Ἦτον ἀργὰ καὶ ἡ αἴθουσα εἶχεν ἤδη κενωθῆ σχεδόν· μόνον περὶ τὰς τραπέζας τοῦ χαρτοπαγνίου ὑπῆρχον ἀκόμῃ ἄνθρωποι. Ἀλλὰ πρέπει νὰ μάθῃ ὁ ἀναγνώστης ὅτι τὸ ἐστιατόριον τῆς οἰκίας τοῦ συμβολαιογράφου ἀπέληγε διὰ μιᾶς κάμψεως πρὸς τὴν αἴθουσαν τοῦ χοροῦ καὶ ὅτι ἦτο τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐντελῶς κενόν. Οἱ χορευταὶ δὲν ἐφθάνον μέχρι τοῦ ἄκρου τοῦ ἐστιατορίου, ἀλλὰ, στρεφόμενοι περὶ τὴν τράπεζαν, ἐπέστροφον εἰς τὴν αἴθουσαν. Ὅταν λοιπὸν ὁ Βαλεντίνος καὶ ἡ Κυρία Δελωναί εἰσῆλθον καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ ἐστιατόριον, κανὲν ζευγὸς χορευτῶν δὲν τοὺς εἶχεν ἀκολουθήσῃ· ὅθεν εὐρέθησαν αἰφνιδίως μόνον ἐν τῶ μέσῳ τοῦ χοροῦ. Ῥίψας βλέμμα ταχὺ πρὸς τὰ ὀπίσω ὁ Βαλεντίνος παρετήρησεν ὅτι κανεὶς καθρέπτῃς, καμμία θύρα δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν προδώσῃ καὶ τότε ἐσφιξε τὴν νεαρὰν χήραν εἰς τὴν καρδίαν του καὶ χωρὶς νὰ τῇ εἰπῇ λέξιν, ἔθεσε τὰ χεῖλη του ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ της ὤμου. Τὴν ἐλαχίστην κραυγὴν ἂν ἐξέπεμπεν ἡ Κυρία Δελωναί, θὰ ἐγίνετο φρικτὸν σκάνδαλον. Εὐτυχῶς διὰ τὸν ἀπερίσκεπτον νέον, ἡ χορευτριά του ἐδείχθη φρόνιμος· δὲν ἠδυνήθη ὅμως νὰ φανῇ ἐν ταυτῶ καὶ γενναία καὶ θὰ ἐπιπτεν ἐκ τῆς παραχῆς της, ἂν ἐκεῖνος δὲν τὴν ἐκράτει. Τὴν ἐκράτησε λοιπὸν καὶ, ὅταν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν αἴθουσαν, αὕτη ἐστάθη στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονός του καὶ μόλις δυναμένη νὰ ἀναπνεύσῃ. Τί δὲν ἔδιδεν ὁ Βαλεντίνος τότε διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ μετρήσῃ τοὺς παλμούς τῆς τρεμούσης ἐκείνης καρδίας! Ἀλλ' ἡ μουσικὴ ἔπαυσεν ἤδη, ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως εἶχεν ἔλθει, καὶ, ὅσα καὶ ἂν ἐπροσπάθησε νὰ εἰπῇ εἰς τὴν Κυρίαν Δελωναί, δὲν ἠθέλησεν αὕτη νὰ ἀπαντήσῃ.

V.

Ὁ ἦρωας μας δὲν εἶχεν ἀπατηθῆ, ὅταν ἐφοβήθη μήπως πολὺ πρόωρα ἐπίστευσεν εἰς τὴν ναχελειαν τῆς Μαρκησίας. Μόλις εἶχεν ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμούς του τὴν ἐπαύριον καὶ τῶ ἔφερον γραμματίον ἔχον περίπου ὡς ἐφεξῆς.

« Κύριε, ἀγνοῶ τίς σὰς ἔδωκε τὸ δικαίωμα νὰ μοὶ γράψῃτε ὅπως μοὶ ἐγράψατε. Ἄν ἡ ἀποστολὴ δὲν ἐγίνε κατὰ λάθος, τότε εἶναι στοίχημα ἢ θρασύτης. Ὅπωςδήποτε σὰς ἐπιστρέφω τὴν ἐπιστολήν σας, ἧτις δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀπευθύνεται πρὸς ἐμέ. »

Πλήρης ἀκόμῃ ἄλλης ζωηροτέρας ἀναμνήσεως ὁ Βαλεντίνος ἐνθυμεῖτο μόλις τὴν ἐρωτικὴν διακήρυξιν πρὸς τὴν Κυρίαν Πάρνης. Ἀνέγνωσε δις ἢ τρίς τὸ γραμματίον πρὶν ἐννοήσῃ σαφῶς τὴν σημασίαν του. Ἐπειράθη κατ' ἀρχὰς ἀρκετὰ καὶ ματαίως ἐζήτηε τί ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ εἰς αὐτό. Ἀφοῦ ἠγέρθη καὶ ἔτριψε τοὺς ὀφθαλμούς του αἱ ἰδέαι του ἐγένοντο καθαρώτεραι. Τῶ ἐφάνη ὅτι ἡ γλῶσσα αὕτη δὲν ἦτο γυναικὸς παρωργισμένης· πολὺ διαφορετικὰ εἶχεν ἐκφρασθῆ ἡ Κυρία Δελωναί. Ἀνέγνωσεν ἐκ νέου τὴν ἐπισφραφίσαν ἐπιστολήν καὶ δὲν εὗρεν ὅτι περιεῖχε τίποτε δυνάμενον νὰ παροργίσῃ τοσοῦτον ἦτο γεγραμμένη περιπαθῶς, ἀσυνέτως ἴσως, πλὴν εἰλικρινῶς καὶ εὐσεβάστως. Ἐρρίψε λοιπὸν τὸ γραμματίον τῆς Κυρίας Πάρνης ἐπὶ τῆς τραπέζης του καὶ ἀπεφάσισε μῆτε νὰ τὸ συλλογισθῇ πλέον.

Τοιαῦται ἀποφάσεις δὲν ἐκτελοῦνται συνήθως. Ἰσως θὰ ἐλησμόνει τῶ ὄντι τὸ γραμματίον ἂν, ἀντὶ νὰ ἦναι αὐστηρὸν, ἦτο γλυκὺ, ἢ τοῦλάχιστον περιποιητικόν, διότι ἡ ἐσπέρα τῆς προτεραίας εἶχεν ἀφῆσει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ νέου ἶχνος βαθύ. Ἀλλ' ἡ ὀργὴ εὐκόλως μεταδίδεται· ὅθεν ὁ Βαλεντίνος κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκαθάρισε τὸ ζυράφιόν του ἐπὶ τοῦ γραμματίου τῆς Μαρκησίας, ἔπειτα δὲ τὸ ἐξέσχισε καὶ τὸ ἐρρίψε κατὰ γῆς· ἔπειτα ἔκαυσε τὴν ἰδικὴν του ἐπιστολήν, ἔπειτα ἐνεδύθη καὶ ἤρχισε νὰ διεσκελίξῃ τὸ δωμάτιόν του, ἔπειτα ἐζήτησε πρόγευμα ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη οὔτε νὰ πῖν οὔτε νὰ φάγῃ, καὶ τέλος ἔλαβε τὸν πῖλόν του καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν Κυρίαν Πάρνης.

Ὁ θυρωρὸς τῶ εἶπεν ὅτι εἶχεν ἐξέλθει αὕτη· ἀλλ' ὁ Βαλεντίνος θέλων νὰ μάθῃ, ἂν τῶ ἔλεγον τὴν ἀλήθειαν, ἀπεκρίθη. Καλὰ! τὸ γνωρίζω— καὶ διήλθε δρομαίως τὴν αὐλήν. Ὁ θυρωρὸς ἔτρεχε κατόπιν του, πλὴν αὐτὸς συναντήσας τὴν θαλαμηπόλον, τὴν ἐπῆρε κατὰ μέρος καὶ, χωρὶς περιστροφᾶς, τῆς ἔβαλεν ἐν εἰκασάφραγκον εἰς τὴν χεῖρα, καὶ ἐμπι-

στευτικῶς ἔμαθε παρ' αὐτῆς ὅτι ἡ Κυρία Πάρνης ἦτον εἰς τὴν οἰκίαν της· συνεφωνήθη μετὰ αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπηρετρίας νὰ λεχθῇ εἰς τὴν οἰκοδόσποιαν ὅτι ὁ Βαλεντίνος εἶχε διαβῆ χωρὶς νὰ τὸν ἴδου καὶ ὅτι ἐξ ἀπροσεξίας τὸν ἀφήκαν νὰ διέλθῃ. Μετὰ ταῦτα εἰσῆλθε, διέβη τὴν αἴθουσαν καὶ εὗρε τὴν Μαρκησίαν μόνην εἰς τὸν κοιτῶνά της.

Τῶ ἐφάνη αὕτη, ἂν πρέπη νὰ εἰπῶμεν ὅλην τὴν ἀλήθειαν, πολὺ ὀλιγώτερον παρωργισμένη παρὰ τὸ γραμματίον της. Τῶ ἀπεύθυνεν ἐντούτοις, ὡς μαντεύετε, ἐπιπλήξεις διὰ τὴν διαγωγὴν του καὶ ψυχρότατα τὸν ἠρώτησε κατὰ ποίαν συγκαιρίαν εἰσῆρχετο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Ὁ Βαλεντίνος ἀπεκρίθη ἀφελῶς ὅτι δὲν εἶχεν ἀπαντήσῃ κανένα ὑπηρετήν ὅστις νὰ τῇ ἀναγγεῖλῃ τὴν ἔλευσίν του, καὶ ὅτι ἤρχετο, ἐν πάσῃ ταπεινότητι, νὰ προσφέρῃ ταπεινοτάτας δικαιολογίας τῆς διαγωγῆς του.

— Καὶ ποίας δικαιολογίας δύνασθε νὰ παρουσιάσητε; ἠρώτησεν ἡ Κυρία Πάρνης.

Ἡ λέξις λάθος ὅπως εὐρίσκετο εἰς τὸ γραμματίον της ἦλθεν ἐκ τύχης εἰς τὴν μνήμην τοῦ Βαλεντίνου. Τῶ ἐφάνη ἀστείον νὰ προβάλλῃ αὐτὴν τὴν πρόφασιν καὶ νὰ εἰπῇ οὕτω τὴν ἀλήθειαν. Ἀπεκρίθη λοιπὸν ὅτι ἡ προπετῆς ἐπιστολή, διὰ τὴν ὁποίαν παρεπονεῖτο ἡ Μαρκησία, δὲν εἶχε γραφῆ δι' αὐτὴν, καὶ ὅτι τὴν ἔλαβε κατὰ λάθος. Νὰ τὴν κάμῃ νὰ πιστεύσῃ παρόμοιον πρᾶγμα δὲν ἦτον εὐκόλον, ὡς ἐννοεῖτε βέβαια. Πῶς δύναται τις νὰ γράψῃ ὄνομα καὶ διεύθυνσιν κατὰ λάθος; Δὲν ἀναδέχομαι ἐγὼ νὰ σὰς ἐξηγήσω διὰ ποῖον λόγον ἡ Κυρία Πάρνης ἐπίστευσεν ἢ ἐπροσποιήθη ὅτι πιστεύει ὅσα τῇ ἔλεγον ὁ Βαλεντίνος. Τῇ διηγήθη, εἰλικρινέστερα ἀφ' ὅτι ἐκείνη ἐνόμιζεν, ὅτι ἠγάπα νέαν τινὰ χήραν, ὅτι ἡ χήρα αὕτη κατὰ παραδοξωτάτην συγκαιρίαν, ὁμοίαζε πολὺ τὴν κυρίαν Μαρκησίαν, ὅτι τὴν ἐβλεπε συχνὰ, ὅτι τὴν εἶχεν ἰδεῖ τὴν προτεραίαν· εἶπεν, ἐνὶ λόγῳ, πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ εἰπῇ ἀποσιωπῶν τὸ ὄνομα καὶ μικρὰς τινὰς λεπτομερείας τὰς ὁποίας θέλετε μαντεύσει.

Δὲν εἶναι πρᾶγμα ἀσύνηθες τὸ νὰ μεταχειρίζεται ἀρχαίως ἐρωτόληπτος τοιοῦτους μύθους διὰ νὰ ὑποκρίψῃ τὸν ἐρωτὰ του. Τὸ νὰ λέγῃ τις εἰς μίαν γυναῖκα ὅτι ἀγαπᾷ μίαν ἄλλην ἧτις τὴν ὁμοιάζει κατὰ πάντα, τοῦτο δύναται νὰ ἐκληφθῇ ἐν ἀνάγκῃ τέχνασμα διὰ τοῦ ὁποίου εὐκολύνεται τις νὰ ὁμιλήσῃ περὶ ἐρωτος· ἀλλὰ νομίζω ὅτι χρειάζεται πρὸς τοῦτο καὶ ἡ σευνοχὴ τοῦ προσώπου παρ' ᾧ γίνεται χρῆσις τοιοῦτων στρατηγημάτων. Οὕτως ἐννοεῖ τὸ πρᾶγμα καὶ ἡ Μαρκησία; Ἀ-

γνωῶ. Μᾶλλον ἢ προσβληθεῖσα ματαιοφροσύνη ἢ ὁ ἔρωσ εἶχεν ὀδηγήσει τὸν Βαλεντίνον εἰς τῆς Κυρίας Πάρνης, καὶ μᾶλλον ἢ προσβληθεῖσα ματαιοφροσύνη ἢ ὁ ἔρωσ κατεπράυνε τὴν Κυρίαν Πάρνης, ἥτις μάλιστα ἀπηλύθουν εἰς τὸν νέον καὶ τινὰς ἐρωτήσεις περὶ τῆς χήρας του· ἐξεπλήττετο διὰ τὴν ωραιότητα περὶ τῆς ὁποίας τῇ ὀμίλει καὶ θὰ ἦτο περίεργος, ἔλεγε, νὰ κρίνῃ περὶ τούτου διὰ τῶν ἰδίων τῆς ὀφθαλμῶν. Τίνος ἡλικίας εἶναι; ἠρώτα ἡ Μαρκησία. Εἶναι ὑψηλότερα ἢ χαμηλότερα ἀπὸ ἐμέ; ἔχει πνεῦμα; ποῦ συγνάζει; μήπως τὴν γνωρίζω ἄραγε;

Εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ὁ Βαλεντίνος ἀπάντηα ὅσον ἠδύνατο ἀληθῶς. Ἡ εἰλικρινεία του δὲ αὐτὴ ὁμοίαζε, κατὰ πᾶσαν λέξιν, μὲ κολακειὰν ἔμμεσον. «Δὲν εἶναι μῆτε ὑψηλότερα μῆτε χαμηλότερα ἀπὸ ὑμᾶς, ἔλεγεν ἐκεῖνος· ἔχει, καθὼς ὑμεῖς, χαριέστατον ἀνάστημα, καθὼς ὑμεῖς πόδα ἐξαίσιον, καθὼς ὑμεῖς ὠραίους ὀφθαλμούς πυρῶδεις.» Ἡ συνδιάλεξις, οὕτω προβαίνουσα, δὲν ἀπήρσκειν εἰς τὴν Μαρκησίαν. Καὶ τοὶ ἀκούουσα μὲ ἦθος ἀμέριμον, κατωπτρίζετο μὲ τὴν ἄκραν τοῦ ὀφθαλμοῦ. Τῇ ἀληθείᾳ ἢ μικρὰ αὐτὴ στρατηγικὴ ἐφαίνετο ὀχληροτάτη εἰς τὸν Βαλεντίνον.

Δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὴν κατὰ τὸ ἥμισυ ἐνάρετον καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ὑποκρίτριαν ταύτην γυναῖκα, διὰ τὸν εἰλικρινῆ λόγον, ὅτι ἄφινε πλαγίως νὰ τὴν κάμουν τὸν ἔρωτα. Βλέπων δὲ τὰ βλέμματα τὰ ὁποῖα ἐρρίπτε πρὸς ἑαυτὴν ἡ Μαρκησία ἐντὸς τοῦ καθρέπτου, ἠσθάνετο ἐπιθυμίαν νὰ τῇ εἰπῇ τὰ πάντα, καὶ τὸ ὄνομα, καὶ τὴν ὁδὸν, καὶ τὸ φίλημα τοῦ χοροῦ, καὶ οὕτω νὰ ἐκδικηθῇ κατ' ὀλοκληρίαν διὰ τὸ γράμμα τὸ ὁποῖον εἶχεν λάθει.

Μία ἐρώτησις τῆς Κυρίας Πάρνης ἀνεκούφισε τὴν δυσἀρέσκειαν τοῦ νέου. Τὸν ἠρώτησεν αὐτὴ μὲ τόνον σκεπτικὸν ἂν ἠδύνατο τοῦλάχιστον νὰ τῇ εἰπῇ τὸ ὄνομα τῆς χήρας του. «Ὄνομάζεται Ἰουλί» ἀπεκρίθη παρευθὺς. Εἰς τὴν ἀπόκρισιν του ὑπῆρχε τσαούτη ἔλλειψις· δισταγμοῦ καὶ τόση καθάρτης, ὥστε ἡ Κυρία Πάρνης ἐξεπλάγη. «Ἀρκετὰ εὐμορφον ὄνομα» εἶπε, καὶ ἡ συνομιλία κατέπεσεν αἴφνης.

Συνέβη τότε πρᾶγμα δυσεξήγητον ἴσως καὶ ὁμῶς εὐκόλως νοούμενον, ὑποθέτω. Ἄμα ἡ Μαρκησία ἐπίστευσε σπουδαίως ὅτι ἡ ἐρωτικὴ δὴλωσις ἢ προσκρούσασα εἰς τὴν ἀξιοπρέπειάν της δὲν ἀπηλύθουτο τῷ ὄντι εἰς αὐτὴν, ἐφάνη ἐκπληττομένη καὶ δυσχερῆστῆμένη σχεδόν. Εἴτε ἡ κουφότης τοῦ Βα-

λεντίνου ἐφάνη εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὑπερβολικὴ, ἐπὶ ὑποθέσει ὅτι ἠγάπα ἄλλην, εἴτε ἡ Μαρκησία μετενόει ὅτι ἔδειξεν ἀγανάκτησιν παράλογον κατέστη ῥεμβώδης καὶ, τὸ παραδοξώτερον, ἐνταυτῷ ὀξύχολος καὶ φιλάρεσκος. Ἠθέλησε νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν παρ' αὐτῆς δοθείσαν συγγνώμην καὶ ἐνῶ ἐζήτηε ἀφορμὴν ἐριδος πρὸς τὸν Βαλεντίνον, ἐκάθησεν ἔμπροσθεν τοῦ κοσμητηρίου της· ἔλυσε τὴν ταινίαν ἥτις περιέβαλλε τὸν λαιμὸν της καὶ ἔπειτα τὴν ἐφόρεσε πάλιν· ἡ διάταξις τῆς κόμης της ἐφαίνετο ὅτι δὲν τῇ ἤρσκειν, ἔλαβε κτένιον εἰς χεῖρας· μετέπλαττεν ἕνα θόστρυχον ἀπ' ἐδῶ, ἀψήρει ἄλλον ἀπ' ἐκεῖ· ἐνῶ δὲ διευθετεῖ τὰς ὀπισθοτραχήλους πλεξίδας της, τὸ κτένιον ἐξέφυγε τῶν χειρῶν της καὶ ἡ μικρὰ μέλαινα κόμη της κατεκάλυψε τοὺς ὤμους αὐτῆς.

— Θέλετε νὰ κρούσω τὸν κώδωνα; ἠρώτησεν ὁ Βαλεντίνος· ἔχετε ἀνάγκην τῆς θαλαμηπόλου σας;

— Εἶναι περιττὸν, ἀπεκρίθη ἡ Μαρκησία ἥτις ἀνώρθωσε μὲ χεῖρα ἀνυπόμονον τὰς ἀελισθείσας πλεξίδας της, καὶ ἐνέπηξεν εἰς αὐτὰς τὸ κτένιον. Δὲν γνωρίζω τί κάμουν οἱ ὑπηρέται μου· πρέπει νὰ ἐξῆλθον ὅλοι, διότι ἀπὸ πρῶιας εἶχον διατάξει νὰ μὴν ἀφήσουν κανένα νὰ εἰσελθῇ.

— Τότε λοιπὸν, εἶπεν ὁ Βαλεντίνος, ἐγὼ ἐφάνην ἀδιάκριτος καὶ ἀποσύρομαι.

Ἐπροχώρησεν ὀλίγα βήματα πρὸς τὴν θύραν καὶ ἐτοιμάζετο πραγματικῶς νὰ ἐξέλθῃ, ὅταν ἡ Μαρκησία ἥτις εἶχε πρὸς αὐτὸν ἐστραμμένα τὰ νῶτα καὶ ἴσως δὲν εἶχεν ἀκούσει τὴν ἀπάντησίν του, τῷ εἶπε:

— Δότε μου τὴν θήκην ἢ ὁποῖα εἶναι ἐπὶ τῆς ἐστίας. Ὁ Βαλεντίνος τὴν ἔδωκε, ἐκαίνη δὲ λαβούσα καρφίδας τινὰς ἐξ αὐτῆς διευθέτησε τὴν κόμην της.

— Ποῦ ἔχετε, εἶπεν ἡ Μαρκησία, τὴν εἰκόνα ἐκαίνην τὴν ὁποῖαν ἔχετε ζωγραφίσει;

— Δὲν ἠξεύρω ποῦ εἶναι, ἀπεκρίθη ὁ Βαλεντίνος, ἀλλὰ θὰ τὴν εὔρω καὶ, ἂν ἐπιτρέπετε, θέλω σὰς τὴν προσφέρει, ἀφοῦ τὴν ἐπιδιορθώσω.

Εἰς ὑπηρέτης ἦλθε τότε φέρων ἐπιστολὴν εἰς τὴν ὁποῖαν ἔπρεπε νὰ ἀπαντήσῃ ἡ Μαρκησία. Ὁ Βαλεντίνος ἠγέρθη, ἀφίνων τὴν Μαρκησίαν νὰ γράφῃ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κήπον. Διερχόμενος πλησίον τοῦ οἰκίσκου εἶδεν ὅτι ἡ θύρα του ἦτον ἀνοικτὴ· ἡ θαλαμηπόλος τὴν ὁποῖαν εἶχεν ἀπαντήσῃ κατ' ἀρχὰς ἐκκαθάριζε τὰ ἐπιπλα τῆς σκιάδος· εἰσῆλθε λοιπὸν, περίεργος νὰ παρατηρήσῃ τὸ μυστηριώδες ἐκεῖνο οἶκημα τὸ ὁποῖον ἐθεωρεῖτο ἐγκατα-

λελειμένον. Βλέπουσα αὐτὸν, ἡ ὑπηρέτρια ἤρχισε νὰ γελά μὲ τὸ προστατευτικὸν ἐκεῖνο ἦθος τὸ ὁποῖον λαμβάνει πᾶς ὑπηρέτης, ἀφοῦ τῷ ἐμπιστευθῆ τις κανὲν μυστικόν. Ἡ θαλαμηπόλος ἦτο κόρη νεαρὰ καὶ ἀρκετὰ εὐειδής· ὁ Βαλεντίνος τὴν ἐπλησίασεν ἀδιστακτικῶς καὶ ἐρρίφθη ἐπὶ ἐνὸς σκίμποδος.

— Δὲν ἔρχεται καμμίαν φορὰν ἐδῶ ἡ κυρία σου, ἠρώτησε μὲ ἦθος ἀδιάφορον.

Ἡ ὑπηρέτρια ἐφαίνετο δισταζούσα ν' ἀποκριθῇ καὶ ἐξηκολούθει νὰ διευθετῇ τὰ ἐπιπλα. Διερχομένη ἔμπροσθεν τοῦ μακροῦ νεοσχήμου σκίμποδος, περὶ τοῦ ὁποῖου σὰς ὀμίλησα, νομίζω, εἶπε μὲ χαμηλὴν φωνήν.

— Ἴδου τὸ κάθισμα τῆς Κυρίας.

Ὁ Βαλεντίνος παρετήρησεν ἀπὸ τὸ πικράθυρον ἂν ἡ Μαρκησία ἔγραφεν ἀκόμη. Ἐνῶ ὀμίλει, ἔβαλε τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιόν του· κατὰ τύχην εὐρίσκειτο τότε εἰς πολυχρηματίαν· παράδοξος λογισμὸς περιεργείας τῷ ἦλθεν εἰς τὴν κεφαλὴν· ὅθεν ἐξήγαγε νέον διπλοῦν εἰκοσάφραχτον τὸ ὁποῖον θαυμασίως ἔλαμπεν εἰς τὸν ἥλιον, καὶ εἶπεν εἰς τὴν ὑπηρέτριαν.

— Κρύψε με ἐδῶ.

Ἐξ ὅσον συνέβησεν ἤδη, ἡ ὑπηρέτρια ἐνόμιζεν ὅτι ὁ Βαλεντίνος δὲν ἐδῆλετο δυσμενῶς ὑπὸ τῆς κυρίας της. Διὰ νὰ εἰσελθῇ τις αὐθαιρέτως εἰς τὴν οἰκίαν μιᾶς γυναίκης, πρέπει νὰ ἔχῃ θεασιότητά τινα ὅτι ἂν ἀπαντήσῃ καλὴν ὑποδοχὴν ἐκ μέρους της· ὅταν δὲ, ἀφοῦ παρεβίασε τὴν εἰσοδὸν, ἐμεινεν εἰς τὸ δωμάτιόν της ἡμίσειαν ὥραν, οἱ ὑπηρέται ἐγνωρίζον τί νὰ ὑποθέσουν. Ἐν τούτοις ἡ πρότασις ἦτο παράτολμος· νὰ κρυφθῇ τις διὰ νὰ καταλάβῃ αἰφνηδίως μιᾶν γυναῖκα εἶναι ἰδέα ἐρωτολήπτου καὶ ὄχι ἰδέα ἐραστοῦ. Τὸ διπλοῦν εἰκοσάφραχτον, ὅσον ὠραῖον καὶ ἂν ἦτο, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντισταθμίσει διὰ τὴν θαλαμηπόλον τὸν κίνδυνον τῆς ἀποκομπῆς. Ἀλλὰ τὸ κάτω κάτω, ἐσυλλογίσθη αὐτὴ, ὅταν ἦναι τόσον ἐρωτευμένος, ἐγγίζει πολὺ νὰ γίνῃ ἐραστής. Ποῖος ἠξεύρει; ἀντὶ νὰ διωχθῶ, θὰ μὲ εὐχαριστήσῃ ἴσως. Ἐλαβε λοιπὸν τὸ διπλοῦν εἰκοσάφραχτον στενάζουσα καὶ ἔδειξε γελῶσα εἰς τὸν Βαλεντίνον εὐρύχωρον ἱματιοθήκην ὅπου αὐτὸς ἐκρύβθη.

— Αἱ! ποῦ εἶναι; ἠρώτα ἡ Μαρκησία ἥτις πρὸ μικροῦ εἶχε καταβῆ εἰς τὸν κήπον.

Ἡ ὑπηρέτρια ἀπεκρίθη ὅτι ὁ Βαλεντίνος εἶχεν ἐξέλθει διὰ τῆς μικρᾶς αἰθούσας. Ἡ Κυρία Πάρνης παρετήρησε πρὸς τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο μέρος διὰ νὰ θεβαιωθῇ ὅτι εἶχεν ἀναχωρήσει, ἔπειτα εἰσῆλθεν

εἰς τὸν οἰκίσκον, ἐρρίψεν ἐντὸς αὐτοῦ ἐν θλέμμα καὶ ἀπῆλθεν ἀφοῦ ἐκλείδωσε τὴν θύραν.

Ἴσως θὰ εἰπῆτε, Κυρία, ὅτι διηγοῦμαι πράγματα ἀπίθανα. Γνωρίζω εὐφρεῖς ἀνθρώπους, κατὰ τὸν παῖζον τοῦτον αἰῶνα, ἐτοιμούς νὰ ἰσχυρισθῶσι σοβαρότατα ὅτι τὰ τοιαῦτα εἶναι ἀπίθανα καὶ ὅτι, μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, κανεὶς δὲν κρούπεται πλέον ἐντὸς οἰκίσκου. Μίαν μόνην ἀπάντησιν δύναται νὰ δώσῃ τις εἰς τοὺς δυσπίστους τούτους, ὅτι ἐλησμόνησαν φαίνεται τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἦσαν ἐρωτευμένοι.

Ἄμα ὁ Βαλεντίνος ἐμεινε μόνος, τῷ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν ἡ ἀπλουστάτη ἰδέα ὅτι ἐκυνδύνουεν ἴσως νὰ διέλθῃ ἐκεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν. Ὅταν ἡ περιέργειά του ἐκορέσθη, ἀφοῦ παρετήρησεν ἐν ἀνέσει τὸν πολυέλαιον, τὰ παραπετάσματα καὶ τὰς μικρὰς τραπέζας, ἠσθάνθη ἑαυτὸν κατεχόμενον ὑπὸ μεγάλης πείνης καὶ εὐρισκόμενον ἀπέναντι μιᾶς σακχαροθήκης καὶ μιᾶς φιάλης.

Σὰς εἶπον ὅτι τὸ πρῶινόν γραμματίον τὸν εἶχεν ἐμποδίσει νὰ προγευματίσῃ· ἀλλὰ τώρα δὲν εἶχε κανένα λόγον νὰ μὴ γευματίσῃ. Κατέπιε δύο τρία τεμάχια σακχαρέως καὶ ἐνεθυμήθη ἕνα γέροντα χωρικὸν ἐρωτηθέντα ποτὲ ἂν ἠγάπα τὰς γυναῖκας. «Μ' ἀρέσκει ἀρκετὰ μία εὐμορφὴ κόρη, ἀπίντησεν ὁ καλὸς ἐκεῖνος ἀνθρώπος, ἀλλὰ προτιμῶ τὸ ψητόν.» Ὁ Βαλεντίνος βλέπων τὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου στρογγύλην τράπεζαν ἐσυλλογίζετο πόσον καλὸν γεῦμα ἠδύνατο νὰ ἔχῃ. «Τί καλὰ θὰ ἦτο κανεὶς ἐδῶ, ἔλεγε, μίαν ἐσπέραν ἢ μίαν νύκτα θερινὴν, μὲ τὰ παράθυρα ἀνοικτὰ, μὲ κλεισμένα τὰ ἐξώφυλλα, μὲ ἀναμμένας τὰς λαμπάδας, καὶ μὲ τὴν τράπεζαν πλήρη φαγητῶν. Τί εὐτυχῆς καιρὸς ἐκεῖνος ὅταν οἱ πρόγονοί μας ἐκτύπων μόνον μὲ τὸν πόδα τὸ ἔδαφος καὶ ἐξήρχετο ἀπὸ τὴν γῆν καλὸν γεῦμα!» Καὶ ταῦτα λέγων ὁ Βαλεντίνος ἐκτύπα μὲ τὸν πόδα, ἀλλ' ἡ ἠχώ τοῦ θόλου μόνον ἀπήντηα καὶ ὁ γογγυσμὸς μιᾶς χαλαρωμένης ἄρπας.

Ὁ κρότος κλειδίου συστρεφομένου εἰς τὸ κλειθρον, τὸν ἠνάγκαζε νὰ ἐπιστρέψῃ ἐσπευσμένως εἰς τὴν κρούπτην του. Ἡ Μαρκησία ἦτον ἢ ἡ θαλαμηπόλος; Ἡ τελευταία αὐτὴ ἠδύνατο νὰ τῷ δώσῃ τὴν ἐλευθερίαν του ἢ τοῦλάχιστον νὰ τῷ δώσῃ ὀλίγον ἄρτον. Θὰ μὲ κατηγορήσετε ἀκόμη ὡς μυθιστοριογράφον ἂν σὰς εἰπῶ ὅτι τὴν στιγμὴν ἐκαίνην δὲν ἠξευρε ποῖαν ἀπὸ τὰς δύο γυναῖκας μᾶλλον ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ εἰσερχομένην;

Καὶ ὁμῶς ἡ Μαρκησία ἦτον ἢ εἰσελθούσα. Τί

ήρχετο να κάμη; Η περιέργεια υπήρξε τόνον ισχυρά ώστε πᾶσα ἄλλη ιδέα ἐξέλιπεν. Ἡ Κυρία Πάρνης εἶχε τελειώσει τὸ γεῦμά της, πράξασα ὅτι πρὸ μικροῦ ὠνειροπόλοι ὁ Βαλεντίνος ἤνοιξε τὰ παράθυρα, ἔκλεισε τὰ ἐξώφυλλα καὶ ἤναψε δύο λαμπάδας. Ἡ νύξ εἶχεν ἤδη ἐπέλθει. Ἀπέθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐν βιβλίον τὸ ὁποῖον ἐκράτει, ἔκαμιν ὀλίγα βήματα ἄδουσα ἐλαφρῶς καὶ ἐκάθισεν εἰς ἓνα καναπέ.

«Τί θὰ κάμη πάλιν;» ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Βαλεντίνος. «Τίς ἤξεύρει, μήπως περιμένει κανένα εὐμορφον πρόσωπον θὰ ἐπαίξω, ἂν αἰφνιδίως παρουσιάσεται τρίτος τις.» Τοιαῦτα ἐσυλλογιζέτο ὁ Βαλεντίνος, ἐνῶ ἡ Μαρκησία ἤνοιγε τὸ βιβλίον της ἀσιέπτως, ἔπειτα τὸ ἔκλειεν, ἔπειτα ἐφαίνετο συλλογιζομένη. Ὁ νέος ἐνόμισεν ὅτι τὴν εἶδε παρατηροῦσαν πρὸς τὸ μέρος τῆς κρύπτης του. Διὰ τῆς ἡμιανοιγμένης θύρας παρηκολούθει ὅλα τὰ κινήματα τῆς Μαρκησίας. Ἀλλόκοτος ιδέα τῶ ἐπῆλθε διὰ μιᾶς· μήπως ἡ θαλαμηπόλος εἶχεν εἰπεῖ τίποτε; μήπως ἡ Μαρκησία ἤξευρεν ὅτι αὐτὸς εὕρισκετο ἐκεῖ;

Ἴδου, θὰ εἰπῆτε, ιδέα μωροτάτη καὶ πρὸ πάντων ἐντελῶς ἀπίθανος. Πῶς νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι μετὰ τὸ γραμματίον της ἡ Μαρκησία, εἰδοποιημένη οὖσα περὶ τῆς παρουσίας τοῦ Βαλεντίνου δὲν θὰ παρήγγειλλε νὰ τὸν ἀποπεμφθῆν ἢ δὲν θὰ τὸν ἀπέπεμπε τοῦλάχιστον ἡ ἰδία; Σὰς βεβαίονω πρῶτον, Κυρία μου, ὅτι συμμερίζομαι τὴν γνώμη σας, ἀλλὰ πρέπει νὰ προσθέσω πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς συνειδήσεώς μου ὅτι δὲν ἀναδέχομαι ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει νὰ διασαφηνίσω τὰς τοιαύτας ιδέας. Τὸ καθήκον τοῦ ἱστορικοῦ εἶναι νὰ διηγηται μόνον καὶ ν' ἀφίγη νὰ ἐξάγῃ συμπεράσματα, ὅσοι εὐαρεστοῦνται εἰς τοῦτο.

Ὅτι ἐγὼ δύναμαι νὰ εἶπω μόνον εἶναι ὅτι προφανῶς ἡ ἐρωτικὴ δῆλωσις τοῦ Βαλεντίνου εἶχε δυσαρεσῆσει τὴν Κυρίαν Πάρνης, ὅτι πιθανῶς δὲν τὸν ἐσυλλογιζέτο πλέον, ὅτι, κατὰ τὰ φαινόμενα, τὸν ἐνόμισεν ἀναχωρήσαντα, ὅτι πιθανώτερον ἀκόμη εἶναι ὅτι εἶχε γευματίσει καλὰ καὶ εἰς τὸν οἰκίον ἤρχετο ν' ἀναπαυθῆ· εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι ἔθεσε πρῶτον τὸν ἓνα πόδα της ἐπὶ τοῦ καναπέ, ἔπειτα τὸν ἄλλον, ἀκολούθως ὅτι ἔκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ ἐνὸς πρόσκεφαλαίου καὶ ἔκλεισε κατ' ὀλίγον τοὺς ὀφθαλμούς· ἀφ' ὅλα δὲ ταῦτα μὲ φαίνεται δύσκολον νὰ μὴ πιστεύσῃ τις ὅτι ἀπεκοιμήθη.

Ὁ Βαλεντίνος ἐπεθύμησε νὰ ἐκκλησθῆ ἅπαξ ἐπὶ ζωῆς του ὡς ὄνειρον. Ἰθῆσε τὴν θύραν τῆς κρύπτης

του, ἀλλὰ κρότος τις τὸν κατεπρόμαξε· ἡ Μαρκησία εἶχεν ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμούς, ἀνῶρθωσε ὀλίγον τὴν κεφαλὴν καὶ περιέφερεν ὀλόγυρα τὰ βλέμματά της. Ὁ Βαλεντίνος ἔμεινε ἀκίνητος, ὡς εἰκάζετε βεβαίως. Μὴ ἀκούουσα πλέον κανένα θόρυβον καὶ μὴ ἰδοῦσα τίποτε, ἡ Κυρία Πάρνης ἀπεκοιμήθη πάλιν ὁ δὲ νέος ἐπροχώρησεν ἀκροποδητὶ καὶ, μὲ πάλλουςαν καρδίαν, ἀναπνέων μόλις, ἔφθασε μέχρι τῆς ἀποκοιμισμένης Ἰσαβέλλης.

Συνήθως εἰς τοιαύτας περιστάσεις δὲν κάμνει τις πολλὰς σκέψεις. Ποτὲ ἡ Κυρία Πάρνης δὲν ἦτο τόσο ὠραία· τὰ διανοιγμένα χεῖλη της ἐφαίνοντο δροσερώτερα, ζωρρότερον χρῶμα ἐπορφύριζε τὰς παρειάς της, ἡ ἀναπνοή της, κανονικὴ καὶ ἡσυχος, ἐξώγωνεν ἀνεπαίσθητως τὸ ἀλαβάστρινον στήθος της, κεκαλυμμένον διὰ λεπτοῦ ὑφάσματος. Οὐτε ὁ ἄγγελος τῆς νυκτὸς δὲν ἐξῆλθεν ὠραιοτέρως ἐκ τοῦ μαρμάρου τῆς Καρράρης ὑπὸ τὴν γλυφίδα τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου. Βεβαίως, καὶ παροργισμένη ἀκόμη, τοιαύτη γυνὴ καταληφθεῖσα εἰς τοιαύτην θέσιν πρέπει νὰ συγχωρῇ τοὺς πόθους τοὺς ὁποίους ἐμπνέει. Ἐλαφρόν τι κίνημα τῆς Μαρκησίας ἀνεχαίτισεν ἐν τούτοις τὸν Βαλεντίνον. Ἐκοιμάτο; ὁ ἀλλόκοτος οὗτος διαταγμὸς τὸν ἐτάραττε παρὰ τὴν θέλησίν του. «Καὶ τί σημαίνει; εἶπε καθ' ἑαυτὸν· εἶναι ἄραγε παγίς; ποία ἰδιοτροπία καὶ ποία πικραροσύνη! Διὰ τί ὁ ἔρωσ ἤθελεν ἔχει ὀλιγωτέραν ἀξίαν, ὅταν ἐννοήσῃ τις ὅτι ἀνταγαπάται; Τί θεμιτότερον, τί ἀληθέστερον, ἢ τὴν ἡμιπροσποίησιν ἣτις ἀφῆνει τὴν ἀλήθειαν νὰ μαντευθῆ; Τί ὠραιότερον τῆς Ἰσαβέλλης, ἂν κοιμᾶται; Τί θελκτικώτερον, ἂν δὲν κοιμᾶται;»

Ταῦτα λέγων καθ' ἑαυτὸν, ἔμεινε πάντοτε ἀκίνητος καὶ ἐζήτηε ἐπιμόνως νὰ εὕρῃ τρόπον νὰ μαντεύσῃ τὴν ἀλήθειαν. Ἰπὸ τῆς ιδέας ταύτης δασποζόμενος, ἔλαβε μικρὸν τεμάχιον ζαχαρώδους τὸ ὁποῖον εἶχε μείνει ἀπὸ τὸ γεῦμά του καὶ κρυπτόμενος ὀπισθεν τῆς Μαρκησίας τὸ ἐρῆψεν ἐπὶ τῆς χειρὸς της· αὕτη δὲν ἐκινήθη. Ἰθῆσε τότε ἐν κάθισμα, ἡσύχως τὸ πρῶτον, ἔπειτα ὀλίγον δυνατώτερα, ἀλλὰ δὲν ἔλαβε καμμίαν ἀπάντησιν. Ἐξέτεινε τὴν χεῖρα καὶ ἔκαμε νὰ πῆσῃ κατὰ γῆς τὸ βιβλίον τὸ ὁποῖον ἡ Κυρία Πάρνης εἶχε θέσει ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ματαίως ἐνόμισεν ὅτι αὕτη ἐξύπνησε καὶ συνεστάλη ὀπισθεν τοῦ καναπέ. Τέλος ἠγέρθη, καὶ ἐπειδὴ τὸ ἡμιανοικτὸν ἐξώφυλλον ἐξέθετε τὴν Ἰσαβέλλαν εἰς τὴν νυκτερινὴν ὑγρασίαν τὸ ἔκλεισε μὲ προσοχὴν.

Ἐννοεῖτε, Κυρία, ὅτι δὲν ἤμην εἰς τὸν οἰκίον

ὅθεν ἅμα ἐκλείσθη τὸ ἐξώφυλλον, δὲν ἠδυνήθη πλέον κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἴδῃ τί συνέβη.

(Ἀκολουθεῖ.)

ALFRED DE MUSSET.

ΤΟ ΜΑΓΙΚΟΝ ΣΤΕΡΕΟΣΚΟΠΙΟΝ.

α Πολύμορφος σάτυρα.

Α.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ἦθελες λοιπὸν, κοινωνία, ν' ἀκούσῃς ἀσχημίας καὶ γελοῖα κακουργήματα καὶ πράξεις θεοσυτεῖς; . . . λάμβανε Ἴδου ἐν τεμάχιον τῆς ἱστορίας σου! . . .

Φρ. Σοῦλιέ. (Διαβόλου ἀπομνημονεύματα.)

Προχθὲς ἐκαθήμην μόνος ἐντὸς τοῦ δωματίου μου. Εἶχον τὰ πάντα ἐτοιμάσει πρὸς γραφὴν, ἐκτὸς ἐνός . . . τῆς διαθέσεως· διόπερ, ἀντὶ νὰ γράψω, ἄφηνα τὸ βλέμμα μου νὰ πλανᾶται διὰ τοῦ παραθύρου ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἦτις, βαθυκύανος καὶ ἐλαφρῶς ρυτιδουμένη ὑπὸ βορείου πνεύματος, ἐβάδιζε διὰ τῶν μικρῶν της κυμάτων ἡσύχως πλὴν μεγαλοπρεπῶς, ὡς γυνὴ ὠραία, ἃς μοι ἐπιτραπῆ ἢ παρομοίωσις, τριάκοντα δύο ἕως τριάκοντα πέντε ἔτων.

Καὶ ἐσκεπτόμην μονολογῶν

«Ὁ κόσμος εἶναι ἀπέραντος· τόσο ἄνθρωποι! . . . τόσο γυναῖκες! . . . τόσα πράγματα! Ἐπειτα μία μεγάλη μεγάλη περιέργεια! . . . Τί πρῶτον νὰ γράψῃ τις διὰ τοὺς συνδρομητὰς τῆς Χρυσάλλιδος, τί δεύτερον, τί ὑστατον . . . Καὶ ἡ θεὰ Ὀκνηρία, ἣτις χασμαμένη σοῦ ρίπτεται ῥαθύμως ἐπὶ τοῦ σοφᾶ, ἐξαπλοῦται συγχαρίζουσα ἠδονικῶς, ὡς Δομνίτσα τοῦ Βυζαντίου, ρίπτει τὸ σιγάρων, ὑψοῖ τὰς χεῖρας της καὶ περιβάλλει τὴν κεφαλὴν, ὡτανεὶ ἤθελε νὰ βεμβάσῃ, ἠμικλείει τοὺς ὀφθαλμούς . . . ὑπνώττει . . .»

— Καλῆ, τί μεμφιμοιρίας μονολογεῖς; εἶπε φωνή τις ὀπισθεν μου.

Ἐστράφη καὶ εἶδον τὸν φίλον μου Π***, ἀπὸ τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοῦ ὁποῖου ἐκρεμάτο λευκὸν μανδήλιον, πεπληρωμένον. Ἡ θύρα τοῦ δωματίου μου, δι' ἧς βεβαίως εἰσῆλθεν, εὐρέθη πάλιν κλειστή.

— Τί; χόρτα ἠγόρασες;

Ὁ φίλος μου ἀγαπᾷ τὰ χόρτα, ὅσον ἐγὼ μίαν θεάν . . .

— Μάλιστα . . . πρόκειται περὶ χόρτων . . . εὐδρον, εὐρον, φίλε μου!

Ταῦτα δ' εἰπὼν, ἀπέθετο ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ πεπληρωμένον μανδήλιόν του, ὑπερ ἀφῆκεν ἦχον μεταλλικόν.

— Μήπως νυμφεύεσαι, τὸν ἠρώτησα, καὶ σοῦ ἐπροπλήρωσαν τὴν προίκα; Τότε κηλογερασμένος, καὶ καλὰ . . . κέρδη.

Ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως, ὁ φίλος μου ἔλυσε τὸν πρῶτον τοῦ μανδηλίου δεσμὸν, ἔπειτα τὸν δεύτερον, καὶ ἐπαρουσιάσθη εἰς τὰ ὄμματά μου ἐν—τί νομίζετε;— στερεοσκοπίον.

— Ἀξιόλογα! . . . τῶ εἶπον ἄλλο πλέον δὲν μᾶς μένει τώρα, παρὰ νὰ περιπατῶμεν γονατιστοί, νὰ φωνάζωμεν παπὰ καὶ μαμὰ, ν' ἀγοράσωμεν δύο κούκλας καὶ νὰ παίζωμεν ταῖς κουμπάριτσαις . . . Μὴ χειρότερα!

— Καὶ διατὶ λέγεις ὅλα αὐτά;

— Ἀλλὰ τί θέλεις νὰ σοῦ εἶπω, ἀφοῦ σὲ βλέπω ν' ἀγοράζῃς στερεοσκοπία;

— Πρῶτον τὸ στερεοσκοπίον, ὅπερ βλέπεις, δὲν τὸ ἠγόρασα· ποῦ τόσα χρήματα διὰ νὰ τὸ ἀγοράσω; . . . μοῦ τὸ ἐχάρισαν . . . τίς; εἶναι ἀδύνατον νὰ σοῦ εἶπω δεύτερον καὶ νομίζεις λοιπὸν ὅτι αὐτὸ τὸ στερεοσκοπίον εἶναι ἐκ τῶν συνήθων;

— Δηλαδή . . . μήπως ὑπάρχουν πολλῶν εἰδῶν στερεοσκοπία;

— Δὲν γνωρίζω τοῦτο μόνον θὰ μάθῃς μετ' ὀλίγον, ὅτι αὐτὸ τὸ στερεοσκοπίον δὲν ὁμοιάζει μ' ἐκείνα, τὰ ὁποῖα πωλεῖ ὁ Κ. Ποττέν.

— Ἀλλὰ τί διαβόλου στερεοσκοπίον εἶναι λοιπὸν τοῦτο;

— Διαβόλου! . . . πραγματικῶς! . . . Ὁ ἔγραψε Μέσμερ καὶ Ἰωσήφ ὁ Βάλαμος εὐρῆκα στερεοσκοπίον· ἔργου καὶ ἴδε!

Λαβὼν δ' ἀπὸ τῆς τραπέζης τὸ στερεοσκοπίον, ἔθεσεν αὐτὸ ὑπὸ τὰ βλέμματά μου—ἔως ἐδῶ τίποτε παράδοξον—ἀκολούθως ἐπίσειεν ἐλατήριόν τι, καὶ σωλὴν ἀκουστικὸς ἐπετάχθη· τούτου τὴν ἄκραν προσήρμοσεν ἐπὶ τοῦ δεξιῦ μου ὠτός.

— Βλέπε τώρα καὶ ἀκουε· μοι εἶπεν ὁ φίλος μου.

— Οὐτε βλέπω, οὐτε ἀκούω τι.

— Τὸ πιστεύω· καὶ ὅμως, ἐάν πιῶ καὶ ἐν ἄλλο ἐλατήριον, θὰ ἴδῃς διὰ τῶν φακῶν τοῦ στερεοσκοπίου πολλὰ παράδοξα, καὶ, τὸ παραδοξώτερον, ὅ ἀκούσῃς διὰ τοῦ ἀκουστικοῦ του σωλήνος πολλὰ περίεργα.

Ὁ φίλος μου ἦτο σπουδαῖος ἄνθρωπος, καὶ δὲν ἠδυνάμην νὰ ὑποθέσω ὅτι ἀσπείζεται. Ἡ περιέργειά μου· λοιπὸν ἤρχισεν νὰ κεντᾶται.

— Πίεσον λοιπόν και αυτό το άλλο ελατήριο, τῷ εἶπον.

— Θα τὸ πῆσω, ἀφοῦ ὅμως πρῶτον μοῦ υποσχεθῆς . . .

— Ἰπόσχομαι.

— Ὅτι θὰ περιγράψῃς πᾶν ὅ,τι παρατηρήσῃς...

— Θεέ μου, θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες! . . .

Καὶ δὲν ἠμποροῦμεν τάχα ν' ἀλλάξωμεν αὐτὸν τὸν ὄρον; . . . Πλὴν . . . ἄς ἦναι . . . τὸ ὑπόσχομαι.

— Καὶ ὅτι θὰ τὸ δημοσιεύσῃς . . .

— Ἰπόσχομαι, καθί-
σον μάλιστα ὀφείλω ν' ἀ-
ποστείλω τι εἰς τὴν Χρυ-
σαλλίδα.

— Καὶ ὅτι θὰ ἐπιγρά-
ψῃς τὸ δημοσιευθῆσομε-
νον. Τὸ μαγικὸν στερεο-
σκόπιον.

Ἐνταῦθα, ἐναπέθεσα ἐ-
πὶ τῆς τραπέζης τὸ στε-
ρεοσκόπιον καὶ, ξέων τὴν
κεφαλήν, εἶπον εἰς τὸν
φίλον μου.

— Διάβολε! αὐτὸ εἶ-
ναι τὸ χειρότερον! . . . αὐ-
τὸς ὁ τίτλος! . . . διάβο-
λε! . . . πόσα θὰ μᾶς ψάλ-
λουν! . . . Ξεύρεις τί τρέ-
χει, φίλε μου; . . . Ἀπὸ
καταβολῆς κόσμου, ὅλοι
οἱ ὄκνηροί, ὅλοι οἱ ὅπως-

δήποτε μὴ θέλοντες νὰ λάβωσιν ὑποχρέωσιν τινα ἀ-
πέναντι τοῦ κοινοῦ, ὅταν εὐρεθῶσιν εἰς τὴν ἀνάγκην
νὰ παραθέσωσιν αὐτῷ τροφὴν, ἀλλ' ἐπιθυμοῦντες
νὰ μένωσιν ἐλεύθεροι εἰς τὴν ἐκλογὴν των, ἀκο-
λουθοῦσι τὰς στιγμιαίας ἐμπνεύσεις των, τὰς και-
ρικὰς διαθέσεις των, τοὺς ὑστερικούς ἐρεθισμούς
των, τὴν ὄκνηρίαν των, τὸ ἐλεύθερον εἰς τὰς σκέ-
ψεις των, καὶ ποτὲ δὲν ἐπιγράφουσιν ἐπὶ τοῦ χάρ-
του εἰδικόν τινα καὶ ὠρισμένον τίτλον, κύκλον γε-
νὸν καὶ καλῶς διαγεγραμμένον, τὸν ὁποῖον νὰ μὴ
δύνανται νὰ υπερπηδήσωσιν, ἀλλὰ μὲ μίαν γενικό-
τητα, μὲ ἐν ὄνομα τόσον μεγάλον, ὅσον καὶ ὁ ἀ-
πέναντί των κόσμος, ρίπτουσιν εἰς τὸ κοινόν, ὅ,τι
ἔχουσι πρόχειρον, ὅ,τι νομίσουσιν ἐπίκαιρον, ὅ,τι,
τέλος πάντων, τοῖς ἐπιτρέψῃ ἡ ὄκνηρία των. Πρῶ-
τος ὁ Ἡσίοδος ἠνέωξε τὴν ὁδὸν μὲ τὰ Ἔργα καὶ
τὰς Ἡμέρας του, ἐπῆρε τὸν κατήφορον ὁ Λουκιαν-
νὸς μὲ τοὺς Διαλόγους του, ὁ Ἰουβενάλης μὲ τὰς

Σατίρας του, ὁ Δάντης μὲ τὴν *Θείαν κωμωδίαν*,
ὁ Γκαίτ μὲ τὸν *Φάουσι*, ὁ Βαλζάκ μὲ τὰς *Σκη-
κὰς τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου*. . . καὶ τόσοι ἄλλοι . . .
Ἀλλὰ νὰ ἰδῆς, ἂν τοὺς ἐνόησας. . . νὰ ἰδῆς τί τοὺς
ἔψαλαν! . . . Τοὺς εἶπαν· ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ γρά-
ψωσιν ὑπὸ γνώμονα καὶ ἐντὸς ὠρισμένου σχεδίου·
ὅτι δὲν εἶχον πεποιθήσιν εἰς τὰς δυνάμεις των· ὅτι
μόνον ἀχαλίνωται καὶ πετώντες ἀπὸ ὠραίου εἰς
ὠραῖον ἠδύναντο νὰ προσλάβωσι τι ἐξ ἀντικειμένου,
μὴ ἔχοντες νὰ παραθέσωσι τι ἴδιον· ὅτι . . .

— Ἐ! σῶνει . . . Καὶ
μήπως ἡ κοινωνία εἶναι
μεθοδικὴ σκηνὴ διὰ ν' ἀ-
παιτοῦν μεθοδικὸν ἀπει-
κόνισμα; . . . μήπως οἱ
ἄσχημοι, οἱ γελοῖοι, οἱ κα-
κοῦργοι, οἱ ἐγωῖσται ἔχου-
σι γραμματικὴν καὶ πᾶν
ὅ,τι πράττουσι τὸ πράτ-
τουσιν ἐπὶ τῶν κανόνων
της; Ἡ κοινωνία εἶναι
πλάξ χειροιοθετημένη καὶ
καθ' ἡμέραν χειροιοθετου-
μένη, πλάξ βιβλίου ἀσυ-
ναρτήτου πλὴν πισοῦ, βι-
βλίου, οὗ τὸ ὄλον εἶναι τι
πανδαιμόνιον, λίμνη τῆς
Γενησαρέτ, εἰς ἣν πνίγον-
ται οἱ μαινόμενοι χοῖροι,
ἀλλὰ τοῦ ὁποῖου ἕκαστος
παράγραφος εἶναι τετρά-

γωνος, πλήρης, ἀκέραιος, περιέχων μίαν ἀσχημίαν,
ἐν γελοῖον, ἐν κακούρηγμα, καὶ ἐνίστε, ὡς ἄστρον
ἐν τῷ μέσῳ μικρὰς ὀπῆς νέφους, ἐν ἄθῳ μει-
διάμα, μίαν γλυκεῖαν πλάνην, μίαν λάμπην ἀστρα-
πῆς, ἥτις ἀκαριαίως φωτίζει χωρὶς νὰ θερμαίνῃ—
καὶ μετ' ὀλίγον, τὸ νέφος συμπυκνοῦται, καὶ ὁ ἀ-
στὴρ ἐξαφανίζεται! . . . Ἐπίγραφον λοιπόν τὸν τί-
τλον, ὃν περ σοὶ δίδω— καὶ μὴ σε μέλλη.

— Πολὺ καλὰ τὸ παραδέχομαι· πίεσον λοιπόν
τὸ ελατήριο.

Ἔθεσα τοὺς δύο φακούς τοῦ στερεοσκοπίου ὑπὸ
τὰ ὄμματά μου, προσήρμωσα ἐπὶ τοῦ ὠτός μου τὸν
ἀκουστικὸν σωλήνα του . . . καὶ ὁ φίλος μου ἐπίεσε
τὸ ελατήριο . . .

Καὶ εἶδον καὶ ἤκουσα ὅ,τι μέλλω νὰ σᾶς διηγη-
θῶ, ἀγαπητοί μου ἀναγνώσται, εἰς ἕτερον φυλ-
λάδιον.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΣΑΤΩΒΡΙΑΝ (ἴδε σελ. 109.)

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΣΑΤΩΒΡΙΑΝ.

Ἡ Βρετάνη, γῆ ἐκ γρανίτου κεκλυμένη ἀπὸ
δρῦς, εἶναι ἡ ποιητικωτέρα ἐπαρχία τῆς Γαλλίας,
ἡ κοιτίς τῶν μαγικωτέρων παραδόσεων, τῶν ἐκπλη-
κτικωτέρων μύθων. Πολλάκις ὑπὸ τὰ πυκνά της
δάση ἢ εἰς τὴν λευκὴν ἀκτὴν, ἣν πλήττει μονο-
τόνω; ὁ ὠκεανὸς, τὸ βλέμμα τοῦ περιηγητοῦ νο-
μίζει ὅτι διακρίνει ἀκόμη τὴν ὀμιχλώδη σιάν
τῆς Νόρμας, τοῦ δυστυχοῦς αὐτοῦ θύματος τῆς
δαισιναιμονίας τῶν Δρυιδῶν. Οἱ κάτοικοι τῆς Βρε-
τάνης, πτωχοὶ χωρικοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἢ ῥιψο-
κίνδουνοι ναῦται, κλίνοντες πάντοτε ὑπὸ ὑπερόπτας
καὶ πλουσίους εὐγενεῖς, δύο μόνον αἰσθήματα τη-
ροῦσι θρησκευτικῶς ἐν τῇ ἀπλοϊκῇ των καρδίᾳ, τὸ
σέβας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Βα-
σιλέα. Διὰ τοῦτο, ὅταν ἄλλοτε ἀφηνίασεν ἡ ἐπα-
ναστάτις Γαλλία καὶ τῆς θυέλλης ἡ πνοὴ παρέσυ-
ρε καὶ τὸν βωμὸν καὶ τὸν θρόνον, ἡ Βρετάνη μόνη
ἠγέρθη ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον καὶ ἀνέλαθεν ἐν πεποι-
θήσει τὴν ὑπεράσπισιν ἀρχῶν, ὧν οὐδεὶς πλέον ἐ-
προμάχει. Καὶ πολλάκις οἱ στρατοὶ τῆς δημοκρα-
τίας, νικηταὶ τῆς Εὐρώπης πάσης κύπτοντες ὑπὸ
τὰς δάφνας, ἐθραύσθησαν ἀπέναντι τῆς ὑπερανθρώ-
που ἀντιστάσεως τῶν ἀόπλων καὶ ἡμιγύμων χω-
ρικῶν τῆς Βανδέας, οἵτινες καὶ ἀσπαίροντες ἐτι ὑπὸ
τὴν ἐχθρικὴν λόγχην ἐψιθύριζον τὸ σύνθημά των
« διὰ τὸν Θεὸν καὶ διὰ τὸν Βασιλέα μας. »

Εἰς τὴν χώραν ταύτην ἐγεννήθη ὁ Σατω-
βριαν καὶ τῆς γενεθλίου αὐτοῦ γῆς ἡ ἐπιβρόχ
διαφαίνεται σαφῶς καὶ εἰς τὰ ἔργα καὶ εἰς τὸν
βίον του. Ἡ ποιησίς του ἔχει τι σκυθρωπὸν καὶ συν-
νεφῶδες ὡς ὁ οὐρανὸς τῆς πατρίδος του, καὶ ὁ βίος
του εἶναι συνεχῆς καὶ ἱπποτικὴ ὑπεράσπισις τοῦ
τότε καταφρονουμένου χριστιανισμοῦ καὶ τῆς τότε
προγεγραμμένης βασιλείας. Ἕλληνες ἡμεῖς, κλίνο-
μεν μετ' εὐλαθείας ἰδιαίτερας πρὸ τῆς ἱερᾶς μνή-
μης τοῦ Σατωβριαν καὶ ἀνακαλύπτομεν εἰς τὸν
βίον αὐτοῦ νέας ἀρετὰς, ἀγνώστους ἴσως εἰς τοὺς
ἄλλους· δι' ἐκείνους ὁ Σατωβριαν εἶναι μόνον
μέγας συγγραφεὺς, δι' ἡμᾶς εἶναι καὶ μέγας εὐερ-
γέτης. Ὅταν ἡ ἀθάνατός μας πάλη συνεχίσει τὴν
οἰκουμένην καὶ τὰ ἔθνη ἔστρεφον καὶ αὖθις βλέμμα
θαυμασμοῦ πρὸς τὸν ἡκρωτηριασμένον Παρθενῶνα,
δύο πρὸ πάντων ποιηταί, ὁ Βύρων καὶ ὁ Σατωβριαν
ἀνέλαβον τῆς μαρτυρικῆς πάλης τὴν κηδεμονίαν καὶ
αἱ ἰσχυραὶ φωναὶ των, προκηρῦττουσαι τῆς Ἑλλά-

δος τὰ δίκαια, διεκρίθησαν ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς
συμφωνίας καὶ ἐπεισαν καὶ τοὺς λαοὺς καὶ τοὺς
ἡγεμόνας.

Ὁ Φραγκίσκος Αὐγουστος Σατωβριαν, γόνος ἀρ-
χαίας καὶ ἐνδόξου οἰκογενείας, ἐγεννήθη τῷ 1767
εἰς Κομβούργον, ἐντὸς γηραιῦ καὶ ζοφεροῦ πύργου,
μόνου κτήματος τῶν πενομένων γονέων του. Ὁ πα-
τήρ του, χαρακτήρ τραχὺς καὶ σιδηροῦς, δυσχε-
ραίων διὰ τὸν φύσει βεμβὸν καὶ ἀλλόκοτον τοῦ τέ-
κνου χαρακτήρα, εἶχε προορίσει τὸν Φραγκίσκον
δι' ἱερέα καὶ πρὸς τὸ στάδιον αὐτὸ διεύθυνε τὰς
πρώτας αὐτοῦ σπουδὰς, ἀλλ' ἄλλως ἔδοξε τῇ προ-
νοίᾳ, ἥτις ἐνωρὶς ἀπεκάλυψε τὸν προορισμὸν τοῦ
ἐκλεκτοῦ της. Ἡ μουσα ἤρχισε νὰ ψιθυρίζῃ στίχους
εἰς τὸ οὖς τοῦ παιδὸς καὶ ν' ἀνετίσθη εἰς τὴν βεμ-
βώδη φαντασίαν του εἰκόνας μαγικὰς. Λαμβάνων
εἰς τὰς χεῖρας τὸν Ὀμηρον ἢ τὸν Βιργίλιον, ἐπλα-
νάτο ἀπὸ πρώιας ἄχρως ἐσπέρας ὑπὸ τὰς χιλιετίς
δρῦς τοῦ Κομβούργου, καὶ ἠννοεῖ ἑαυτὸν ποιη-
τὴν, μελετῶν ποιητὰς μεγάλους. Ὁ ἀστυδὲς αἰσθά-
νεται ὅτι ἔχει πτερά, ὅταν βλέπει τοὺς ἀετοὺς πε-
τώντας.

Τὰς παιδικὰς ἐκεῖνας ἐντυπώσεις καὶ τὴν ἰδιότρο-
πον φύσιν του ἀπεκάλυψεν ἀργότερα ὁ Σατωβριαν
εἰς τὸν *Ρεκαῖον*, πιστὴν ἀπεικόνισιν τῆς νεα-
ρᾶς του ἡλικίας, ἀριστούργημα ἀδελφῶν τοῦ Βερτέ-
ρου, πλήρες μελαγχολίας καὶ ἀπογοητεύσεως. Τὸ
ἰσχυρότερον αἰσθημὰ του κατ' ἐκείνην τὴν ἡλικίαν
ὑπῆρξεν ἡ παράφορος στοργὴ του πρὸς τὴν νεωτέ-
ραν καὶ προσφιλεστέραν τῶν ἀδελφῶν του, Λουκίλ-
λην. Αὐτὴ ὑπῆρξεν ὁ παρήγορος ἄγγελος τῶν πρῶ-
των του λυπῶν καὶ τὸ μόνον στήριγμά του κατὰ τῆς
μονώσεως· εἰς τὴν συμπαθῆ καὶ εὐαίσθητον ἐκείνην
καρδίαν ἀπέθετε καθ' ἐκάστην τὰς ἀορίστους προ-
αισθήσεις του, τοὺς παραδόξους πόθους του, τὰ με-
γάλα ὄνειρά του· καὶ ἡ ἀδελφὴ ἐμειδία ἢ ἐδάκρυε,
καὶ τὸ μειδιάμα ἢ τὸ δάκρυ ἐκεῖνο ἐλάφρωνε τὰς
ὀδύνας τοῦ ποιητοῦ καὶ ὡς ἡλίου ἀκτὶς ἐφώτιζε τὰ
περικυκλοῦντα αὐτὸν σκότη.

Ὁ πατήρ τοῦ Σατωβριαν ἠσθάνθη ἐπὶ τέλους
ὅτι ὁ υἱὸς του δὲν εἶχε πλασθῆ διὰ νὰ ἐγκαταβιώ-
σῃ εἰς τὴν μοναξίαν καὶ τὴν ἀφάνειαν τοῦ μονα-
στηρίου καὶ ἀπεφάσισε νὰ μεταβάλῃ τὸν νεόφυτον
εἰς γραιιώτην. Ὁ Φραγκίσκος κατετάχθη ὡς ὑπολο-
χαγὸς εἰς τὸ σύνταγμα τῆς Ναβάρρας καὶ μετέβη εἰς
Παρισίους, κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς Γαλλικῆς ἐπα-
ναστάσεως, εἰς ἐποχὴν κλονισμῶν καὶ ἀμφιβολίας.
Ἐκεῖ ἐσχετίσθη μετὰ τῶν φιλολογικῶν ἐπιστημο-
τήτων τῆς Γαλλίας, ἀνέγνωσε τοὺς πρώτους στί-

χους του και συνέλεξεν έπευφημίας άφθότους άλλα κενάς.

Η Γαλλική επανάσταση εξέρράγη μετ' όλίγον, πλήρης κινδύνων και άνατροπών. Ο Σατωβριάν υπήρξεν έκ τών ευγενών εκείνων οι όποιοι έπεκρότησαν εις τὰ πρώτα βήματα τής ελευθερίας και εθεώρουν αναγκαίαν τήν άναμόρφωσιν του καταρρέοντος κοινωνικού σώματος. Άλλ' όταν είδε τήν επανάστασιν υπερχοντζίζουσαν τόν σκοπόν και τήν ελευθερίαν κυλιόμενην εις τó αίμα, όταν διέκρινεν, υπό τόν Λαφαγέτην και τόν Μιραβώ, τόν Ροβεσπιέρον και τόν Μαράτον, απέφασισε να καταλίπη θρηνών τήν πάτριον γήν και να ζητήσει τήν ήσυχίαν εις ξένα και μακρινά κλίματα, διότι αι θαλασσοπορίας και αι πλάνησεις υπήρξαν τó προσφιλέστερον όνειρον τής νεανικής του ποιητού ήλικίας. Έπεθύμει να μη άφήση γωνίαν γής ανεξερεύνητον και ν' άνακαλύψη, ει δυνατόν, και νέους κόσμους· ίδού πώς όρίζει μόνος τόν σκοπόν τής εις Άμερικην μεταβάσεώς του. «Δέν ήλπίζον τίποτε όλιγότερον ή ν' άνακαλύψω τήν μεταξύ Άμερικης και Ασίας διάδον.» Είς τήν Άμερικην ό Σατωβριάν έγνώρισε τόν Ούασινγκτόνα και ό μέγας εκείνος άνήρ υπεδέχθη ευμενώς τόν μέλλοντα μέγαν άνδρα και συνεζήτησε μετ' αυτού περι τών παραβάτων σχεδίων του. Δύσκολον είναι ν' ακολουθήση τις τόν Σατωβριάν εις τās μυρίας πλανήσεις του δια τών άπατήτων λειμώνων του νέου κόσμου· ό βίος του όδοιπόρου είναι τóσον άστατος! έξυπνά τις τήν προίαν, χωρίς να ήξεύρη πού θ' αναπαυθή τήν έσπέραν, και τὰ μεγάλα τής φύσεως θεάματα διαδέχονται άλληλα ως πανόραμα μαγικόν με ταχύτητα άστραπής. Ο όδοιπόρος ποιητής έναουρίσθη πολλάκις από τόν καταπληκτικόν όρθον του Νιαγάρα και παρέπλευσε τās όχθας του Μισισσιπίη και έφιλοξενήθη υπό τās σκηνάς τών Ινδικών φυλών, αι όποιαι τόν έδέχθησαν άδελφικώς, και έμοίρασαν μαζί του τόν άραβοσίτινον άρτον, και τώ έπρόσφεραν τήν καπνοσύριγκα τής εϊρήνης. Είς μίαν καλύβην κυνηγού ανεπαύετο, ότε εξαίφνης έτυχεν υπό τούς όφθαλμούς του Άγγλική εφημερίς, διηγουμένη τήν σύλληψιν και φυλάκισιν του Λουδοβίκου 16του. Είς τήν άπροδόκητον αυτήν είδησιν ό Σατωβριάν ήσθάνθη τó αίμά του, αίμα ευγενούς Βρετανού, διαρρέον ταχύτερον εις τās φλέβας του και εθεώρησεν άνανδριάν τόν άμερικνον βίον όν διήγεν, ενώ ό κύριός του έκινδύνευε, και τής δικαιοσύνης ό πέλεκυς έκρέματο επί τής κεφαλής του.

Επανελθών εις τήν Γαλλίαν, κατετάχθη ως

στρατιώτης εις τās φάλαγγας τών μεταναστών, οι όποιοι υπό τήν όδηγίαν του πρίγκηπος Κονδές, παρηκολούθουν τὰ συμμαχικά στρατεύματα και έμάχοντο μετὰ τών ξένων κατά τής πατρίδος. Ο άγαπών του Σατωβριάν τήν μνήμην όφείλει ν' άποστρέψη τó βλέμμα του μετὰ θλίψεως από τής θλιβεράς εκείνης έπρχής και να θρηνήσῃ τήν παρεκτροπήν εκείνην, φυσικόν άποτέλεσμα προλήψεων άνατροφής και κακώς έννοουμένης φιλοτιμίας.

Πληγωθείς, κατέφυγεν εις τήν Άγγλίαν και εκεί έφαγε τόν πικρόν και δακρύβρεκτον τής έξορίας άρτον, ζήσας έτη όλόκληρα έν πενία και άφανεία. Έπτε μέχρι πυθμένος τής πικρίας τó ποτήριον και υπέστη πάσας τās υλικάς εκείνας στερήσεις αι όποιαι, υπό τó πεζόν αυτών περικάλυμμα, είναι ίσως όδυνηρότεραι και ύψηλότεραι παντός ήθικου πόνου. Μόνη παρηγορία του, έν μέσω τών περικυκλούντων αυτών δεινών, ήτον ή μούσα και ή μελέτη· ανεγίνωσκεν άπλήστως τούς μεγάλους συγγραφείς, πρό τών όποίων έν σεβασμώ προσέκλινον οι αιώνες, και ή ψυχή του, καταλείπουσα τó εϋθραυστόν της δεσμοτήριον, έλάμβανε πτερά και έπέτα προς όρίζοντας αιθερίους.

Είς Λονδίνον διέμενεν, όταν ό Ναπολέων επάτησεν υπό τόν πόδα του τήν ύδραν τής άναρχίας και με χείρα σιτιβαράν ανέλαθε τής παραφόρου Γαλλίας τās ήνίας. Όταν έμαθεν ό Σατωβριάν ότι τó κράτος τής λαιμητόμου είχε παύσει, ότι είχε παρέλθει ή βασιλεία τής προγραφής, κατέλιπε τās όχθας του όμυχλώδους Ταμείσεως, και επάτησε πάλιν μελαγχολών τó έδαφος τής προσφιλούς του Γαλλίας. Άλλ' ή παρελθούσα επανάστασις είχε αφήσει εις τὰ πνεύματα μίαν θλιβεράν αποθάρρυνσιν και δυσπιστίαν και του χριστιανισμού αι παρήγοροι άρχαι είχαν λημονηθή όλως διόλου υπό προσβολάς συνεχείς και άνιέρους. Ο ευσεβής συγγραφέας ήνώησε πόσον ευρύ ήνόγητο τó στάδιον ένόπιόν του, και ανέλαθεν ευγενώς τήν υπεράσπισιν τής λατρείας του Χριστού και του Ευαγγελίου άπέναντι λαού όστις είχε προγράψει δια διατάγματος τόν χριστιανισμόν και είχε στήσει βωμούς εις τόν ήμίθεον Μαράτον. Υπό τοιαύτας έμπνεύσεις έγραψε και έδημοσίευσε τήν *Ατάλα*, διήγημα εις τó όποιον διανυλάμπουσιν όλαι αι σωτήρια άλήθειαι του χριστιανισμού, προσωποποιούμεναι εις τόν ένάρτερον έρημίτην Ήθρύ· άλλ' ή άρετή αυτή, και ται σπουδαιότητα, δέν είναι ή μόνη άρετή τής *Ατάλας*· εις τó πολύτιμον εκείνο έπεισόδιον του Ινδικού βίου ένυπάρχει βαθεία άνάλυσις παθών και δυσέφικτον ύψος αισθη

μάτων, εις τὰ όποια νέα προσθέτει θέλητρα τó μεγαλοπρεπές και μαγικόν του Σατωβριάν υφος· ή *Ατάλα*, ως και πάντα τὰ Ινδικά του Σατωβριάν διηγήματα, διαπρέπει πρό πάντων δια μεγάλης άληθείας χρωματισμού και δια ζωηράς άπεικονίσεως τής Άμερικανικής φύσεως και τών πρωτοτύπων ήθών και έθίμων τών άγρίων Ινδικών φυλών· τās άρετάς ταύτας έφθασεν ένίοτε άλλ' ούδέποτε υπερέθη ό διάσημος Άμερικανός μυθιστοριογράφος Κούπερ ως και ό Γάλλος συγγραφέας του *Κυνηγού*.

Η *Ατάλα* έτυχεν υποδοχής θριαμβευτικής και ένθουσιώδους και υπήρξεν, ούτως ειπείν, άστήρ προαγγέλλων τήν άνατολήν ήλίου, διότι μετ' όλίγον τó Πνεύμα του Χριστιανισμού έξεδόθη και συνέτεινεν εις τήν πρόβξιν άνατροπήν τής άθείας και τήν παγίωσιν του Χριστιανισμού έν Γαλλία. Είς τó μέγα αυτό έργον ό Σατωβριάν έξυμνει τās πομπάς τής ύβριζομένης θρησκείας δι' ύφους έμπνευσμένου άμα και γλαφυρού, του όποιου τó μυστήριον ένόμιζον όλαι ότι συναπίθανε μετὰ του Βοσσανούτου. Τó Πνεύμα του Χριστιανισμού υπήρξεν ό γρανίτινος στυλοβάτης τής δόξης του Σατωβριάν, και τó όνομά του ταχέως έπέταξεν, έπευφημούμενον και θαυμαζόμενον, από άκρου εις άκρον τής Ευρώπης. Η Στάελ ήγαγκάσθη να συμπαραλάβη τόν Σατωβριάν συγκάθεδρον επί τών ύψιστων κορυφών του Γαλλικού Παρνασσού και ή *Κορίνθα* ευρεν άξιον έράμιλλον έν τώ *Ρεαίω*.

Ο Ναπολέων, δια τόν όποιον ούδεμία μεγαλοφυία ήτο ξένη, απέφασισε να προσελκύση εις έαυτόν τόν μέγαν συγγραφέα και τώ άνέθεσε διαφόρους σπουδαιάς διπλωματικές άποστολάς, τās όποιάς έξεπλήρωσε πιστώς και επιδειξίως. Άλλ' υπό τόν διπλωμάτην έπαλλε πάντοτε καρδιά ποιητού· όταν ό Σατωβριάν είδε τόν μέγαν αυτοκράτορα κηλιδούντα τās δάφνας του δια του άώου αίματος του άπογόνου τών Κονδαίων, απέρριψε μετ' άγανακτήσεως του Ναπολέοντος τήν υπηρείαν, μη θέλων να καταστή ή ούδ' καθ' ύπόνοιαν έννοχος έγκλήματος, και ήρχισεν έκτοτε κατ' αυτού πάλιν μακροχρόνιον και άνένδοτον.

Ως αναψυχην από τής επίπνουσ ατμός πάλιν έλαθε μετὰ τινα χρόνον πάλιν εις τήν χείρα τήν ράβδον του όδοιπόρου και τὰ βήματά του έστράφησαν προς τήν ποιητικήν Ανατολήν. Είδε τήν Ρώμην, σεβασμίαν χήραν τών *Καισάρων*, έθρήνησε τήν Ελλάδα αίμασσουσαν υπό τήν μάλιστα του καθ' ή και ανεζήτησε τὰ ριγη του θεανθρώπου επί του όρους τών Ελλαιών.

Καρπός τής περιηγήσεως ταύτης υπήρξε τó *Όδοιπορικόν*,¹ περιγραφή άληθής και θαυμασία τών τόπων, ούς διέτρεξε, συντίνασα μεγάλως εις τó να έξεγείρη τó ενδιαφέρον υπέρ τής Ελλάδος, ήτις ένέπνευσε τās ώραιότερας σελίδας του φιλέλληνας συγγραφέως. Κατά τήν όδοιπορία ταύτην ό Σατωβριάν έσχεδιάσε τούς *Μάρτυρας*, τó κύριον έργον του βίου του, τόν λαμπρότερον άδάμαντα του διαδήματός του, έποποιάν εις πεζόν λόγον γεγραμμένην. *Οι Μάρτυρες* είναι ή πάλη του χριστιανισμού και τής ειδωλολατρείας, εκπροσωπούμενη εις τόν έρωτα του χριστιανού Ευδώρου προς τήν ώραιάν θυγατέρα τών Ομηριδών Κυμοδόκειαν· ό ποιητής δέν κατεβλήθη υπό τó μεγαλείον του θέματος· υπό τόν μαγικόν του κάλαμον ή άρχαία της άναζή, ή Ρώμη του Διοκλητιανού περιβάλλεται τήν άρχαίαν της μεγαλοπρέπειαν και ή Ελλάς έξέρχεται νεαρά έκ τών έρείπιών της. *Οι Μάρτυρες* άνύψωσαν έτι μάλλον τήν δόξαν του Σατωβριάν και έξησάλησαν εις αυτόν τήν πρώτην θέσιν μεταξύ τών συγγραφέων, οι όποιοι έχρύτυσαν τήν ήώ του 19του αιώνος.

Όταν οι συμμαχικοί στρατοί κατέβαλον τόν γίγαντα εις τó Ουατερλώ και επανέφερον έν θριάμβω τούς Βουρβόνους, υπέρ τών δικαιωμάτων τών όποιων είχεν άγωνισθή τóσον τελεσφόρος, ό Σατωβριάν απήντησεν άπροσδοκήτως παρ' αυτοίς μισητήν άγνωμοσύνην και έν μέσω τών ευτελών κολάκων, οι όποιοι έγονυπέτουν πρό του νεαρού θρόνου, έλησμονήθη έντελώς ό υπερόπτης ποιητής, όστις συνησθάνετο θαθείως τής μεγαλοφυίας τήν άξιοπρέπειαν. Παροργισθείς άπεσύρθη ως ό Άχιλλεύς υπό τήν σκηνήν του, άλλ' εις τόν ιδιωτικόν βίον τόν περιεστούχησε μεγάλη δημοσιότης ήτις επί τέλους ήνάγκασε τόν Λουδοβίκον 18ον να ανατίση εις αυτόν τó ύπουργείον τών έξωτερικών. Ως ύπουργός ό Σατωβριάν έπεχείρησε τόν τοσοούτον κατακριθέντα μετέπειτα Ισπανικόν πόλεμον και υπεβοήθησε παντί σθένει τήν έλληνικήν επανάστασιν· τὰ φιλελληνικά ύπομνήματά του συνέτειναν ούσιωδώς εις τόν υπέρ ήμών έκραγέντα γενικόν ένθουσιασμόν. Έσωτερικώς δ' ένόμισεν ότι ήδύνατο να συμβιάση τήν θρησκευτικήν του άγάπην πρό τήν ελευθερίαν με τόν βαθύν του προς τόν θρόνον σεβασμόν και προσεπάθησεν επιμόνως να καταστήση άγαπητήν τήν δυναστείαν τών Βουρβόνων έν Γαλλία. Άλλ' αι ευγενείς προσπάθειαι του προσέκρουσαν εις

1. Του συγγράμματος τούτου επισυχεστάτην μετάφρασιν έλληνιστί έδημοσίευσε πρό τινων έτών ό Κ. Έμ. Ροίδης.

ἐπιμονὴν μεσαιωνικὴν, παρεγνωρίσθησαν ἀδίκως, καὶ μίαν ἡμέραν ὁ ὑπουργός, ψηφοφορήσας ἐν τῇ Γερουσίᾳ κατὰ τοῦ ὑπουργείου, ἀπεπέμφθη κατὰ τὴν ἰδίαν του φράσιν, «ὡς ὑπηρετῆς κλέψας τοῦ βασιλέως τὸ ὄρολόγιον». Ἡ ἀσύγνωστος αὕτη ἀδικία παρώργισε τὸν Σατωβριάν καὶ ἡ ὀργή του εὔρε φοδερὸν ὄργανον, τὸν κάλαμόν του. Μετεβλήθη εἰς δημοσιογράφον καὶ καθ' ἐκάστην διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῶν *Synchroneen* ἐκεραυνοβόλοι τὴν κυβερνητικὴν αὐθαιρέσιαν καὶ διέσπειρε τὰς πολιτικὰς του ἀρχάς, ἀλλὰ πολλάκις ὑπερηκόντισε τὸν σκοπὸν καὶ συνέτεινεν, ἐν ἀγνοίᾳ του ἴσως εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, ὑπὲρ τῆς ἀφιέρωσε τὸν βίον του ὀλόκληρον. Ἄλλ' ἡ εὐγενὴς διαγωγή του κατὰ τὴν πτώσιν τῶν Βουρβόνων ἐξηγόρασε πλουσίως τὰ πρότερα σφάλματα.

Ὅταν οἱ Παριῖοι εἰς τρεῖς ἡμέρας, ἀνταξίας ἐτῶν, κατέρριψαν τὸν πρὸ πολλοῦ ὑποσειόμενον θρόνον τοῦ Καρόλου 10^{του}, μόνος ὁ Σατωβριάν ἐτόλμησε δι' εὐγλώττου καὶ φλογερᾶς δημηγορίας νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνὴν ἐντὸς τῆς Γερουσίας ὑπὲρ τοῦ ἐξορίστου κυρίου του, νὰ στιγματίσῃ τὴν προδοσίαν τῶν αἰσχροῶν του κολάκων καὶ νὰ ἐπιβρίψῃ τὴν ἀπειλὴν καὶ τὴν ἀρὰν κατὰ τοῦ νέου Βασιλέως τῶν ὁδοφραγμαίων¹ καὶ κατῆλθεν ἔπειτα τοῦ βήματος σοβαρὸς καὶ υπερήφανος, καὶ ἀπέβαλε περιφρονητικῶς τὴν χρυσὴν στολὴν τοῦ γερουσιαστοῦ καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἀφάνειαν τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου, τὸν ὁποῖον οὐδέποτε πλέον ἐγκατέλιπεν.

Ἐκτοτε οὐδὲν ἔχει τὸ ἐπίσημον ὁ βίος τοῦ Σατωβριάν. Ἐμῖνε ξένος πρὸς πάντα τὰ περὶ αὐτὸν συμβαίνοντα καὶ ὁμοίᾳζε πρὸς στήλην ἀρχαίου οἰκοδομήματος, λησμονηθεῖσαν ἐν μέσῳ ἐρείπειων. Βλέπων ἐρημον τὸ παρὸν καὶ πικρὸν τὸ μέλλον, ἐσγράφη πάλιν μελαγχολικὸς πρὸς τὸ παρελθὸν καὶ ἤρχισε νὰ συγγράφῃ τ' *Ἀπομνημονεῖματά του*, ἀναγεύμενος εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῶν σβεσθέντων αἰσθημάτων καὶ τῶν παρελθόντων μεγαλείων ὑπὸ τὸν κάλαμόν του διῆλθον ἀλληλοδιαδόχως ὄλαι τοῦ βίου του αἰ σκηναί, θλιβεραὶ ἢ χαρμόσυνοι, ὅλα τὰ ὄντα τὰ ὁποῖα ἐγνώρισεν ἢ ἠγάπησε καὶ τὰ ὁποῖα δὲν ὑπῆρχον πλέον.

Εἰς ἄγγελος, μία γυνὴ ἐφαιδρυνε τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ ποιητοῦ καὶ ἐπλήρωσε μόνη τὸ κενόν, ὅπερ ὑπῆρχε περὶ τὸν ἢ Κυρία Ρεκαμιέ, ἡ περιφημότερα καλλονὴ τοῦ αἰῶνος, *mens blanda in corpore blando*, περιφρονήσασα ἄλλοτε βασιλεῖς ἐπαιτουδνας τὴν ἔρωτά της, περιστοιχίσει διὰ τῆς εὐλαβοῦς στοργῆς της τὸν δυστυχῆ γέροντα καὶ ὑ-

πῆρξε δι' αὐτὸν συγχρόνως φίλη, μήτηρ, ἀδελφὴ, ἀλλ' οὐδέποτε ἐρωμένη ὁ ποιητῆς, φορτωμένος ἀπὸ δόξαν καὶ ἀπὸ πλῆξιν, ἦτο πολλάκις ζοφερός, ἀδικος ἴσως, ἀλλ' ἐκείνη ἦτο τὸσον προσηνὴς, τὸσον ἀγαθὴ, τὸσον γλυκεία, ὥστε διεσκέδαζε συχνὰ τὰ νέφη τοῦ μετώπου του καὶ προεκάλει ἐνίοτε τὸ μεϊδιάμα εἰς τὰ χεῖλη του. Καθ' ἐκάστην ἐσπέραν εἰς τὴν ἀρχαιοπρεπῆ αἴθουσαν τῆς Κυρίας Ρεκαμιέ συνηθροίζοντο αἱ μεγαλύτεραι φιλολογικαὶ δόξαι τῆς Γαλλίας, καὶ ἀπετέλουν, οὕτως εἰπεῖν, τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ ψάλτου τῶν *Μαρτύρων*.

Ἄλλ' ἐπέπρωτο ὁ τάφος τοῦ Σατωβριάν νὰ σαλευθῇ ὅσον καὶ ἡ κοιτίς του. Ἐξέπνευσεν, ἐνῶ ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1848 ὠρέτο εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων, καὶ τὸ φέρετρόν του, διελθὸν τὴν ἀνάστατον καὶ πυρπολουμένην Γαλλίαν, μετεκομίσθη εἰς τὴν Βρετάνην καὶ ἀνεπαύθη εἰς τὴν θέσιν, ἣν εἶχεν ὀρίσει ζῶν ὁ ποιητῆς. Ἐκεῖ, παρὰ τὴν λευκὴν ἀκτὴν, ἐπὶ βράχου ἀποβῆδος, ἀνυψοῦται στήλη μελανὴ, ὁμοιάζουσα μακρόθεν ὡς λείψανον Δρυϊδικοῦ οἰκοδομήματος· εἶναι ὁ τάφος τοῦ Σατωβριάν.

Α. Α. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ.

ΔΙΔΑΧΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.

(Μετάφρασις I. E. Γιαννοπούλου.)

(Συνέχεια ἐκ τῆς φυλλ. 5.)

Φιλόσοφοί τινες ἐκήρυξαν εὐγλώττως, μᾶλλον ἢ ἦσαν, κατὰ τῆς ὀλεθρίου ἐπιρροῆς τῶν καλῶν τεχνῶν. Δὲν δύναμαι νὰ ἐπιδοκιμάσω τὸ κήρυγμά των, ἀλλ' ἀποφαίνομαι ὅτι εἶναι ἀληθὲς καὶ βῆσιμον ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τῆς μουσικῆς, διότι αὕτη εἶναι ἡ μόνη ἀληθῶς ὀλεθρία καλὴ τέχνη, καὶ ἡ μόνη συγχρόνως ἥτις διαφθείρει ἀτιμωρητί. Οὐδεὶς ἄλλος κατέχει τὸ ἀμφίβροπον τοῦτο προνόμιον τῆς μουσικῆς, τοῦ ἐνσπείρειν συγχρόνως λογισμοὺς εὐγενεῖς καὶ λογισμοὺς λυμαντικούς. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, φερ' εἰπεῖν, ἐμπνέει εἰς τὸ πνεῦμα ἰδέας μόνον μεγαλείου, καὶ σοβαρότητος μεγαλοπρεποῦς. Αἱ γυμνάσεις τῆς γλυπτικῆς συνεπάγονται ἐντύπων πένθιμον, σπουδαίαν καὶ ἀγνήν. Ἡ ζωγραφικὴ παρέχει τῇ ψυχῇ πομπὴν βασιλικωτάτην, καὶ τὴν καλεῖ εἰς θεωρίας ὅπου θαυμάζει τὸν Θεὸν ὁρατὸν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῆς· ἀλλ' ὁ καλλιτέχνης ἐνίοτε καταχρῶμενος τῆς γλυπτικῆς καὶ ζωγραφικῆς εὐχερίας ἐξωκέλλει εἰς τὴν αἰσθηματικὴν κραιπά-

λην, καὶ τὴν ἰδιοτροπίαν τῆς φαντασίας. Καὶ ὁμοῦ ὁ ἄσημος ἀνδρῶς καὶ ἡ ἄσημος γραφὴ μηδένα διαπλανῶσι, καὶ ἡ ἐννοία των εἶναι γυμνὴ, δηλαδὴ ἀνήθικος καὶ φευκτέα. Ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ εἶναι τέχνηαι εἰλικρινεῖς, νομοταγεῖς, προλαμβάνουσαι τὴν διαφθορὰν ἐκείνων πρὸς οὓς ἐπίδεικνυνται.

Ἐκείνοι, τοὺς ὁποῖους εἰκὼν τις ἢ ἀγαλμα, ἐλκύει καὶ διαπλανᾷ, ἐκείνοι διαφθείρονται ἐν πλήρει συνειδήσει καὶ μόνον ἑαυτοὺς ὀφείλουν νὰ καταδικάσωσιν — ἀλλὰ διαφέρει ἡ μουσικὴ, τέχνη ὑπουλος, λεπτοφυῆς, ὑποκριτῆς καὶ τὴν ὁποῖαν ἀσμένως ἀποκαλῶ ἰησοῦτικὴν. Ποτέ τις δὲν ἐννοεῖ τι θέλει κυρίως νὰ εἴπῃ, καὶ αἱ σημασίαι τῆς διαλέκτου αὐτῆς εἰν' ἐπίσης πολλαπλάσιαι ὡς οἱ δι' αὐτῆς γεννώμενοι βρεβασμοί. Κατὰ τὴν θαυμασίαν φράσιν ποιητοῦ τινος συγχρόνου, μόνη τῆς μουσικῆς ἡ γλῶσσα χορηγεῖ εἰς τὸν λογισμὸν τὴν δύναμιν νὰ μὴ αἴρῃ τὸ κάλυμμά του· ἀλλ' ἐγὼ θὰ στρέψω εἰς μουσικὴν τὴν ὠραίαν ἐγκωμιαστικὴν φράσιν τοῦ ποιητοῦ. Ἰπὸ τὸ κάλυμμα τοῦτο ὁ λογισμὸς προφέρει τὰ πάντα μετ' ἀναιδεῖας συνεσταλμένης. Γινώσκω, φερ' εἰπεῖν, μουσικὴν φράσιν δυνατὴν νὰ προκαλέσῃ τὸ ἐρύθημα μέχρι τῆς ρίζης τῶν τριχῶν, καὶ νὰ φλογίσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξ ἀγανακτήσεως, ἐὰν ἦτον δυνατὸν νὰ μεταφρασθῶσιν εἰς τὴν τιμίαν αὐτὴν ἀνθρωπίνην διάλεκτον, τῆς ὁποίας ἐμέμφεσθε ἀρτίως τὴν πενίαν, οἱ λογισμοὶ οἱ ἐν αὐτῇ συγκροτούμενοι. Ἄρα ἡ τέχνη αὕτη δύναται νὰ εἴπῃ τὸ πᾶν ἀτιμωρητί, διότι δὲν φοβεῖται τὴν μετάφρασιν. Εἰς οὐδεμίαν λαλουμένην γλῶσσαν ὑπάρχουσιν ἀντίστοιχοι λέξεις πρὸς ἑκφρασιν τῆς γλώσσης τῶν ἤχων, καὶ οἱ πειρώμενοι νὰ μεταφράσωσι τὸ ἀπόκρυφον τοῦτο διαλεκτικὸν ἰδίωμα, ἀναγκάζονται νὰ καταφύγωσιν εἰς τὴν μέθοδον, τὴν ἥδη ἀπόδηλον καθ' ἡμᾶς, τῶν περιφράσεων ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα μακρῶν, καὶ τῶν παρασίτων ἐξηγήσεων. . . . Ὅχι! ἀπατώμαι· ὑπάρχει γλῶσσα ἀντίστοιχος τῆς τῶν ἤχων, ἡ γλῶσσα ἡ σκοτεινὴ καὶ ἰσχυρὰ τὴν ὁποῖαν ὀμιλεῖ τὸ σῶμα, τὸ θαυμαστὸν τοῦτο ὄργανον κατὰ θεῖον τύπον ὀργανισμένον, διὰ τὴν δοκιμασίαν καὶ συγχρόνως διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ψυχῆς ἡ γλῶσσα αὕτη, τῆς ὁποίας αἱ λέξεις εἶναι συναισθησεῖς, καὶ τῆς ὁποίας αἱ φράσεις εἶναι ἡδυπάθειαι καὶ βάσανοι.

Ἐὰν θέλῃς νὰ εὐρῆς ἀντίστοιχα τῆς γλώσσης τῶν ἤχων, ἐρευνήσον ἐν τοῖς ταμείοις τῆς μνήμης, καὶ πειραθῆτι ν' ἀνεύρῃς καὶ ν' ἀναστήσῃς τὰ γηραιὰ λησμονημένα συναισθήματα, καὶ τὰς θανούσας ἡδυπαθείας· ἰκέτευσον τὰ νεύρα σου νὰ ἐπαναλά-

θῶσιν ἀνασκιρτήσεις τινὰς δραστηκότητος τοσοῦτον αἰφνιδίας, καὶ ζωηρότητος τοσοῦτον ἐξαιρετικῆς, ὥστε νὰ διετήρησαν τὴν ἀνάμνησιν αὐτῶν. Ἰκέτευσον τὰς ἀρτηρίας σου ν' ἀρχίσωσιν αὐταὶ τοὺς παλμούς τοῦ παιδρῶν τρόμου, δι' ὧν ἔχαιρέτησαν ἡμέραν τινὰ ὀρισμένην ἐμφάνισιν ἐπιθυμητὴν. Δεήθητι τῆς σαρκὸς σου νὰ φοικιάσῃ καὶ ν' ἀναλυθῇ, ὡς ἐφοικίασε καὶ ἀνελύθη εἰς τὴν δεῖνα ἀξιωματικὸν νευτον περιστάσιν. Ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ καταστήσωμεν ὁρατὰς καὶ εὐνόητους εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ νὰ συμπλέξωμεν ἀρμονικῶς τὰς λεπτὰς παραλλαγὰς τῶν συναισθησεῶν ἡμῶν, θὰ εἶχομεν τὴν μόνην ἀληθῆ μετάφρασιν τῶν μουσουργικῶν ἔργων, διότι οὔτε διὰ λογισμῶν οὔτε δι' εἰκόνων δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν τὴν διερμήνευσιν τῆς διαλέκτου τῶν ἤχων· ἡ φύσις ταιαύτας μεταφράσεις δύναται νὰ σὲ διδάξῃ περὶ τοῦ πρωτοτύπου ἰδιώματος.

Δὲν ἀρνούμαι ὅτι ἡ μουσικὴ ἐμπνέει αἰσθήματα εὐγενέστατα, ἀγνότατα καὶ λίαν ὑψηλά· ἀλλὰ τὰ ἐνσπείρει τυχαίως, καὶ οὐδὲν τὸ κωλύον νὰ ἐγχύσῃ αἰσθήματα ὅλως ἀντίθετα, διότι ἀντὶ νὰ μᾶς ἀποσπάσῃ τῶν στιγμιαίων ἡμῶν ἀσχολήσεων, τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν ἡμῶν διαθέσεων, τούναντίον μᾶς ὠθεῖ ἐκεῖ ἔτι μᾶλλον· ἀδιαφορεῖ καὶ διὰ τὸ καλὸν καὶ διὰ τὸ κακόν· πᾶσαι τῆς ζωῆς αἱ ἐκδηλώσεις ἀρέσκουσιν αὐτῇ, καὶ ὀλίγον φροντίζει περὶ τῆς διακρίσεώς των. Ἐχῆς στιγμιαίαν διάθεσιν νὰ ἐπιδείξῃς γενναϊότητα; σοῦ ὑποστηρίζει τὴν διάθεσιν ταύτην, ἐνῶ θωπεύει ἐνταυτῶ παρὰ τῷ γείτονί σου τὰς πρὸς τὴν ἡδυπάθειαν ὀρμάς ὅπου ἐκεῖνος ἐπιθυμεῖ νὰ φέρηται αὐτομάτως. Διδάσκει τὴν κακίαν, τὴν ἀρετὴν, τὸ πάθος ἐν τῇ αὐτῇ στιγμῇ, διὰ τῆς αὐτῆς φράσεως, διὰ τοῦ αὐτοῦ ἤχηροῦ κύματος. Ἡ σύγχυσις αὕτη ὄλων τῶν αἰσθημάτων, ἡ ἀμεροληψία πρὸς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς, ὁποῖοι ἂν ὦσι, μοὶ ἐμπνέουν ἀγανάκτησιν, μὲ σκανδαλίζουσι. Ἡ μουσικὴ εἶναι βεβαίως ἡ τέχνη, ἥτις ἤρμοζεν εἰς ἐποχὴν τῆς ἡμελιώδους φιλοσοφίας δὲν ἠθέλησε νὰ θεωρήσῃ τὸ κακὸν εἰμὴ ὡς μορφὴν ἀτελῆ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ τὰ ἐλαττώματα ὡς ἀρετὰς εἰς τὴν χαμηλοτέραν βαθμίδα τῆς ἀναπτύξεώς των. Ἐγὼ ὅστις εἶμαι καὶ ἔσομαι ἀείποτε πιστὸς ὀπαδὸς τοῦ διαδικοῦ συστήματος¹ δὲν δύναμαι ν' ἀγαπήσω τέχνην τὴν ὡς ἀρετὴν, καθ' ἣν ἐκτίθεμαι εἰς τὴν συνάντησιν καὶ τὴν αἰσθησιν αἰσθημάτων ἐκ διαμέτρου ἀντικειμένων πρὸς ἃ ἐζήτουν. Μὲ δυσαρεστεῖ ὑπερβαλόντως λόγος ἐλαφρὸς καὶ μεστὸς ἡδυπαθείας ἐξερχόμενος ἀπὸ χεῖλέων, ἀφ' ὧν ἐπίστευον

1. Πρεσβύων τὴν διείαν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Σ.Μ.

ὅτι μόνον λόγοι φρονήσεως ἐξέρχονται, καὶ σχεδὸν σκανδαλίζονται ἀκούων νὰ μ' ἐξοτρύνῃ εἰς τὴν ἀρετὴν, ἐκεῖνος παρ' οὗ ἀνεμένον ὠπείαν τινὰ τῶν ἐλαττωμάτων μου. Εἰξέρω ὅτι τὸ κράμα τοῦ τῶν ἀντιθέτων αἰσθημάτων, ὅπερ ἐγὼ βδελύσσομαι, δὲν ἀπαρέσκει τοῖς συγχρόνοις, ἀλλ' ἐμμένω εἰς τὸ φρόνημά μου καὶ μόνος ἐγὼ ἂν μείνω.

Καὶ ἐπὶ τέλους θέλεις νὰ σοὶ ἐξομολογηθῶ τὰ πάντα; ἡ μουσικὴ μοὶ φαίνεται τέχνη διαφθέρουσα καὶ διὰ τοῦ εὐγενούς προσέτι καὶ διὰ τοῦ ὑψηλοῦ, ὧν ἐστὶ κάτοχος. Ἐκλεπτύνει καὶ ἐξάπτει τὴν αἰσθητικότητά, καὶ ἰδοὺ διατὶ τὴν ἀποστρέφομαι. Συγκινεῖ καὶ ἐξημερόνει καὶ ἰδοὺ διατὶ τὴν περιφρονῶ. Ἡ περιώνυμος ἐκείνη λέξις τοῦ ἰδαίκοῦ, δι' ἧς ἤθισται ἡ δικιολογία τῶν βεβασμῶν ὅπου μᾶς βυθίζει, μοὶ φαίνεται λέξις κενὴ σημασίας, καὶ ἀπατηλοτέρα τῆς κρήνης τοῦ Ἰουβένσου, τῆς φιλοσοφικῆς λίθου καὶ τοῦ ποτοῦ τῆς μακροβιότητος. Ἐὰν τῆς φρονήσεως ὁ προορισμὸς εἶναι νὰ κρατῇ ἐν ἰσορροπία τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἀποτρέπουσα αὐτὴν τῆς ὑπερβαλοῦσης ἐτεροβαροῦς κλίσεως, αἱ Κυβερνήσεις τῆς σημερινῆς ἐποχῆς θὰ ἐπραττον συνειστέως ἀπαγορεύουσαι ἐπὶ πενήτην ἔτη, καὶ ἴσως ἔτι πρὸς, πᾶσαν ἐκτέλεσιν ὁποιοῦδήποτε μουσικοῦ ἔργου. Δὲν στερούμεθα αἰσθητικότητος, διότι ὁ πωροδότης κατέχομεν ἕκαστος πλέον ἢ ὅση ἀπαιτεῖται νὰ καταστήσῃ δυστυχεῖς δέκα ἀνθρώπους τῶν προγενεστέρων γενεῶν· ἀλλὰ στερούμεθα ἐνεργητικότητος καὶ θελήσεως.

Αἱ καρδίαι ἡμῶν δὲν ἔχουν ἀνάγκη ὑπερμέτρου διεγέρσεως, καὶ δύνανται ν' ἀρκεθῶσιν εἰς ὅσα αἰσθητάματα κατέχουσιν· ἀλλ' οἱ χαρακτῆρες λίαν δυσχερῶς καθίστανται δραστικοὶ καὶ ἀποφασιστικοί, ὅσον αἱ καρδίαι εἶναι φιλόανθρωποι καὶ ἡμεροί. Οὐχὶ πλέον ἢ σὲ τυφλώττω πρὸς τὰ μεγάλα πλεονεκτήματα δι' ὧν ἐξέχουσιν οἱ σύγχρονοι. Ποτὲ τὰ γενικά ἦθη δὲν ὑπῆρξαν, πιστεύω, ἡπιώτερα, εὐχερέστερα, καὶ ἀγαστότερα, ποτὲ ὁ ἀνθρώπινος οἶκος δὲν ἐπέδειξε μείζονα ἐτοιμότητα καὶ ὁρμὴν, ἢ κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν ποτὲ αἱ ψυχαὶ δὲν ἐγαργαλλήθησαν διὰ τοιαύτης ἱεραῆς φρικιάσεως συμπαθείας, ἀλλὰ, κατὰ παράδοξον ἀντίθεσιν ποτὲ δὲν εἶδομεν μείζονα δειλίαν, μικροψυχίαν καὶ ἀσθένειαν. Ἐλλείπει ἐφ' ὅλων ἡμῶν τῶν πλεονεκτημάτων τὸ ἄλας, ὡς εἶπεῖν, ἢ τὸ συνεχτικὸν στοιχεῖον τῆς δραστηριότητος καὶ τῆς φιλαλληθείας. Ἡ αἰσθητικότης ἡ τοσοῦτον εὐχερῶς ἐξεγειρομένη, ἐξιπάζεται ἔτι εὐχερέστερον.—Σκια μόνον τὴν ἀποδειλιᾶ, πνοὴ μόνον τὴν παγώνει, καὶ φαντα-

σία κενὴ τὴν παραλύει καὶ τὴν ἀπομαραίνει.—

Βαδίζομεν διὰ τῆς κειωνίας, ὡς διερχόμεθα δωμάτιον νοσοῦντος ἐπὶ ἀκρων τῶν ποδῶν σιωπηλοῖ ὡς σκιαί, ἢ ψιθυρίζοντες χαμηλῇ τῇ φωνῇ λέξεις ἀνακοπτομένας ἐν τῷ λάρυγγι, ὡς ἂν ἠρώτων αὐταὶ ἑαυτάς, μὴ τοὶ ἀσυνέτως ἐπραττον ἀφιπτάμεναι. Φαίνεται ὅτι ἡ ἀνθρώπινος φωνὴ διάκειται εἰς ἐποχὴν μεταμορφώσεως, καὶ ὅτι τοῦ λοιποῦ προτίθεται νὰ διαγωνισθῇ πρὸς τοὺς μυστηριώδεις ψιθυρισμοὺς τῶν πνευμάτων. Ἡ ἀλήθεια ἡ τρανῶς ἀπαγγελομένη φαίνεται ἡμῖν ἐπικίνδυνος. Θέλομεν νὰ τὴν ἐνοήσωμεν ἐρχομένην ἐξωθεν διὰ σημάτων τηλεγραφικῶν, καὶ χειρονομίας ἀφώνου. Τὸ δὲ θάρρος ἡμῶν καὶ ἡ δραστηριότης εἶναι ὡς εἶπεῖν ἀρνητικὰ, καὶ ἀπέχομεν τοῦ κακοῦ ἐν μείζονι ἀρεσκείᾳ ἢ ἐν ὄσῃ πράττομεν τὸ ἀγαθόν. Εἰς τὴν ἠθικὴν ταύτην δειλίαν ἔνωσον φυσικὸν τινα πυρετὸν καὶ ἀνησυχίαν πάντῃ ἀγνωστα τέως. Ὁ νεώτερος ἀνθρώπος ταρασσεται ἀδιαλείπτως ὡς ἂν ἐκεντᾶτο ὑπὸ ἄστρου ἀφανοῦς. Ἄγνωστα τῶ εἶνε ἡ ἡρεμία καὶ ἡ ἀνάπαυσις, καὶ ὅμως πλείοτερον ταρασσεται ἢ ἐνεργεῖ, καὶ πλείοτερον ἀσχολεῖται ἢ ἐκτελεῖ. Καὶ λοιπὸν τὰς γενεὰς ταύτας τὰς ἐξησθενημένους, ὧν τὰ νεῦρα ἐξελεπτύνθησαν, ὑποβάλλεις εἰς τὰς συνεχεῖς ἡδυπαθείας τῆς μουσικῆς!

Ναί! ἡ μουσικὴ ἐπρεπε νὰ προγραφή οὐχὶ μόνον ὡς ἠθικὴ πληγὴ, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐναντία τῆς ὑγιεινῆς τῆς προσφουῦς εἰς τὴν ἰδίουσυγκρασίαν τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων. Πᾶσα ἐποχὴ ἔχει τὴν ἰδίουσυγκρασίαν τῆς, ὡς ἔχει καὶ τὸ ἰδιάζον αὐτῇ πνεῦμα, καὶ διὰ τοῦτο ὤφειλε νὰ κανονίσῃ προσηκόντως τὴν φυσικὴν καὶ ἠθικὴν ὑγιεινὴν τῆς πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἰδίουσυγκρασίας ταύτης. Ἄ! ἐὰν εἶχον εἰσέτι τὴν εὐτυχὴ αἱματώδη κρᾶσιν τῶν πατέρων ἡμῶν, θὰ ἤμην βεβαίως ἦττον αὐστηρὸς. Διότι ἡ μουσικὴ δὲν ἀπειλεῖ τοὺς αἱματώδεις καὶ τούναντιον δύνανται νὰ τελειοποιήσῃ αὐτοὺς ἠθικῶς. Εἶναι κέντρον ὠφέλιμον πρὸς κίνησιν τῶν βαρέων αὐτῶν ζωϊκῶν πνευμάτων, πρὸς τειναγμὸν τῆς παχυλῆς αὐτῶν ψυχῆς, καὶ προσέτι διὰ νὰ τὴν φέρῃ εἰς μετάνοιαν διὰ τὰς χυδαίας καὶ θορυβώδεις ἀπολαύσεις εἰς ἃς ἀρέσκειται.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

EMILE MONTEGUT.

ΖΕΦΥΡΟΣ.

Εἰκὼν τοῦ K. VOILLEMOT.

Ἡ εἰκὼν, ἣν δημοσιεύομεν ἐν τῇ Χρυσάλλιδι, εἶναι ἔργον τοῦ K. Voillemot· παριστᾶ δὲ τὸν Ζεφυ-

ρον ἰπτάμενον ἐν μέσῳ ῥόδων καὶ ἀνθέων. Τὸ πᾶν μειδιᾷ ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ, τὸ πᾶν ἐλαφρῶς ταρατίζεται καὶ ὁ θεώμενος αὐτὴν αἰσθάνεται τὴν πνοὴν τοῦ εὐφροσύνου τούτου ἀνέμου, καὶ ἀκούει τὸν τερπνὸν καὶ γλυκὺν συριγμὸν του. Δικαίως ὅθεν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ γραφικὴ εἶναι ἐνίοτε καὶ ποιήσις λαλοῦσα, τέχνη τέλος δυναμένη νὰ μεταδίδῃ εἰς τὰ ὑπ' αὐτῆς παριστανόμενα ἀντικείμενα καὶ αὐτὴν τὴν κίνησιν, ὡς φαίνεται ἐν τῇ παρούσῃ εἰκόνι, ἣτις εἶναι ἀμυδρὸν τῆς πρωτοτύπου ἀπομίμημα.

Γ.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Εἰς τὸ λεύκωμα

ΝΕΟΣ ΠΟΙΗΤΟΣ.

Ἐἶναι τὸ λεύκωμα σταυρὸς κατὰ τῆς ἀπουσίας,
Κατὰ τῆς λήθης δέησις, καὶ κῆπος τῆς φιλίας·
Λειμῶν τῆς μνήμης ἀφίτα τὰ βότανα τοῦ φυλάττων·
Καὶ ἀνοθέσμη προσφιλιῆς μετ' ἀνθῶν ὀνομάτων·
Πᾶν ὄνομα ἐντὸς αὐτοῦ ὡς ἀνθος κυματίζει,
Ἄγάπη τὸ καλλιεργεῖ καὶ μνήμη τὸ ποτίζει!

Κ' εἶναι τὸ λεύκωμα ζωὴ δευτέρᾳ τῶν θανόντων,
Τοῦ παρελθόντος στεναγμὸς, καὶ γλώσσα τῶν ἀπόντων.
Νεκροταφεῖον συμπαθὲς, καὶ πᾶν λευκὸν τοῦ φύλλον,
Ἐν εἶναι ἐπιτόμιον συναντηθέντων φίλων.
Ἡ λήθη μάτην προσπαθεῖ νὰ ἔμβῃ—δὲν ἐμβαίνει.—
Τῆς μνημοσύνης τὸ φρουρεῖ λυχνία κρεμαμένη...

Ἰδοὺ τὸ λεύκωμα, ἰδοὺ ἀλλ' ὅμως, νεανία,
Τὸ ἰδικόν σου, πίστευσε, εἶν' ἑλλειπὴς, κάμμία
Κατηραμένη ὑπαρξίς ἐντὸς τοῦ δὲν ἐτάφη·
Ἡ δυστυχία εἰς αὐτὸ ἀκόμη δὲν ἐγράφη.—
Κισσὸς τὸ στέφει, τὸ κοσμοῦν καὶ δάφναι καὶ μυρσίναι,
Καὶ μόνον ἡ κυπάρισσος ἡ ἔρμος δὲν εἶναι...

Δὲν εἶναι κῆπος τέλειος κυπάρισσον μὴ τρέφων,
Εἶναι γὰρ χωρὶς σταυρῶν, αἰθὴρ χωρὶς συννέφων.
Ἦ, τ' ὄνομά μου ἄς δεχθῇ ἡ φιλικὴ ψυχὴ σου
Ἐν μέσῳ μύρτου καὶ κισσοῦ ὡς κλῶνα κυπάρισσου.
Μὴ μ' ἀπαθῆς ἐρχόμενον ταφὴν νὰ σὲ ζητήσω·
Ἄν ζῶν δὲν ἔζησα ποτὲ, ποθῶ νεκρὸς νὰ ζήσω...

Ναί! ἄφες, ἄφες με κισσοῦ φίλιας ν' ἀναπνεύσω,
Καὶ, δάφνην ἂν δὲν ἔδρεψα, εἰς δάφνην νὰ ἐκπνεύσω.
Ἄφες τὸ πᾶν ν' ἀπαρηθῶ, ἀφοῦ τὸ πᾶν μ' ἀρνήθη,
Καὶ ὡς ἔκεινη νὰ εἰπῶ πρὸς τὴν ψυχὴν μου «λήθη!»
Καὶ ὅταν πᾶσα θλίψις μου ὑπὸ τὸ μνήμα παύσῃ,
Σὺ χῦσε ἓνα δάκρυον, ἔκεινη δὲν θὰ κλαύσῃ...

Ἦ, ἂν ἔκεινη μ' ἐκλαίεν, ἂν μ' ἐκλαίεν ἔκεινη!
Τότε ἡ ζωὴ μου ἤθελον πᾶσαν στιγμὴν νὰ σβύνη,
Διὰ νὰ κλαίῃ πάντοτε, νὰ κλαίῃ αἰωνίως,
Καὶ ὁ κλαυθμὸς τῆς δι' ἐμὲ γλυκὺς θὰ ἦτο βίος...

Θὰ ἔζων εἰς τὴν μνήμην τῆς κ' εἰς τὴν ἐσχάτην κλίτην,
Νεκρὸς δι' ὅλους σας, πλὴν ζῶν, ὑπάρχων εἰς ἔκεινην!

Συγχώρει, φίλε, σ' ἀδικῶ τὸν ἄφρονά σου συγχώρει...
Ἄλλ' ἦτο κ' εἶναι δι' ἐμὲ τὸ πᾶν αὐτὴ ἡ κόρη.
Τί νὰ τὸ κρύπτω; ἡ Πατρίς, ἡ μουσα, ἡ φιλία,
Τὸ πᾶν δὲν εἶναι δι' ἐμὲ, δὲν εἶναι ἡ Μαρία...
Μαρία λέγεται τὸ πᾶν, εἶναι τὸ πᾶν ἔκεινη—
Ἰδὲ, ἰδὲ φανατισμὸς, ἰδὲ παραφροσύνη!...

Ἄλλ' ἂν τὴν ἤξευρες καὶ σὺ φανατικὸς θὰ ἦσο·
Νομίζω πῶς τὴν ἀδικῶ ἂν ἄλλο τι ποίησο.
Δὲν τὴν γνωρίζεις, φίλε μου, δὲν εἶδες σὺ ἀκόμα
Τὴν ἐβανώδη κόμην τῆς, τὸ κάθυγρον τῆς ὄμμα.
Εἶν' ὄχλος ἐμπροσθεν αὐτῆς τῆς γῆς αἱ Νεραίδες·
Δὲν τὴν γνωρίζεις, δυστυχῆ! Εὐδαίμων, δὲν τὴν εἶδες...

Ποτὲ παρθένος ὡς αὐτὴ δὲν ἐγεννήθη μία,
Εἶναι ὄνειρου βεβασμὸς ἡ θέα τῆς, θρησκεία
Ἄ ἔρωσ τῆς, ποιήσεως ἐστία ἡ ψυχὴ τῆς.
Θωπεῖα καὶ παράπονον ἡ ἀσθενῆς φωνὴ τῆς...
Ἦ, πόσον παραφέρομαι, ὦ, πόσον λησμονοῦμαι!
Ἄλλοίμονον! γράφω πρὸς σὲ κ' ἔκεινην ἐνθυμοῦμαι!

Σὺ ἀνατέλλεις ὡς ἐγὼ... παιδίον, συλλογίσου!
Μὴ σπεύδῃς τόσον, πρόσμεινε, τὸ θάρρος σου φοβήσου...
Ἰσως τοὺς ἄλλους πρὸς στιγμὴν ὀδοιπορῶν φωτίσης,
Ἄλλ' ὡς ἀστὴρ ἀγνώριστος εἰς τὸ κενόν θὰ δύσης·
Ἄστέρες πόσοι ἀνωθεν ὡς φίλοι μᾶς φωτίζουν,
Χωρὶς νὰ παρατηρηθῶν, χωρὶς νὰ τοὺς γνωρίζουν...

Ἡμεῖς, ἀπόκληροι ἡμεῖς, ἀπὸ τὴν εἰμαρμένην,
Ψάλλομεν ἄσμα τῆς; Ἐδὲμ εἰς χώραν κολασμένην,
Καὶ ξένην γλῶσσαν περίε μᾶς οἱ ἀνθρώποι ἀκούουν·
Δὲν ἐννοοῦν, καὶ δι' αὐτὸ ψυχρῶς μᾶς ἀποκρούουν...
Καὶ ἀμυβιβάλλομεν κ' ἡμεῖς, ἐκ τούτων πληγωμένοι,
Ἄν εἰμεθα παράφρονες, ἀργοί, ἢ ἐμπνευσμένοι!

Αἶ, μὴ τὸ δάκρυ δι' ἡμᾶς τῆς μοῖρας εἶναι φόρος;
Μὴ εἶναι, μὴ τὸ Γαλγοθᾶ, τοῦ Παρνασσοῦ τὸ ἔρος;
Μήπως ἐκ τοῦ Ἀχέρωνος πηγᾶς ἡ Κασταλία;
—Μὴ πίνῃς ὕδωρ ἐξ αὐτῆς, μὴ πίνῃς, νεανία!—
Θὰ φαρμακεύσῃς τὴν ψυχὴν, τὸ χεῖλος ἂν ὀροίσῃς·
Εἶναι πικρὸν, κ' εἰς δάκρυα θερμὰ θὰ τὸ ἐκχύσῃς...

Ἡξέρω δὲν σὲ ἀγαπᾷ, σ' ἐπρόδωκεν ἐκείνη·
Ἄλλ' ἐκδικεῖσαι, ἀφοῦ σὲ τῶν ἄλλων δὲν προκρίνει...
Εἶσαι τῆς γῆς ὁ ἐρπαστῆς, δὲν εἶσαι τῆς ἡμέρας.
Δὲν σ' ἀγαπᾷ, δὲν ἀγαπᾷ ὁ σκόληξ τοὺς ἀστέρας!
Εἶναι ὀφθαλμὸς ψυχῆς, εἶναι τυφλὴ καρδία,
Εἶναι γυνή... τὴν ἐπλασεν ἀήρ καὶ ἀστασία!

Θέλεις, ἂν ὄχι εὐτυχῆς, νὰ ζήσης κἂν ἡρέμα;
Τὴν λέραν θραῦσε, τῶν μουσῶν μὴ ἀγαπᾷς τὸ στέμμα·
Τὸν πῆχυν λάβε τοῦ Ἑρμοῦ, τὸν κάλαμον ἀρνήσου,
Ἄς σὲ ἐμπνέουν ἀριθμοὶ καὶ ὄχι ἡ ψυχὴ σου...
Φεῦ εἰς τοὺς ἄλλους βάλαμον ἰσέως χαρίζω,
Καὶ τὰς ἰδίας μου πληγὰς νὰ κλείσω δὲν γνωρίζω!

"Αν συμπαθής εδῶ ψυχὴ ποτὲ φυλλολογίσῃ,
Καὶ τ' ὄνομά μου μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀπαντήσῃ,
"Αν ἐρωτήσῃ φίπουσα ἐν βλέμμα συμπαθείας,
Τίς εἰς τὸ τέμενος αὐτὸ ἐτάφη τῆς φιλίας;
"Ἴδου ἡ ἱστορία μου καὶ ὄλος μου ὁ βίος—
Ποτὲ δὲν με ἠγάπησαν κ' ἠγάπων αἰωνίως! . . .
(Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 186 . . .)

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

Η ΔΥΣΤΥΧΙΑ.

Τῇ Κυρίᾳ * εἰς Ἀθήνας.

"Ἦρις χλωμὴ ἀνέτειλες
ὡς ἄγγελος εἰρήνης
Εἰς τὴν πλημμύραν τῆς ζωῆς
θνητοῦ κατατραμένου,
Ε , κ' εἰς τὸ πνευμά του
ὄχραν ἄκτινα χύνεις,
Ὡς εἰς ἐνόχου μέτωπον
ἐν φίλημα παρθένου.

"Ἴσως ἀκόμη κρύπτεται σπινθὴρ μυστηριώδης,
Πυρὴν φλογὸς εἰς τὸν βυθὸν καρδίας νεκρωμένης"
"Ἴσως χυβὸς ἐν ἀκαρεῖ εἰς λάμπεις ὀμιχλώδεις,
Σημάνη τι ἀπαίσιον κατὰ τῆς οἰκουμένης.

Χρυσήλατος, ἡ ἀργυρᾶ δὲν ἦτον ἡ κοίτις μου,
Σιωπηλὴ μ' ἐθήλασε τοῦ πένητος ἡ κόρη,
"Ὁραία πλὴν ὠκύμορος ἡ μήτηρ τῆς ζωῆς μου"
Μήτηρ! . . . μ' ἀφῆκεν ἔρημον εἰς ἐρημίας ὄρη,
Θρηνοῦσα μ' ἐνανούρισε τῆς δυστυχίας μοῖρα,
Καὶ ἀσθενὴς ἐπάτησα τὴν γῆν τῆς κοινωνίας"
Νέος ὄχρος, τὸν σάκκον μου, τὴν βέβρον μου ἐπῆρα,
Μὲ στεναγμοῦς ἐδούλευσα τὸν ἄρτον τῆς πικρίας"
Τοῦ κόσμου περιγηγῆς καὶ μόνος ὀδοιπόρος,
"Ἐξενιζόμεν παρ' αὐτοῦ, καὶ ξένον μ' ἀπεκάλουν,
"Ἰδῶς τοῦ πόνου μ' ἐφθεῖρε θερμὸς, καρδιοδόρος,
"Ὀδόνος ἄσμα ἔμαθον τὰ χεῖλη μου νὰ ψάλλουν.

Εἶπα πῶς μόνος ἐξῆτα; Πλὴν λησμονῶ . . . σταθῆτε:
Σύντροφον εἶχα πρὸ καιροῦ ἐν βόδον λατρευμένον,
Καὶ ὡς ὑμεῖς ἀγέρωχοι καὶ ἀλαζόνες ζῆτε,
Εὐδαίμων ἐξῆσα κ' ἐγὼ . . . εἰς χρόνον μετρημένον.
Καὶ ἀγνοῶ πῶς ὁ θεὸς τὸ ἄνθος μοῦ ἐπῆρε"
"Ἄλλ' ὁ πυρὴν μοῦ ἔμεινε, κ' εἰς βόδα μετεβλήθη"
Γελῶν καὶ θάλλων ὄροσερᾶ, λευκαὶ τὰ βραῖνον μοῖρα,
Καὶ μοῦ στολιζόν σήμερον τὰ μαρμαρένα στήθη.

"Ἦ δόξα νέον ἄλλοτε με εἶχε μαγνητίζει,
Καὶ ἐψάλλα ἐνθουσιῶν τὸ ἄσμα τῆς πατρίδος"
Πλὴν, φίλοι, εἰς ἡμᾶς ἀργεῖ ἡ δόξα νὰ γυρίσῃ,
Καὶ μᾶς πλανᾷ ὁ φῶσφορος τῆς μάγισσας ἐλπίδος,

Βαδίζων μόλις, ἔφθασα εἰς τοῦ κοιμητηρίου
τὴν πύλην, ἥτις πώποτε δὲν ἔτυχε κλεισμένη"
"Ἀπέθηκα τὸν ὄρῳνον σταυρὸν τοῦ μαρτυρίου,
Κι' ὁ νοῦς μου εἰς σιωπηλὴν ἀκινήσιαν μένει,
Καὶ θεωρεῖ . . . τὴν φωτεινὴν τοῦ κόσμου ὀπτασίαν,
τὴν δόξαν καὶ τὸ μέγεθος, τὴν λάμπην καὶ τὸ κάλλος,
τὴν πολυθρόνον χαρὰν, τὴν μέθην, τὴν μανίαν . . .
Δὲν τὸν ταρασσεῖ οὐδαμῶς ὁ ἀπειρὸς τοῦ σάλος"
"Ὁ λόφος ὅπου ἵσταται ὁ οἶκος τοῦ θανάτου,

Εἶναι τραχὺς καὶ ὑψηλός. Κεῖνται τῆς γῆς αἱ πόλεις
Χαμαί, καὶ συγκαλύπτονται ὑπὸ τὰ κράσπεδά του,
Καὶ τόσφ γείτονες αὐτοῦ τὸν ἐνθυμοῦνται μόλις.
Εἶμαι τοῦ ἄδου πολωρὸς, κοιμῶμαι εἰς τοὺς πάφους"
Καὶ εἰς τοὺς θέλοντας πωλῶ, συλλέγων με ἀγῶνα,
τὰ ἄγρια καὶ ἄσσμα λουλούδια τοῦ ἐδάφους,
"Ὅσα δὲν σπεῖρουν ἄνθρωποι, ἴσα φυτρῶνουν μόνα.

. . . "Ὡ φίλη! πῶς ἐξέφυγες ἀπὸ τὴν κοινωνίαν,
Καὶ μοιρολόγος τὴν ὁδὸν τοῦ λόφου μου ἐπῆρες;
Μὴ θέλῃς νεκρολούουδα, καὶ πένθους ψαλμωδίαν;
Νύμφης δακτύλιον φοροῦν αἱ γλαφυραὶ σου χεῖρες"
Τί θέλεις κόρη κ' ἔργεσαι ἐδῶ τοσοῦτον νέα;
Πάλλου αἱ φλέβες σου θερμαί με τῆς ζωῆς τὸ αἷμα,
Εἶσαι τὸ βόδον τῆς αὐγῆς, καὶ χρυσαλλίς ὄραία"
Τὸ λεῖτον μέτωπον ζητεῖ τοῦ ἔρωτος τὸ στέμμα"
"Ἐχεις ψυχὴν ἀγνοῦ πυρὸς, πνοὴν τοῦ θεοῦ πλάστου,
"Ἦτις ἀμόλυτος περᾶ ἐπὶ τῆς γῆς τὴν ὕλην,
Καὶ ἵπταται ἀμόλυτος εἰς τὰς χρυσᾶς σκηνάς του"
. . . "Ὡ! ἡ ψυχὴ μου εὐτυχῆς, ἐν τὴν εἶχε φίλην"
"Ἐχεις καρδίαν φλογεράν, ὡς εἶχε τὴν καρδίαν
"Ὁ ἄγγελος, ποῦ ἔπλασεν ὁ κύριος τοῦ κόσμου
Εἰς ἔρωτος παραφορὰν, καὶ εἰς φρενηλασίαν . . .
Αὐτὴ νὰ ἦτον ἤθελα ὁ ἄξων τοῦ νοῦς μου"
"Ὁ χρυσομάλλης Μάιος τὴν κόμην σου χαδαίνει,
Γλυκὺς ὁ ἥλιος τῆς ζωῆς τὸ αἷμα σοῦ φλογίζει,
Αἰμπεῖ τὸ ὄμμα σου στυλινὸν καὶ τὴν χαρὰν γυρεῖαι,
"Ἀκτίνας θεοῦ κεραυνοῦ τὸ πνεῦμά σου σκορπίζει"
Καὶ ὡς ἀνάσσης μέτωπον, κοσμεῖ τὸ μέτωπόν σου
τὸ μαγικὸν διάδημα τοῦ κάλλους τῶν χαρίτων,
Ζηλεύει ὁ ἀλάσαστρος τὸ γάλα τῶν χειρῶν σου,
Κ' αἱ χάριτες δὲν ἀγνοοῦν πῶς εἶσαι ἀδελφὴ των.

"Ροδοστεφῆ, λευχεύματα μίαν φορὰν σὲ εἶδα
Εἰς τὴν ψευδῆ παράδεισον γηίνου φαντασίας"
Καὶ εἶδα εἰς τὴν ὄψιν σου τὴν λάμπουσαν ἐλπίδα,
"Ὡς κράμα τῆς φαιδρότητος καὶ τῆς μελαγχολίας.
Βύσσοι, χρυσὸς, ἀδάμαντες καὶ φῶτα ἑωσφόρου
"Ἐγέμιζαν τὴν αἴθουσαν, κ' ἡ μούσα τοῦ Βελλίνη
"Ἦκούετο, ὡς ἡ φωνὴ ἀγγέλου ὀδοιπόρου.
Μετάξῃς ἠοῦς ὑπόκωφος ἁρμονικῶς ἐθρήνει"
"Υπόπτερα φαντάσματα ἐγύριζαν ἐμπρὸς μου,
Καὶ μῦρα μέθης ἔχυναν τὰ πορφύρα των χεῖλη,
Καὶ φίλτρον ἄρωμα γλυκὺ εἰσέπνεον ἐντός μου . . .
τὸ βλέμμα τὸ πολύγλωσσον τὸν ἔρωτα ὠμίλει"
τὰ στήθη ἐπαλλοῦ ὀμοῦ ὑπὸ μαγνητῶν βέβυμα,
"Ἐνοῦμενα ὡς ἀφανεῖς σκιαὶ τοῦ παραδείσου,
Καὶ τὴν ζωὴν τὴν ὕλικὴν ἐδρόχθιζε τὸ πνεῦμα,
Εἰς κύκλον ἐναέριον ἀγγελικῆς ἀλύσου.

Σὲ εἶδα . . . καὶ εἰς ἔκστασιν προσήλθες τὸ βλέμμα,
Καὶ ἤκροᾶτο με τὸν νοῦν τὴν γῆν δὲν ἐθεώρεις,
Αἱ φλέβες σου ἀκίνητον ἐκράτησαν τὸ αἷμα,
"Ὁμίλεις ὡς ἀγγέγγελοι με ὄμμα θνητῆς κόρης"
"Ἦ μουσικὴ! φωνὴ κρυφῆ, φωνὴ τῶν φαντασμάτων
"Ὁμοία με βασιλίσσαν ἐξωτικῶν ἀρχαίων,
Σὲ ἔφερον ἐπὶ πτερῶν χρυσῶν, πλὴν ἀοράτων,
Εἰς ἄλλον κόσμον ὑψηλόν, εἰς ἄλλον βίον νέον"
Καὶ ὅταν αἴφνης θνήσκουσα ἐξέλπει" ἡ μαγεία,
"Ὁ ψίθυρος ἠκούετο βημάτων ἀνθρωπίνων,
Κ' ἐφαίνετο πυκνῶν σκιῶν νυκτερινὴ χορεία . . .
Καὶ ἔστρεφεν ἐπὶ τῆς γῆς τὸ μέτωπόν σου κλίνων.

Μὴν ἀπατάσαι" τῆς ζωῆς περιφρονεῖς τὰ ὄρα,
Καὶ ναρκωμένην ἢ νεκρὰν ἐγκλείεις τὴν ἐλπίδα"
Μὴ γίνεσαι ἢ θλιβερά καὶ στάσιμος Πανδώρα,
Μιμήσου τὴν πτερόεσσαν, ὄραϊν χρυσαλλίδα"
Δὲν ἐνοεῖς πῶς ἔργεσαι πλῆσιον τῶν μνημάτων
τοσοῦτον νέα; τί ζητεῖς ἐδῶ, καὶ τί ἐλπίζεις;
Μὴ θέλῃς τὸν σιωπηλὸν χορὸν τῶν φαντασμάτων,
Νεραῖδα με τὸ σάβανον τὴν νύκτα νὰ γυρίσῃς;
"Α! λησμονεῖς, ὦ φίλη μου, πῶς οἱ νεκροὶ δὲν ζῶσι.
τοὺς βλέπουν, πλὴν εἰς ὄνειρα καὶ εἰς σκιάς ἀλόους,
Καὶ δὲν ὑπάρχουν πώποτε, οὐδὲ περιπατοῦσι,
μόνον ἡ μνήμη των λυπεῖ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους"
"Ἐπίστρεψον . . . Πλὴν μειδιάς . . . , καθὼς ἡ ἐρωμένη
τοῦ εὐσφόρου, φεύγουσα τὰς χόρας τὰς ἀγίας,
τὴν εὖαν ἐμυκτήρισε διότι . . .

— Τεθλιμμένη

"Αν φαίνωμαι, μ' ἐσύτρυψε πνοὴ τῆς δυστυχίας.
— Τῆς δυστυχίας; συμφωνοῦν ν ε ὅ τ η ς , δ υ ς υ χ ῖ α ;
— Νυμφεύονται συχνότερον ὁ τ ᾶ φ ο ς κ' ἡ ν ε ὅ τ η ς . . .
Ποτὲ δὲν μ' ἔθελε' ἡ ζωὴ, ποτὲ ἡ κοινωνία,
τοῦ κόσμου δὲν μ' ἐμάγευσε ποτὲ ἡ ὀραϊότης. —
Μικρὰ τὸ μέγα ἦνοιξα ἀρχαῖον τοῦ βιβλίου,
Καὶ τὸ ἀνέγνωσα μικρὰ, με ἀπληστίας ὄμμα,
Καὶ εἶδα μεγαλοπρεπῆ σωρείαν ἐρειπίων,
Νὰ σχηματίζουσαν ὡς ὄστα τὸ κινήτων τοῦ σώμα"
τὸν περιβάλλει τεχνητῆ, χρυσοῦφης πορφύρα,
Καὶ ἡ φωνὴ του κελαδεῖ ὡσαν γυήστης ἄσμα,
Σοὶ τείνει με ἀδάμαντας ἐρωτικὴν τὴν χεῖρα,
Γελᾷ με πρόσωπον λαμπρὸν . . . πλὴν εἶναι κρῦον φάσμα"
Ναί, φάσμα" φέρε τὴν πνοὴν τῆς ἀληθοῦς καρδίας
Εἰς τὸ ψευδὲς τοῦ μέτωπον ἐλύθ' ἡ ὀπτασία,
τὸ χάος ἐπανέρχεται τὸ τῆς ἀνυπαρξίας,
"Ὅπου δαιμόνων ἀφανῶν συγκρούεται χορεία.

"Ὁ αυτοκράτωρ τῶν θνητῶν Ἐ γ ω ἴ σ μ ὀ ς , τὸ στέμμα
τὸ σκηπτρον ἔχει σιδηρᾶ, καὶ σιδηρὰν τὴν χεῖρα,
Καὶ σιδηρὰ τὰ ἔντερα, καὶ τρέφεται με αἷμα,
Καὶ με τὸ αἷμα βάπτεται ἡ μαύρη του πορφύρα"
Ἐνίοτε φέρε μορφὴν ἐρωτικῶν ἱππότου,
Κ' εἶναι γλυκὺς καὶ εὐγενής, οἰκτίριμον καὶ γενναῖος,
"Ἦ φέρε τῆθεννον χρυσοῦν ὀλβίου ἰδιώτου,
Καὶ σὲ φανεῖται φανερώς, νομίμως καὶ δικαίως"
Καὶ τέλος κόπτει δι' αὐτὸν ἐνδύματα μυρία
"Ὁ Ν ὀ μ ὀ ς , βράπτῃς ἄυπνος, τοῦ ἰσχυροῦ δεσμώτης"
τώρα φορεῖ τὰ ἐρυθρὰ ὡς ἡ ἐλευθερία,
Καὶ πανοπλίαν αὐριον ὡς φοβερὸς δεσπότης.

Παρθένος εἶν' ἡ Ἄ ρ ε τ ἡ ὄραϊα καὶ ἀθῶα"
Αὐτὴ τὸ πρῶτον θυμὰ του τὸ μάλλον ζηλευμένον,
Προσφέρει εἰς τὸν ἄσπλαγγχόν τὰ σπλάγγνα τῆς ἀθῶα,
"Ἄλλ' οἱ σοφοί, τὸ ἐγκλίγμα τὸ λέγουν π ε ρ ω μ ε ν ο ν"
Καὶ ὅταν ὀλη δάκρυα, λυσίκωμος ἐμπρὸς του
Συρθὴ παρὰ τοὺς πόδας του, καὶ ἔλεος ζητήσῃ,
"Ἦ καταχθόνιος βίπῃ τοῦ μειδιάματός του
Φονεῖται ὡς ὁ κεραυνός, ἀντὶ νὰ ἐλεήσῃ.

"Ἐξήτησα . . . ἐξήτησα κ' ἐγὼ τὴν εὐτυχίαν,
Κ' ἐγὼ ζηλεύω τὴν ζωὴν καὶ τὰ λαμπρὰ τῆς κάλλη,
Ποθῶ κ' ἐγὼ τὸν ἔρωτα, λατρεύω τὴν φιλίαν,
Παρθένον τὴν καρδίαν μου αἰσθάνομαι νὰ πάλλῃ"
Εἶδα τὸν ἔρωτα ποτὲ νὰ με κατημερίσῃ

. . . "Ἦτον ὄραϊος καὶ γλυκὺς, πλὴν ἦτον . . . ὀδοιπόρος
Καὶ δὲν τοῦ εἶπα νὰ σταθῇ, οὐδὲ νὰ με γνωρίσῃ,
οὐδὲ νὰ γίνω ἤθελα ἀπλοῦς του δορυφόρος.
Καὶ ἐνθυμοῦμαι, πῶς αὐτὸς, ὅταν με εἶδε πρῶτον,
μοῦ εἶδε τὰ φορέματα, τὰς χεῖρας καὶ τὸ στήθος . . .
Δὲν εἶχα μεταξόπιλα ἢ ὄπλα τῶν ἐρώτων
"Ἀδάμαντας, οὐδὲ χρυσόν, οὐδὲ πλαστὸν τὸ ἦθος.

"Ἐξήτησα τὴν ἀρετὴν, καὶ κατακίω μαζῇ τῆς,
τὸν ἄρτον μας μοιράζομεν τῆς θλιβερᾶς πενίας"
Μ' ἐγνωρίσεν ἡ ἄμοιρος πῶς εἶμαι ἀδελφὴ τῆς,
τῆνα κ' αἱ δύο τῆς πτωχῆς μητρὸς μας Δ υ σ τ υ χ ῖ α ς

"Ἐν Πειραιεῖ, 3 Φεβρουαρίου 1863.

I. E. Γ. ΗΠΕΙΡΩΤΗΣ.

ΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΡΩΜΕΝΗΣ.

Τὸ δειλόν σου, ὦ παρθένη, ὄμμα τ' ὄμμα μου ζητεῖ"
Μ' ἀγαπᾶς, σὲ εἶπα, φῶς μου.
"Ἐπὶ τοῦ μετώπου θάλλει γλυκὺ ἔαρ, πλὴν πρὸς τί;
"Ὡ! ἂν ἔβλεπες κ' ἐντός μου!

Φύγε με! ὁ ἔρωσ οὗτος ταλαιπώρους, δυστυχεῖς,
"Ἄντ' ἐνός θὰ κάμῃ ὄσω"
"Ἄντ' ἐνός θὰ κάμῃ ὄσω, μ' ἀπεκρίθης, εὐτυχεῖς"
— Ἀπατάσαι — Σὲ ὀμνῶ.

— "Ὡ ἐλλὲ λοιπόν, σὲ εἶπα, Ἄγγελε τοῦ οἰκτιρμοῦ,
Παύσατε, πικρὰ μου πάθη!
— Δὲν ἀπέτωσε τὸ στόμα, κ' ἀναμέσον σοῦ κ' ἐμοῦ
Φάσμα σκυθρωπὸν ἐστάθη.

Φάσμα σκυθρωπὸν, ὄραϊον, μεταξύ ἐμοῦ καὶ σοῦ
"Ἦ ἀρχαί" Ἄγάπη ἦλθε"
Μ' ἔκρυψε τοὺς στεναγμούς σου, τοὺς λυγμούς σου μέχρις οὗ
"Ἀπεσβέσθης, καὶ ἀπῆλθε.

J. ΚΑΡΑΣΟΥΤΣΑΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

ὑ π ὀ
Σχαρλάτου Δ. τοῦ Βυζαντίου

ΤΟΜΟΣ Β΄.

Ἄν ὑπάρχη πόλις, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα μόνον
φέρει εἰς τὸν νοῦν γλυκειὰς ἐντυπώσεις καὶ παρου-
σιάζει εἰς τὴν φαντασίαν εἰκόνας μαγικὰς, ἡ πόλις
αὕτη εἶναι ἡ Κωνσταντινούπολις. Ἡ βασίλισσα αὐ-
τῆ τῆς Ἀνατολῆς, ὅπως τὴν μετεμόρφωσαν οἱ αἰ-
ῶνες, εἶναι κόσμος ὀλόκληρος ἐν μικρογραφίᾳ. Ἀμέ-
τρητοι γενεαὶ ἦλθον καὶ ἀπῆλθον, πλῆθος κατα-
κτητῶν, ποικίλων καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν θρη-

σκεῖαν καὶ τὰ ἤθη, διεδέχθησαν ἀλλήλους ἐπὶ τῶν γραφικῶν ὄχθων τοῦ Βοσπόρου, καταλείποντες ἀνεξίτηλα τῆς διαβάσεώς των ἔγνη; καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις, ὑπὸ τὴν ἐπιβρόχην αὐτῶν, μετέβαλεν, ὡς ὁ μυθολογούμενος Πρωτεύς, χιλιάκις ὄψιν καὶ σχῆμα καὶ ἀπετελέσθη βαθμηδὸν ἐν σύμπλεγμα παράδοξον καὶ συγκεχυμένον, ἀλλὰ συγχρόνως εὐθυμον καὶ ποιητικόν.

Ἐπὶ τοῦ Βυζαντινοῦ ναοῦ, ὅπου ἴσω; ἄλλοτε ἀντήχει ἡ εὐγλωττος φωνὴ τοῦ Χρυσοστόμου, Ἀσιανὸς Σουλτάνος ἀνήγειρεν ὑπερέφελον Μιναρὲ, ὅθεν προσκαλεῖ τοὺς πιστοὺς εἰς προσευχὴν ἢ βραχνὴ φωνὴ τοῦ Μουζζίνη. Ἐν μέσῃ τῇ πλατεῖα τοῦ Ἴπποδρόμου ἀνευρέθησαν ἀνελπίζτως τὰ τρόπαια τῶν Πλαταιῶν καὶ πρό τινων ἐτῶν οἱ στρατοὶ τῆς Δύσεως ἔστησαν τὰς σκηνάς των « ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου ἐδάφους, ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρὸ 800 περίπου ἐτῶν οἱ προπάτορες αὐτῶν εἶχον σκηνοπηγήσει ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις ἄλλων ἰδεῶν καὶ ὑπὸ τὸν ἐνθουσιασμὸν ἄλλης δόξης¹. » Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀνα πᾶν βῆμα ἡ Εὐρώπη συνωθεῖται πρὸς τὴν Ἀσίαν, τὸ Βυζάντιον διαφαίνεται ὑπὸ τὴν Σταμπούλ, καὶ ὁ πολιτισμὸς ἀντικρύζει τὴν βαρβαρότητα. Ἐδῶ ἡ Χανούμισσα σφίγγει τὴν χεῖρα τῆς Φράγκας τοῦ Πέραν, ἐκεῖ ὁ γέρον Ὀθωμανὸς βλέπει μὲ ἦθος περιφρονήσεως τὸν ἀπαρνητὴν τῶν πατρῶων φορεμάτων νεανίαν. Ἡ Κωνσταντινούπολις δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὰς μεγαλοπόλεις ἐκείνας τῆς δύσεως, ὧν τὰ θέλητρα πάντα συνίστανται εἰς μονοτόνους τινας περιπάτους, εἰς μερικὰς βαρεῖας οἰκοδομὰς, πνιγόμενας ὑπὸ ὀρίζοντα ὀμιγλώδη καὶ εἰς ὀλίγα ζοφερὰ ἐργοστάσια. Μόνη ἴσως ἡ Βενετία, ἡ ἀρχαία Βενετία τῶν Δουκῶν, δύναται ν' ἀντιπαραβληθῇ ὡς πρὸς τὴν ποικιλίαν τῶν ἀπόψεων καὶ τὴν πρωτοτυπίαν τῶν θεαμάτων πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Καὶ αἱ δύο πόλεις αὗται εἶναι ἄσυλα τῆς χαρᾶς καὶ τῆς τρυφῆς, ἀλλ' αἱ στεναὶ καὶ ζοφεραὶ διόρυγες ἐκείνης δὲν ἔχουσι τὰς ἀμιμήτους καλλονὰς τοῦ Βοσπόρου, ὅπου λούονται τὰ κράσπεδα αὐτῆς, καὶ αἱ γονθόλαι, ἅς τὸσον εὐφυῶς εἰρωνεύεται ὁ Βύρων εἰς τὸν Βερρο, κλίνουσι τὸ γόνυ πρὸ τῶν πετώντων καϊκιῶν· διαβαίνων ὑπὸ τὴν Γέφυραν τῶν στεναγμῶν ἀκούετε αἰφνης πνιγρὰς φωνὰς φυλακισμένων, ἐνῶ, παραπλέων τὰς μαγικὰς ὄχθας τοῦ Βουγιουκδερε, μεθύετε ἀπὸ τὰ τρυφηλὰ ἄσματα τῶν περὶ Σεραιῶν.

Τοιαύτη οὖσα ἡ Κωνσταντινούπολις, ἐφείλκυσε πάντοτε ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην πόλιν τὸν θαυμασμὸν

τοῦ ὁδοπόρου καὶ ἐνέπνευσε τὸν ἱστορικὸν καὶ τὸν φιλόσοφον, ἢ τὸν ποιητὴν καὶ τὸν μυθιστοριογράφον. Αὐτὴν ἐζωγράφησαν ὁ Λαμαρτίνος καὶ ὁ Σατωβριὰν εἰς τὰς ὠραιότερας τῆς Περιηγήσεως καὶ τοῦ Ὀδοιοπορικοῦ σελίδας, καὶ οὐδεὶς ἐκτοτε ὑπερέβη αὐτοὺς ὡς πρὸς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ζωρότητα τοῦ χρωματισμοῦ. Ἡ Lady Montague ἐδαψίλευσε τὴν παραδοξολογίαν καὶ τὴν εἰρωνίαν, περιγράφουσα τοὺς πασσάδες καὶ τὰ χαρέμια· ὁ δὲ Χάμμερ, πλήρης κριτικῆς καὶ πολυμαθείας, ἐξήτασε τὴν Κωνσταντινούπολιν ὑπὸ ἄλλην ἐποψιν καὶ τὸ σύγγραμμά του, ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ ὁ Βόσπορος θὰ μείνη πάντοτε ἐν ἐκ τῶν ἐγκαυχημάτων τῆς Γερμανικῆς φιλολογίας. Ἀλλ' ἐνῶ οἱ ξένοι προσέφερον καθ' ἐκάστην φέρων θαυμασμοῦ εἰς τὴν ἐστὶν ταύτην τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου, οὐδεὶς ἔλλην ἐτόλμησε ν' ἀποδυθῇ πρὸς τὸν ἀγῶνα καὶ ν' ἀναλάβῃ τὴν περιγραφὴν πόλεως, ἧτις δι' ἡμᾶς οὐδὲ τόσον ἄγνωστος οὐδὲ τόσον δυσσευνητος εἶναι· μόνος ὁ ἀείμνηστος πατριάρχης Κωνσταντίνος κατέβαλεν εὐγενεῖς πρὸς τοῦτο καὶ συντόνους προσπάθειας, ἀλλὰ διὰ διαφορὰς αἰτίας τὸ ἔργον αὐτοῦ δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστῇ τέλειον. Τὸ μέγ' αὐτοῦ κενὸν ἀνέλαβε νὰ πληρῶσῃ ὁ Κ. Σ. Δ. Βυζάντιος καὶ ὁ πρῶτος τόμος τοῦ σοφοῦ συγγράμματός του ἐξεδόθη πρὸ δέκα περίπου ἐτῶν. Ἡ Κωνσταντινούπολις δὲν εἶναι ἐκ τῶν αὐτοσχεδίων ἐκείνων ἔργων, γεννημάτων στιγμιαίας ἐμπνεύσεως, ὧν τὸσαυτὴ ἐγένετο θλιβερὰ κατὰ χερσὶς παρ' ἡμῖν. Ὁ Κ. Βυζάντιος κατέβαλε βίον ὀλόκληρον εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἔργου, ὅπερ φιλοτίμως ἀνέλαβε, καὶ οὐδενὸς ἐφείσθη κόπου, ὅπως καταστήσῃ αὐτὸ ὅσον ἐνεστι πληρέστερον. Ἀνέτρεξεν εἰς τὰς πηγὰς, ἐμελέτησεν ὅλους τοὺς συγγραφεῖς ὅσοι ἐπραγματεύθησαν ὅπωςδῆποτε τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἄχρι τοῦ τελευταίου, ἀπὸ τοῦ Θεοφίλου Γωτιῆ ἄχρι τοῦ Γυλλίου, παρέβαλεν, ἐξήγαγε συμπεράσματα ἢ ἐπανώρθωσε πλάνας. Ἀλλ' ὁ Κ. Βυζάντιος ἠννόησεν ὅτι ἡ μεγάλη αὐτὴ ἐργασία δὲν ἴσκει καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ συμπληρωθῇ δι' ἄλλης, ἐτι ἐπιπνωτέρας. Περιέτρεξε λοιπὸν μόνος τὰς γωνίας πάσας τῆς Κωνσταντινούπολεως, κατεμέτρησε τὰς στήλας τῶν ναῶν, καὶ ἀνίχνευσε τὰς ἀνεκδότους ἐπιγραφὰς.

Τοιαύτης σπουδῆς προῖον εἶναι ἡ Κωνσταντινούπολις, καὶ ἡ βαθεῖα γνώσις τοῦ θέματος εἶναι ἡ μεγαλητέρα ἀρετὴ αὐτῆς. Εἰς τὸν πρῶτον τόμον ὁ συγγραφεὺς διέτρεξε τὸ ἡμισυ τῆς ἀπεράντου μεγαλοπόλεως, ἐμίσησε τὸν ἀναγνώστην εἰς τὰ παράδοξα μυστήρια τοῦ Σεραιῶν, τῷ ἀπεκάλυψε τῆς Ἀ-

1. Κωνσταντινούπολις Σ. Δ. Βυζαντίου: Προλεγόμενα.

γίας Σοφίας τὴν λαμπρότητα καὶ τὸν εἰσῆγαγεν εἰς τοὺς ζοφεροὺς θόλους τοῦ Ἑπταπυργίου. Ὁ δεύτερος τόμος συμπληροῖ τὴν εὐάρεστον ἐκείνην πλάνην διὰ τῶν μυρίων τῆς Κωνσταντινούπολεως ὀδῶν καὶ δίδει πλέον ἐντελῆ καὶ ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ ἐκάστης συνοικίας, περὶ ἐκάστου ναοῦ, περὶ ἐκάστου μνημείου αὐτῆς. Πρὸ τῶν ἐκθάμβων ὀφθαλμῶν τοῦ ἀναγνώστου διέρχεται ὁ Γαλατᾶς, ἡ πλουσία ἀποικία τῶν Γενουνησίων, ὅπου σήμερον ἔστησε τὸ βασίλειόν του ὁ Κερδῶος Ἐρμῆς, τὸ Σταυροδρόμιον, προάστειον Παρισιανόν, κλησημονηθὲν ἐν τῷ μέσῳ τῆς Κωνσταντινούπολεως, τὸ Σκούταρι μὲ ὄλα του τὰ Ἀσιανὰ κάλλη, καὶ αἱ μαγευτικαὶ νησίδες τοῦ Μαρμαρᾶ. Ἄλλοτε σοφὸς κριτικὸς ἔψεξε τὸν τρόπον, ὃν ἐξελέξατο ὁ Κ. Βυζάντιος πρὸς περιγραφὴν τῆς Κωνσταντινούπολεως καὶ ἐθεώρησεν αὐτὸν ἀόριστον καὶ συγκεχυμένον. Δὲν ἤξευρομεν ἂν ὁ τρόπος αὐτὸς εἶναι ὁ σοφώτερος πάντων, δυνάμεθα ὅμως νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι εἶναι ὁ εὐαρεστότερος. Ὁ συγγραφεὺς λαμβάνει ἐν μνημείον, τὸ ἐξετάζει ὑπὸ πᾶσαν ἐποψιν, ἀναφέρει τὰς μεταβολὰς ἅς ὑπέστη ὑπὸ τοὺς διαφοροὺς κατακτητὰς, διηγείται τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, ὧν ὑπῆρξε σκηνή, καὶ διδάσκει τὸν ἀναγνώστην εἰς ὀλίγας σελίδας, ὅπως δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν διδάξῃ ἡ ἀνάγνωσις καὶ τῶν 50 συγγραφέων τῆς Βυζαντινῆς. Καὶ ἡ βαθεῖα καὶ ἀνεξάντλητος τοῦ συγγραφεῖς πολυμαθεῖα περιβάλλεται πάντοτε μανθῦαν ἐπαγωγὸν καὶ θέλγει, χωρὶς νὰ κουράζῃ· τὸ ὕψος του εἶναι πανταχοῦ ἐπιμελημένον, ἐκλεκτὸν, ἐντονον καὶ κυριολεκτοῦν. Ἀλλὰ, διατὶ νὰ ἐπαινέσῃ τις τὸ ὕψος τοῦ Κ. Βυζαντίου, ὅταν ὑπάρχει ἐν μέσον προχειρότατον καὶ παιδικότατον, νὰ παραθέσῃ τις τεμάχιον αὐτοῦ; Τοῦτο πράττομεν, μεταφέροντες εἰς τὰς στήλας τῆς Χρυσάλλιδος μέρος τῆς περιγραφῆς τῶν Νησίων.

Ἀτὸ πάντερον ἀρχιπέλαγος τοῦτο τῆς Προποντιδος, τὸ περιέχον, ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς αὐτῆς πλευρᾶς καὶ περὶ τὰς εἰς αὐτὴν ἐκβολὰς τοῦ Βοσπόρου, τὰς Κυκλάδας τῇ πόλει νήσους, πρέπει ν' ἀπολαύσῃ τις ἢ ἔαρος ἢ φθινοπώρου. Ὅς τις τὸν Μάιον δὲν ἀνέπνευσε ἐν ταῖς νήσοις ταύταις τὴν ζωογόνον τοῦ ἑαρινοῦ ζεφύρου αὔραν, ἐν ἡ ἐλούσθησαν αἱ τερέβινθοι καὶ τὰ σπάρτα· ὅς τις δὲν παρευρέθη κατὰ τὴν Πρωτομαίαν εἰς τὸν χορὸν τῶν νησιωτῶν, συντριβουσῶν διὰ τῶν εὐρύθμων αὐτῶν ποδῶν, καθὼς αἱ παρὰ τῷ Ἰρατιῷ Χάριτες, τὴν ἀναβλαστάνουσαν χλόην ὅς τις, τὸ ἐσπέρας ἐ ληνοφῶτου καὶ ἡρεμαίας νυκτὸς, ὑπὸ τὸν φλοίσβον

τοῦ εἰς τὰς ἀμμόδεις ἠϊόνας τῆς Χάλκης ἢ τῆς Πριγκηποννήσου ἐκπνεόντος κύματος, δὲν ἐβυθίσθη εἰς ἐκστατικὰς σκέψεις, ὁ τοιοῦτος ἅς σπεύσῃ, πρὶν ἢ κρυερὰ πλάξ τοῦ τάφου ἐπιτεθῆ βαρεῖα ἐπὶ τοῦ στήθους· του, νὰ ἀπολαύσῃ, ἔστω καὶ ἐνὸς μόνου, ἔαρος Νησιωτικοῦ τέφριν!

Ἐνθῶν φυσικῶν καὶ ἀρωματικῶν θάμνων ἀνεκφραστός ποικιλία, καρπῶν καὶ ὀπωρικῶν, καὶ μάλιστα σύκων καὶ σταφυλῶν, ἠδύτης καὶ ἀφθονία, ἰχθύων κάλλος καὶ μέγεθος, θήρας πλοῦτος, τὰ πάντα προσκαλοῦσιν ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, εἴτε εἰς τὴν Δίκτυναν, εἴτε εἰς τὴν Ἀγροτέραν Ἄρτεριν, προαιρεῖται νὰ θυσιάσῃ. Ἐὰν δὲ ἐπροικοδοτήθῃ ὑπὸ τῆς φύσεως καὶ ποιητικῶν πνεῦμα, οἱ στίχοι, ὄσους, ὑπὸ τῆς πίτυος τὸν ψιθυρισμὸν καὶ τὴν εὐωδίαν τῶν νάρδων καὶ τῶν ληδάνων, θέλει χαράξῃ εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν του, ἀναμφισβόλως θέλου μωροβλαεῖ ἰδιαιτέρον τι ποιήσεως ἀρωμα, διακρίνον αὐτοὺς παρὰ τὰς λοιπὰς ἀπάσας αὐτοῦ ἐμπνεύσεις, καθὼς αἱ χαριέστεραι τῶν ὠδῶν τοῦ μακαρίτου Ἀθανασίου τοῦ Χρηστοπούλου, ὧν τὰς πλείστας ἐμελοποίησεν ἐν ταῖς νήσοις ταύταις.

Ἀλλὰ διατὶ ὁ δρόμος τοῦ ἀτμοπλοίου, καὶ τοῦ ταχυπλοῦντος, φαίνεται οὐχ' ἥττον βραδύς εἰς τὸν γράφοντα τὰς σελίδας ταύτας; διατὶ προσπαθεῖ νὰ προλάβῃ, εἰ δυνατόν, αὐτὸν, προχωρῶν εἰς τὸ ἀφλαστον αὐτὸ τῆς πρῶρας; διατὶ, ἀφείς τοὺς ἐν τῷ πλοίῳ πολιτικολογοῦντας ἢ κυβεύοντας ἢ κατακηλουμένους ὑπὸ τῶν ἐκ Δακίας μουσουργῶν, ἀτενίζει ἀκίνητος πρὸς ἐν καὶ μόνον τοῦ ὀρίζοντος σημείον, τὸ πρὸς ἀνατολὰς καὶ μεσημβρίαν τῆς Χαλκηδόνος; διατὶ; διότι ἐκεῖ κείνται τὰ Νησιά, ἐκεῖ κείται ἡ Χάλκη, ἐν ἡ συγκεντροῦνται πᾶσαι τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας αἱ ἀναμνήσεις, καὶ πᾶσα θέσις αὐτῆς τῷ ἀναπολεῖ τούτων μίαν. Διὸ, καὶ μόλις προσορμισθέντος τοῦ πλοίου, πηδᾷ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, καὶ χαιρετᾷ, οὐχὶ ἐμφυχα ὄντα· διότι οὐδεὶς ἐδῶ τὸν ἀναγνωρίζει πλέον· ἀλλὰ τὰς πέτρας τοῦ μόλου, ἐφ' ὧν πολλάκις διημέρευσε ἀλιεῶν· τὴν φυλλίνην σκιάδα (σαρδάκ), ὑπὸ τὴν ὁποίαν πολλάκις ἐγευματίσεν τὴν πλάτανον, ὑπὸ τὴν ὁποίαν μετὰ τῶν ὀμηλικῶν ἐπαίξεν· τὸ λιβάδιον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔτρεξε· τὸ Γεράριον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐπτε· διὰ τοῦτο καὶ, πρὸς αὐτὰ χαίνων καὶ κυπτάζων ὄλος, ἀδιαφορεῖ πρὸς τοὺς περισταμένους καὶ παρατηροῦντας αὐτὸν, ἔξορον γέροντα! οὔτε ἀποκρίνεται πρὸς τὰς φιλοφρονησάτας προσκλήσεις τοῦ ξενοδόχου, καὶ περνᾷ ὡς μελαγχολῶν! προχωρεῖ ἐν τοσούτῳ, ἴσα πρὸς τὴν οἰκίαν, ὅπου νομίζει ὅτι ἀκοῖει

ἤδη τῶν συγγενῶν αὐτοῦ τὴν φωνὴν ἀναζητεῖ τὴν ἀναδενδράδα, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἤρτητο ἡ αἰώρα, τὴν συκὴν, τοὺς καρποὺς τῆς ὁποίας πολλάκις ἐπιβουλεύθη ἄλῆμων ὦ! ἡ οἰκία ὑπάρχει, ἀλλὰ... νεαρὰ καὶ μεταπεποιημένη ἐπὶ τὸ γλαφυρότερον ἢ ἀναδενδράς ἐξέλιπεν ἡ συκὴ ἐξηράνθη τὴν δὲ θέσιν τοῦ κήπου ἐπέχουσιν ἐργαστήρια· ἀπὸ τῶν θυριδίων δὲ τῆς οἰκίας κοράσιά τινα, φαιδρῶς ἀνακαγχάζοντα πρὸς τὸ ἐρρικνωμένον πρόσωπον τοῦ ἀγνώστου γέροντος, ὃς τις παρατηρεῖ τὴν οἰκίαν μετὰ τσαούτης ἀδιακρίτου περιεργείας, ἐρωτᾷσι ποῖον ζητεῖ;»

Τοιοῦτον εἶναι τὸ σοφὸν σύγγραμμα, τοῦ ὁποίου ἀμυδρὰν ἰδέαν ἐτολμήσαμεν νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Χρυσαλλίδος*. Ὅστις ἀνέγνωσε τοὺς δύο τόμους αὐτοῦ, δὲν εἶναι δυνατὸν ἢ νὰ εὐχθῆ τὴν ταχίστην ἐκδοσὶν τοῦ τρίτου τόμου, ὅστις θὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον, οὐ ἐφάμιλλα δὲν ἔχει πολλὰ ἢ ἰσχνὴ ἡμῶν φιλολογία. Εἰς τὸ τρίτον μέρος ὁ συγγραφεὺς θ' ἀποκαλύψῃ τὰ παράδοξα ἔθιμα καὶ τὰς πρωτοτύπους τελετὰς τῆς αὐλῆς τῶν Γραικορωμαίων καὶ τῆς αὐλῆς τῶν Ὄθωμανῶν, θὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ περιφρούρητον ἄσυλον τοῦ χαρμελίου καὶ θὰ διαγράψῃ τὸν βίον καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν φυλῶν, αἱ ὁποῖαι ζῶσιν εἰς τὴν προνομιούχον πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου.

ΛΣΠΑΣΙΑ.

ΜΩΣΑΪΚΟΝ.

Ἡ τύχη φαίνεται ὅτι ἔχει στενάς μετὰ τοῦ θανάτου σχέσεις· αὕτη τρέφει μετ' ἀβρότητος τὰ θύματα τὰ ὁποῖα δι' αὐτὸν προσδιορίζει, καὶ τὰ ἀποστέλει εἰς τὸ σφαγεῖον κεκοσμημένα με' ἄνθη καὶ με' ταινίας. Ποσάκις εἶδον αὐτὴν ζητοῦσαν δυστυχὴ ἀγνώστον ἐντὸς τῆς ἀχυροσκεποῦς καλύβης τοῦ πτωχοῦ, ὅπως τὸν βίψῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς εὐπορίας, διὰ νὰ δώσῃ αὐτῷ πάντα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰς τιμὰς! ὅτε δὲ καταστῇ τὸ ἀντικείμενον τῶν ζηλοτύπων τῶν ἀνθρώπων βλεμμάτων, ἐνῶ ἡ καρδιά του μεθεὶ καταγοιτευθεῖσα ἐκ τῆς νέας του εὐτυχούς ὑπάρξεως, τὸν κρημνίζει αἰφνης ἐκ τοῦ ὕψους τῆς εὐδαιμονίας ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ θανάτου! Τὴν πρῶϊαν ἐφέιλκε τὴν ζηλοτυπίαν, τὸ ἐσπέρας ἐφέιλκε τὴν συμπάθειαν καὶ τὰ δάκρυα!

Young.

Ἄρμονία, γλῶσσα τὴν ὁποίαν ἐφεῦρεν ἡ μεγαλο-

φυῖα διὰ τὸν ἔρωτα, ἤλθες εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τὸν οὐρανόν.

Ἄλφρέδος Μυσσέ.

Ἐὰν φοβεῖσαι τὸν ἄρχοντα ἐπὶ σοῦ, λυποῦ τὸν ἐφ' οὗ ἄρχεις.

Marina Arche.

Ὁ κόσμος εἶναι τὸ θέατρον τῆς παγκοσμίου κωμωδίας· οἱ ἄνθρωποι εἶναι οἱ ὑποκριταὶ αὐτοῦ· τὰ τυχαῖα συμβάντα ἀποτελοῦσι τὸ θεατρικὸν πόνημα, ἡ μοῖρα διανέμει εἰς τοὺς ὑποκριτὰς τὰ πρόσωπα· οἱ θεολόγοι ἐπιτηροῦσι τὸν θεατρικὸν μηχανισμόν, καὶ οἱ φιλόσοφοι εἶναι οἱ θεαταί· οἱ πλούσιοι ἴστανται εἰς τὰ θεωρεῖα, οἱ ἰσχυροὶ εἰς τὸ ἀμφιθέατρον, καὶ οἱ δυστυχεῖς εἰς τὴν πλατείαν αἱ γυναῖκες περιφέρουσιν ὀλόγυρα τὰ δροσιστικά, οἱ δὲ κατατρεχθέντες ὑπὸ τῆς τύχης ξεφτυλίζουσι τὰς λυχνίας· αἱ ἑταῖραι συγκροτοῦσι τὴν μουσικὴν συμφωνίαν, ὁ δὲ χρόνος καταβιάζει τὴν αὐλαίαν. Ἡ παιζομένη κωμωδία φέρει τίτλον τὸν ἐξῆς: Ὁ κόσμος θέλει νὰ ἀπατάται, καὶ θὰ ἀπατάται.

Oxenstiern.

Τὰς ἐπαναστάσεις γεννῶσιν αἱ παραφοραὶ τῆς προόδου.

Βίκτωρ Οὐγώ.

Αἱ εὐγενεῖς ψυχαί, ὧν ἡ δύναμις ἐνασκεῖται εἰς σφαῖραν ὑψηλὴν, στεροῦνται βραδουργικοῦ πνεύματος, γονίμου εἰς ἐπινόησιν μέσων καὶ συνδυασμῶν αὐτῶν. Εὐφύια τῶν εἶναι ἡ τύχη, διότι δὲν ἀναζητοῦσιν, ἀλλὰ συναντῶσι.

Βαλζάκ.

Ἐξυπνὰς τὴν πρῶϊαν καὶ ἀπέργεσαι εἰς τὴν πεδιάδα. Πανταχόθεν ἐκτείνεται οὐρανὸς σαπφείρινος καὶ ὠραιότατος, ἀλλ' ἀγνοεῖς ὅτι ἐνῶ ἐκοιμᾶσο τὰ νερφὰ διαλυθέντα ἔχυσαν ἀφθονωτάτην βροχὴν. ὦ! πόσοι ἄνθρωποι δυστυχεῖς δεικνύουσι τὴν πρῶϊαν ὄψιν ἀτάραχον, ἀλλ' ἐκλαυσαν ὅλην τὴν νύκτα!

Αἱ γυναῖκες ἀγαπῶσι μᾶλλον νὰ κατηγορηθῶσι ὀλίγον ἢ ἀρετὴ τῶν παρὰ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ὠραιότης τῶν.

Φοντενέλ.

Ἄς μὴ ἀφήνωμεν νὰ φύεται χόρτον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς φιλίας.

Κ* Ἰωφφρίνου.

ΖΕΦΥΡΟΣ.

ΘΑΥΜΑΤΟΠΟΙΪΑ.

ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΜΑΘΗΤΗΣ.

Κατέστημεν τοσάκις ἐν Ἑλλάδι ἀθῶα θύματα ἀγυρτικῆς ἐπιδείξεως ψευδῶν τίτλων καὶ ἀνυπάρκτων σχέσεων, ὥστε δὲν θεωροῦμεν καθόλου περιττὴν τὴν ἀποκάλυψιν τῶν στρατηγημάτων αὐτῶν τὰ ὅποια ἠπάτησαν πολλάκις καὶ αὐτοὺς τοὺς Εὐρωπαίους. Ἴδου τί διηγείται ὁ περίφημος Γάλλος θαυματοποιὸς K. Comte, περὶ ἐνὸς τῶν ἀπαταιώων ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐκμεταλλεύονται δεξιῶς πᾶν μέγα ὄνομα.

« Πρὸ εικοσιπέντε περίπου ἐτῶν, ὑπόθεσις σπουδαία μὲ ἠνάγκασε νὰ μεταβῶ εἰς μίαν μικρὴν πόλιν τῆς ἐπαρχίας Andelys. Τὸ πρῶτον πρᾶγμα ὅπερ προσέβαλε τοὺς ὀφθαλμούς μου ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, ἦτον μία ἀπέραντος εἰδοποίησις ἐπὶ ἐρυθροῦ χάρτου τοιχοκολλημένη πανταχοῦ, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας διέκρινα μελανὰ τὰ πέντε στοιχεῖα τοῦ ὀνόματός μου. Κατέβην ἐσπευσμένως ἐκ τοῦ ὀχήματος· δὲν εἶχον ἀπατηθῆ' ἐπὶ τῆς εἰδοποίησεως ἀνέγνωσα μὲ γιγαντιαίους χαρακτήρας τὰς ἐξῆς λέξεις « Comte, θαυματοποιὸς τοῦ βασιλέως.»

Ἐνόμισα κατ' ἀρχὰς ὅτι κανεὶς πληροφορηθεὶς τὴν ἀφίξίν μου, εἶχεν εὑρεῖ ἀστείον νὰ μὲ προαγγείλῃ καὶ νὰ μὲ ἐκδικηθῆ διὰ τοὺς ἀθῶους ἀστεϊσμούς, ὧν ἐνίστε ἕκαμα καὶ ἐγὼ χρῆσιν ἀπέναντι τῶν ἄλλων. Ἀλλ' ὅταν ἐπλησίασα ἐντελῶς τὴν εἰδοποίησιν, παρετήρησα πόσον ἐσφαλμένοι ἦσαν αἱ ὑπόνοιαι μου. Τὸ μέγα ἐκεῖνο φύλλον ἐξ ἐρυθροῦ χαρτίου ἀνήγγελε « μίαν μεγαλοπρεπῆ καὶ μεγάλην παράστασιν μαγείας καὶ τερπῆς φυσικῆς, διδομένην τὸ ἑσπέρας ὑπὸ τοῦ Κυρίου Ἰακώβ, μαθητοῦ τοῦ Κυρίου Comte, θαυματοποιοῦ τοῦ βασιλέως.» Οὐδέποτε ἐδίδαξα εἰς οὐδένα τὴν ἀθῶαν μαγείαν μου, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Ἰακώβ μοι ἦτον ἐντελῶς ἀγνωστον. Ἐπορεύθην εἰς τὸ ξενοδοχεῖον γελῶν καθ' ἑμαυτὸν καὶ ἀποφασισμένος νὰ μὴ γνωστοποιήσω ἄχρι τῆς ἐπαύριον τὸ ὄνομά μου· παρήγγεila τὸν ὑπηρετὴν νὰ μοι προμηθεύσῃ μίαν καλὴν θέσιν διὰ τὴν μαγικὴν παράστασιν τοῦ Κυρίου Ἰακώβ, μαθητοῦ τοῦ K. Comte. Περιέμενα τὴν ἐσπέραν μετ' ἀνυπομονησίας εὐκόλως ἐννοουμένης. Χάρτιτι θεῖα ἢ θη ὥρα ἢ προσδιορισμένη διὰ τὴν ἑναρξιν τῆς παραστάσεως ἐσήμανε ταχέως. Μολονότι εἶχον κρατήσῃ θέσιν ἀσφαλῆ, ἔσπευτα καὶ εἰσῆλθον εἰς τῶν πρώτων εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς παραστάσεως. Ἦτον αὕτη εὐρύχωρος, ἀμφιθεατροειδῶς

διατεθειμένη, καὶ ἀρκετὰ κατάλληλος διὰ τὸ εἶδος τοῦ θεάματος εἰς ὃ εἶχε προσδιορισθῆ. Ἐπὶ μικρᾶς τινος σκηνῆς ὑπῆρχε τράπεζα ὑπὸ τάπητος κεκαλυμμένη, καὶ ὀπισθεν αὐτῆς μεγάλη θήκη ἐμπεριέχουσα διαφόρους ἀλλοκότους καὶ πολυποικίλους μηχανάς. Ἐνῶ παρετήρουν αὐτὰ, θεαταὶ πολυάριθμοι κατέλαβον τὰς βαθμίδας, οἱ μουσικοὶ ἐτοίμασαν τὰ ὄργανά των καὶ μέγας κύων ἦλθε καὶ ἐξηπλώθη νωχελῶς εἰς τὸν διάδρομον ὅστις ἐχώριζε τὴν σκηνὴν ἀπὸ τοῦ ἀμφιθέατρον, τὸν ὑποκρίτην ἀπὸ τοὺς θεατάς.

Τέλος τρεῖς ἐπίσημοι κτύποι ἀνήγγειλον τὴν ἑναρξιν τῆς παραστάσεως. Οἱ μουσικοὶ οἱ ὅποιοι ἠτοιμάζοντο πρὸ ἐνὸς τετάρτου ἤρχισαν νὰ κάμνωσι τὰς τερπνοτέρας παραφωνίας· τὸ κλαρινέτο ἐσπευδε νὰ προφθάσῃ τὸ βιολί καὶ ἡ μπάσα διεπληκτίζετο μὲ τὴν σάλπιγγα· κατ' ἀρχὰς ἐνόμισα ὅτι ὅλος ἐκεῖνος ὁ θόρυβος ἦτον ἀπλῆ πατινάδα τοῦ δῆθεν μαθητοῦ μου εἰς τὴν ἀγνωστον παρουσίαν μου· ἀλλὰ πάραυτα ἐπέισθην περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν πτωχῶν μουσικῶν, καὶ περιωρίσθην μόνον νὰ φράξω τὰ ὦτά μου. Ὅταν ἐτελείωσαν, ἄνθρωπος ἀναστήματος βραχέως ἐφάνη ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἐχαίρετσε τὸ κοινὸν καὶ ἀπύθουε τὴν ἐξῆς προσλαλίαν.

— Κύριοι καὶ Κυρίαί, θὰ προσπαθίσω νὰ ἐκτελέσω ἐνώπιον ὑμῶν τινὰ ἐκ τῶν θαυμάτων, ὅσα μ' ἐδίδαξεν ὁ ἐνδοξὸς διδάσκαλός μου K. Comte, θαυματοποιὸς τοῦ βασιλέως. Ὁ περίφημος μάγος διεκήρυξεν ὅτι δὲν εἶχε τίποτε πλέον νὰ μοι μάθῃ, καὶ ὅτι ἤμην ἴσος αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν δεξιότητα, ἐπιτηδεϊότητα, θαυματοποιίαν, φυσικὴν καὶ μαγείαν. Ἄς ἀρχίσωμεν ἀπὸ μερικὰ θαύματα τοῦ χαρτοπαιγνίου.—

Καὶ τῷ ὄντι ἤρχισε νὰ ἐκτελῆ ἀρκετὰ ἀνεπιτηδεῖως δύο τρία θαύματα, γνωστὰ καὶ εἰς τοὺς χυδαιότερους φίλους τῆς μαγείας, καὶ διὰ τὰ ὅποια ἤθελεν ἐρυθριάσει καὶ ὁ ἀσημότερος θαυματοποιὸς τῆς ἀγυῖας.

Ἐξαίφνης ὁ μέγας κύων ἀνηγέρθη, ἐξήπλωσε τοὺς πόδας, καὶ ἤνοιξε τὸν λάρυγγα· συγχρόνως δὲ τὸ ζῶον ἠκούσθη ἀνακράζον.

— Ὁ K. Comte εἶναι ἕνας ἀμαθής!

Ὅλοι ἐςρεψαν τὴν κεφαλὴν διὰ νὰ παρατηρήσουν ποῶς εἶχε προσφέρει τοὺς παραδόξους ἐκείνους λόγους. Ἄλλ' οὐδεὶς εἶχε κινηθῆ καὶ οὐδεὶς εἶχεν ὀμιλήσει· ὁ μόνος ἔνοχος ἦτον ὁ κύων. Ἐνῶ ὅλοι ἐμειναν ἐκπληκτοὶ ἤρχισα νὰ χειροκροτῶ καὶ νὰ φωνάζω·

— Ο Κ. Ιακώβ, μαθητής του Κ. Comte δεν είναι μόνον επιτήδειος μάγος, είναι προστούτος και μέγας έγγαστρίμυθος!

Ο πτωχός Ιακώβ έγινε ολοπόρφυρος, τὰ έχασε, έτραύλισε, και τέλος διεκήρυξεν ότι δεν είχε την τιμήν να προικισθῆ υπό τῆς φύσεως με τὸ μέγα τοῦτο δῶρον.

Μόλις είχε παύσει νὰ ὀμιλῆ, και μία φωνὴ ἀντήχησεν ἐπὶ τῆς στέγης διαβεβαιώσα ὅτι ὁ Κ. Ιακώβ ἠπάτα τὸ κοινὸν και ὅτι ἦτο ἀπαράμιλλος έγγαστρίμυθος. Συγχρόνως δὲ ἄλλαι φωναὶ ἀνταπεκρίνοντο ἀπὸ τὰς βαθμίδας, εξέφευγον ἀπὸ τὰς θύρας, και ἤριζον ἐκτὸς τοῦ θεάτρου. Οὐδέποτε εἶδον μορφήν περισσότερον ἀπεγνωσμένην ἀπὸ τὴν μορφήν τοῦ πτωχοῦ Ιακώβ· ἐνῶ ἔμενεν ἐκεῖ ἐκπληκτος, τεθλιμμένος, ὠρμησα ἐπὶ τῆς σκηνῆς και τὸν ἐσφιγξα περιπαθῶς εἰς τὰς ἀγκάλας μου.

— Ιακώβ, ἀγαπητέ μου Ιακώβ, σ' ἐπανευρίσκω τέλος πάντων!

Ἡθέλησε ν' ἀποφύγῃ τὰς θωπείας μου, ἀλλ' ἐγὼ ἐπέμεινα ἐτι περισσότερο.

— Πῶς! τῷ εἶπον, ἠδυνήθης νὰ με ἐγκαταλίψῃς! Ἀπεφάσισες νὰ μ' ἐκθέσης εἰς προφανῆ καταστροφὴν φεύγων ἀπὸ τὴν οἰκίαν μου! Φεῦ! πρὸ τριῶν ἐτῶν σὲ ἀναζητῶ και περιτρέχω εἰς μάτῃν τὴν Γαλλίαν! . . . Ἀλλὰ τώρα σ' εὔρον και δεν σὲ ἀφίνω πλέον.

— Ποῖος εἶσθε, κύριε, ἠρώτησεν ἐκεῖνος ἐναγωνίως ἀντιπλαταίων. Τότε πλέον ἔπαυσα νὰ τὸν σφίγγω.

— Ἀχάριστε! ἐρωτᾶς ποῖος εἶμαι; Προσποιεῖσαι ὅτι δεν με ἀναγνωρίζεις; Ναί, Κύριοι, ἐπρόφερον με φωνὴν συγκεκνημένην, παραγνωρίζει τὸν διδάσκαλόν του, ἀποθεῖ τὸν δυστυχῆ Comte!

Ὅταν ἤκουσε τὸ ὄνομα αὐτὸ ὁ Ιακώβ παρ' ὀλίγον νὰ λειποθυμήσῃ.

— Με καταστρέφετε, Κύριε, έτραύλισεν ἀφαιρέϊτε τὸν ἄρτον μου και τὸν ἄρτον τῆς οἰκογενείας μου· ἔχω γυναῖκα και τέσσαρα τέκνα και μόλις ἀποζῶ, οἰκειοποιούμενος τὸν τίτλον τοῦ μαθητοῦ σας. Ἄλλο πλέον δεν με μένει τώρα παρὰ νὰ φανερῶσω τὸν ἀθῶον δόλον μου και νὰ πέσω ἐπειτα εἰς τὸν ποταμόν.

— Ἐξεναντίας, τῷ εἶπον, ἔκαμες τὴν τύχην σου.

— Κύριοι, ἐπρόσθεσα στρεφόμενος πρὸς τοὺς θεατὰς, ἐρχομαι ἐξεπίτηδες ἀπὸ τοὺς Παρισίους διὰ νὰ δῶσω αὐριον μίαν παράστασιν πρὸς ὄφελος τοῦ εὐνοουμένου μαθητοῦ μου, Κ. Ιακώβ. Θὰ ἐρίσωμεν πρὸς ἀλλήλους ὡς πρὸς τὴν δεξιότητα και τὸν ζῆ-

λον, ὅπως καταστήσωμεν τὴν αὐριὴν παράστασιν ὅσον τὸ δυνατόν λαμπροτέραν. Ἐν τούτοις θὰ σὰς δώσωμεν ἀπὸ σήμερον ἐν δείγμα τῆς ἰκανότητός μας.

Ἔστειλα τῷ ὄντι εἰς τὸ ξενοδοχεῖον νὰ ζητήσω μίαν θήκην ἐργαλείων φυσικῆς και μαγείας και ἐξέτελεσα διὰ πρώτην φοράν ἐν θαῦμα τὸ ὅποιον ἐκτοτε ἐπανελήφθη πολλαίκις, τότε δὲ ἐβύθισεν εἰς θάμβος τοὺς κατοίκους τῆς μικρᾶς ἐκεῖνης πόλεως.

Ἴδου ποῖον ἦτο τὸ θαῦμα ἐκεῖνο, δυσεξήγητον ὡς ὅλαι μας αἱ μαγείαι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ἀλλ' ἀπλουστατον ὅταν ἀποκαλύψῃ τις τὸ μυστικόν· διότι ὅλη ἡ ἀξία τῶν θαυμάτων μας σύγκειται εἰς τὴν εὐχέρειαν, εἰς τὴν δεξιότητα τοῦ τεχνίτου και ἰδίως εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν παρουσιάζει τὸ πείραμα. Τὴν ἐσπέραν περι ἧς σὰς λαλῶ, εὔρον μέσον νὰ ἐκτελέσῃ μόνος ὁ Ιακώβ τὸ θαῦμα, χωρὶς νὰ ἤξεύρῃ οὔτε ὁ ἴδιος τί κάμνει. Τὴν ἐπαύριον ὁμως τῷ ἐξήγησα τὸ μυστικόν και τὸν ἐδίδαξα συγχρόνως πολλὰ ἄλλα πειράματα τοῦ αὐτοῦ εἶδους δι' ὧν ὁ Ιακώβ κατέστη θαυματοποιὸς ἐπιτήδειος, και ἀπέκτησε βαθμηδὸν μικρὰν περιουσίαν με τὴν ὁποίαν ἀνατρέφει ἐντίμως τὴν οἰκογενείαν του.

Και ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Ιακώβ· τώρα ἄς σὰς διηγηθῶ τὸ θαῦμά μου.

Ἀνήγγειλα ὅτι εὔρον μέσον νὰ εἰσαγάγω εἰς τὴν πόλιν οἶνον, χωρὶς νὰ πληρῶσω τὸν νόμιμον φόρον τῆς εἰσόδου. Ἐδειξα ἐπειτα τρεῖς πυραμίδας ἐκ χάρτου στερεοῦ, ὧν ἐκάστη εἶχεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς περίχρυσον σφαῖραν. Ἀφοῦ ἔδωσα νὰ παρατηρήσουν τὴν μίαν πυραμίδα και ἔδειξα τὰς ἄλλας, ἔθεσα ὑπὸ τὴν μεσαίαν πυραμίδα φιάλην τὴν ὁποίαν ἐνώπιον τῶν θεατῶν ἐπέπλησα ὕδατος και οἴνου· μετὰ ταῦτα ἔθεσα τὴν φιάλην ἐπὶ βάθρου διέταξα τὸν Ιακώβ νὰ φέρῃ δύο ἄλλα βάρη παρόμοια, και ἔθεσα ἐφ' ἐκάστου αὐτῶν ἀνὰ ἐν κύπελλον και ἐκάλυφα και αὐτὰ και τὴν φιάλην διὰ τῶν τριῶν πυραμίδων μου. Ἡρώτησα ἐπειτα μίαν κυρίαν εἰς ποῖον ποτήριον ἤθελε νὰ μεταβῆ ὁ οἶνος χωριστὰ και εἰς ποῖον τὸ ὕδωρ· μοι ὑπέδειξε τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ διὰ τὸν οἶνον. Περιεκύκλωσα τὰς πυραμίδας διὰ μακρᾶς ταινίας και τὰς ἀνήγγειρα. Ἡ μεσαία φιάλη ἦτο κενή· τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ ποτήριον περιείχεν ἄκρατον τὸν οἶνον, τὸ δὲ ὕδωρ, διαυγές και καθαρὸν ὡς κρύσταλλος, ἐπλήρου τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ ποτήριον. Σὰς ἀφίνω πλέον νὰ μαντεύσῃτε τὴν ἐκπληξιν τοῦ κοινοῦ και τὸ θάμβος τοῦ Ιακώβ, ὅστις ἐν ἀγνοία του εἶχεν ἐκτελέσει τοιαῦτα θαῦμα.»

(ὑπὸ τῆς Κυρίας M^η)

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗΝ.

Δελτίον Δεύτερον.

Αἱ Ἀποκρέω ἀπολήσκουσιν, αἱ Ἀποκρέω ἀπέθανον! Δεν ὑπάρχει πλέον, ἐχάθη τὸ εὐθυμον ἐκεῖνο τέκνον ὅπερ τοσοῦτον ἐθωπεύσατε . . . ἢ μάλλον εἶχατε τὴν διάθεσιν νὰ θωπεύσῃτε· δεν ἔχει οὕτω κύριοι, δεν ἔχει οὕτω κυρίαί; Ἀλλ' ἀρκοῦσιν οἱ θρηνοὶ! παρηγορηθῆτε! θὰ ἐπανέλθῃ.

Αἱ Ἀποκρέω ἀπέθανον, ζήτησαν αἱ Ἀποκρέω! Ἀντέστησαν πρὸς τοὺς κεραυνούς τῶν φιλοθρήσκων, πρὸς τὰς κατάρας τῶν συζύγων, πρὸς τὰ ἀναθέματα τῶν γυναικῶν αἱ ὁποῖαι δεν ἀριθμοῦσι πλέον τὰ ἔτη των, πρὸς τὰς ἀπειλὰς τῶν κομητῶν· θὰ ἐπιζήσωσιν εἰς τὴν μανίαν τοῦ μέλλοντος ἀνατολικοῦ πολέμου, μὴ ἀμφιβάλλητε ποσῶς περὶ τούτου· ζῶσιν ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης μορίας, και ἐπομένως τὸ κράτος των ἔσεται αἰώνιον.

Ἀπέθανον λοιπὸν, και ἄς τὸ ὁμολογήσωμεν ἐν χριστιανικῇ ταπεινοφροσύνῃ, ἀδελφοί μου, ἀπέθανον ἀθλιῶς, ἐν μέσῳ στερησεων, ἐγκαταλελειμμένοι ἀπὸ ὅλους, ὡς ὁ βασιλεὺς Ριχάρδος¹ τοῦ γνωστοῦ ἄσματος, αὐταὶ εἰς τὰς ὁποίας ὑπακούουσι και πρὸ τῶν ὁποίων κλίνουσι γόνυ αἱ μεγαλῆτεραι μεγαλειότητες τοῦ κόσμου τούτου, και ἴσως και τοῦ ἄλλου· sic transit gloriam mundi!

Ναί, ἔπεσαν, ἀδελφοί μου, ἀλλ' ὄχι ὡς ἡ Πολυξένη ἦτις

. . . και θρήσκουσ' ὁμως πολλὴν πρόνοιαν εἶχεν εὐσχημῶς πεσεῖν,² ἔπεσαν ἀνευ μεγαλείου, ἀνευ ἀξιοπρεπείας ὡς σῶμα τὸ ὅποιον καταλείπει ἡ ζωὴ.

. . . come corpo morto cade.³

Τῇ ἀληθείᾳ ἐξέπνευσαν ἐν τῷ μέσῳ τῶν πυροβολισμῶν, τῆς κλαγγῆς τῶν ὄπλων και τῶν καταχθονίων φωνῶν, ἀλλὰ . . . ἐπιτρέφατέ μοι ἐν μικρὸν ἀνεκδοτόν. Λέγω δὲ ἐν, διὰ νὰ μὴ σὰς τρομάξω μολονότι ὑπάρχουσι δύο, διότι, ὡς γνωρίζετε, ὠραία ἀναγνωστρία, ὁ Rivarol εἶπε· «Τὰ ἀνεκδοτὰ ἀπαρτίζουσι τὴν εὐφυίαν τῶν

γερόντων.» ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἀχρειέστερον χρόνον και τῆς ζωῆς και τῆς γραμματικῆς συγχρόνως, δηλαδὴ τὸν παρωχημένον· κρίνατε μόνη σας· καλλονὴ παρωχημένη . . . νεότης παρωχημένη . . . ἔρως παρωχημένος . . . Ἀλλ' ἄς ἐπανεέλθωμεν εἰς τὸ ἀνεκδοτόν. Ἴδου τὸ πρῶτον, ἐντελῶς ἐθνικόν. «Λέγεται γὰρ Ἕλληνας ἀνθρώπου, ἀναβάντας εἰς Ῥώμην, ἐστίαν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Τούς δ' ὄντως ἑλληνικόν τι παθόντας, αἰσχύνεσθαι και διωθεῖσθαι τὴν κλησίν, ὡς δι' αὐτοὺς καθ' ἡμέραν τοσοῦτων ἀναλισκομένων. Τὸν οὖν Λούκουλλον εἶπεῖν μειδιάσαντα πρὸς αὐτούς. «Γίνεται τούτων και δι' ὑμᾶς, ὡ ἄνδρες Ἕλληνες· τὰ μὲν τοι πλεῖστα γίνεται διὰ Λούκουλλον.» Ἴδου τώρα τὸ ἔτερον, ἐκλέξατε μεταξὺ τῶν δύο· «Ὁ μικράναξ M. . . , φθάσας εἰς Λονδίνον και ἰδὼν λαμπροτάτην πάντη ἄγνωστον αὐτῷ φωταψίαν τὴν πρώτην, δευτέραν, τρίτην ἐσπέραν και καθεξῆς, ἐνόμισεν ὅτι τοῦτο ἐγένετο πρὸς τιμὴν αὐτοῦ. Ὅθεν εἶπεν εἰς τινὰς τῶν φίλων του· «φθάνει πλέον τὴν πολυέξοδος τιμῆν, ἀλλὰ ποῦ νὰ κρυφθῆ ὁ τάλας ὅταν ἤκουσεν ὅτι ἡ φωταψία ἐκείνη ἦτον ὡς τὸ καθημερινὸν δεῖπνον τοῦ Λουκούλλου.»»

— Καὶ λοιπὸν;

— Καὶ λοιπὸν ὁ μῦθος δηλοῖ ὅτι, ἂν μερικοὶ τῶν πυροβολισμῶν ἐρρίφθησαν πρὸς τιμὴν τῶν ἐκπνεουσῶν Ἀποκρέω, ὅπερ ἀμφίβολον, οἱ πλεῖστοι, ὁμως ἐξ αὐτῶν ἐρρίφθησαν πρὸς τιμὴν τῆς Κυρίας Πολιτικῆς ἦτις, κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, ἐλυμαίνετο ἀπαισίως τὰς ὁδοὺς τοῦ ἐνδόξου ἀστεως τῆς Παλλάδος, τὸ ὅποδον τὰ ἐχάλασε με τὸν Ποσειδῶνα και τὰς Ναϊάδας δι' ἕνα . . . κλάδον ἐλαίας.

— Πῶς; αὐτὴ εἶναι ὅλη ἡ ἠθικὴ συνέπεια τοῦ ἀνεκδοτοῦ σας!

— Μὰ τὴν πίστιν μου, ναί. Φεῦ! ἡ πτωχὴ αὐτὴ ἠθικὴ χωρεῖ εἰς τὸσον ὀλίγον τόπον . . . ἀλλ' εὐτυχῶς ὑπάρχουσιν ἀποζημιώσεις εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, και ἂν ἡ Κυρία ἠθικὴ χωλαίνει τὸν δεξιὸν πόδα ἐν Ἀθήναις, ἡ Κυρία Πολιτικὴ ἐξεναντίας, τρέχει γοργῆ εἰς τὰς ὁδοὺς. Ὡ! πόσον εἶναι τρομερὰ ἡ Κυρία αὐτὴ ὅταν καταλείπει τὸ βῆμα και κατέρχεται εἰς τὸ λιθόστρωμα· ἀνταλλάσσει τότε τὸ ὄνομά της με τὸ ὄνομα τῆς Ἀναρχίας, και ἐρίζει ὡς πρὸς τὸ ἄσπερνον και με τὴν Μεσσαλίαν αὐτὴν. Ἡ γραία αὐτὴ Μέγαيرا Πολιτικὴ, ἠφάνισε πλέον ἐντελῶς τὰς πτωχὰς Ἀποκρέω αἱ ὁποῖαι δεν εἶχον μὲν

1 «O Richard! ô mon roi, tout le monde t'abandonne!»
2. Εὐριπ. Ἐκάβ. 568.
3. Dante, V. 142.

1. Πλουτάρχ. Λούκουλλ. MA'.

2. Archencholt Ἀγγλία και Ἰταλία, τομ. 1, σελ. 147.

γεννηθῆ ἐξ ἀρχῆς, εἶναι ἀληθές, ὑπὸ καλὸν ἀστέρα, ὅπως δὴ ποτε ὁμῶς ἐζήτουν, αἱ ταλαίπωροι, νὰ ζήσωσιν εὐθύμως τὰς τελευταίας τῆς ὑπάρξεώς των ἡμέρας. Ὡ! ἄνευ αὐτῆς, ἄνευ τοῦ ταραξίου αὐτοῦ τῶν διασκεδάσεων, ἄνευ τοῦ φάσματος αὐτοῦ τοῦ Banquo, ὅπερ ἐπεφάνη ἀδιακρίτως ἐν τῷ μέσῳ τῶν τέρψεών μας καὶ ἐπάγωσε πάντα διὰ τῆς θλιβερᾶς του παρουσίας, ἄνευ τῆς Πολιτικῆς αὐτῆς τέλος πάντων, πόσας ἐορτάς, πόσους χοροὺς ἀπαστράπτοντας ὑπὸ φώτων, πόσα δεῖπνα εὐθυμα δὲν θὰ εἶχον νὰ σᾶς διηγηθῶ;

Ὡ! Πολιτικῆ, εἶσαι ἡ γόνιμος μήτηρ Ὀδυσσεΐας ὄλοκλήρου ὀνειρῶν σθεσθέντων οἰκτρῶς, καὶ ἐλπίδων ἀποτυχουσῶν! Σὺ ἐμπόδισας τόσοὺς μικροὺς πόδας — μικροὺς δὲν εἶναι ἴσως ἡ κυριολεξία, ἀλλ' ἡ Ἑλλάς εἶναι ἡ πατρίς τῶν εὐφημισμῶν — νὰ θύσωσι τῇ Τερψιχόρῃ, διότι ἐξ ὅλων τῶν Μουσῶν αἵτινες ἐτρεχον ἄλλοτε τὰς ὁδοὺς τῆς ἐνδόξου αὐτῆς πόλεως, τὴν Τερψιχόρην ἀπαντᾶ τις συχνότερον εἰς τὰς ἀθηναϊκὰς αἰθούσας, αἱ ἄλλαι κατέφυγον σύσσωμοι εἰς τὸ γραφεῖον δὲν ἤξεύρω ποίας ἐφημερίδος. . . Καὶ ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος κύριος ὅστις ἤλπιζε νὰ παρεισδύσῃ εἰς τὴν καρδίαν μιᾶς νέας καὶ πλουσίας καλλονῆς διὰ τοῦ χοροῦ τῶν Λογχιστῶν (lanciers) . . . ὦ τὸν δυστυχῆ! πόσον ἀξιολύπητος εἶναι! . . . Πρὸ τριῶν μηνῶν ἐχοροπήδα ἀδικόπως διὰ νὰ μάθῃ ὅλα τὰ γνωστὰ εἶδη τῶν Λογχιστῶν, τὸ βῶσσικόν, τὸ πολωνικόν, τὸ γαλλικόν, τὸ ἀγγλικόν, καὶ τέλος μίαν ἡμέραν, ἀφοῦ πλέον ἐπήδησε καλὰ καὶ ἤλπιζε νὰ χορεύσῃ εἰς μίαν Πρεσβείαν ἕνα, δὲν ἤξεύρω ποῖον, ἐκ τῶν ἀπέριων τοῦ Λογχιστῶν, ἐξαίφνης μανθάνει ὅτι ὁ χορὸς ἀνεστάλη, χάρις εἰς μερικοὺς ἄλλους λογχιστάς τοὺς ὁποίους δὲν ἐπρόβλεπε. Καὶ ἰδοὺ μία κατὰκτησις ἀναβληθεῖσα διὰ τὰς ἰδοὺς τοῦ Μαΐου. Τί δὲ νὰ σᾶς εἶπω τώρα περὶ μιᾶς μεγαλοπρεποῦς ἀλλὰ δυστυχῶς ἐνδυμασίας; Εἶχε παραγγελθῆ ἐξεπίτηδες εἰς τοὺς Παρισίους, εἰς τὴν Κυρίαν Palmyre, place Vendome ἀπ' ἀρχῆς τοῦ χειμῶνος, περὶ τὸ τέλος τοῦ Σεπτεμβρίου, πρὸ τῆς 10 Ὀκτωβρίου δηλαδὴ, διὰ νὰ κάμῃ ἐντύπωσιν μαντεύετε ποῦ. Μετ' ὀλίγον ἐπιστολῇ ἐσπευσμένη ἐκ μέρους τῆς γλαυκώπιδος Κυρίας*** πρὸς τὴν παρισίνην βάρπτριαν ἀνέστειλε τὴν περὶ τῆς εἰρημένης ἐνδυμασίας διαταγὴν, ἐπειδὴ ἡ ἐπανάστασις εἶχε καταστρέφει καὶ τὴν αὐτὴν καὶ τοὺς χοροὺς καὶ tutti quanti. Ἀλλὰ δυστυχῶς τὰ ταχυδρομεῖα προδίδουσιν ἐνίοτε ὅσον καὶ αἱ θαλαμηπόλοι, καὶ μίαν ἡμέραν ἐνῶ ἡ τριᾶστερος Κυρία δὲν τὸ ἐπερίμενε καθόλου, ἰδοὺ ἡ ἐνδυμασία φθάνουσα εἰς

Πειραιᾶ. Ἐκπληξίς τῆς Κυρίας εἰς τὸ ἀπροσδόκητον ἄκουσμα, δυσἀρεσκεία τοῦ Κυρίου εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ λογαριασμοῦ τῆς ἐπιθεξίου βάρπτριος!

— «Φεῦ! λέγει ἡ Κυρία, παρατηροῦσα μὲ στεναγμὸν τὴν ἐνδυμασίαν ἣτις ἦτο μεγαλοπρεπῶς ὠραία καὶ ἀπέπνεε λεπτότατον ἄρωμα τοῦ περιφῆμου μύρου Jockey-Club ἐπειτα προσέθεσε μὲ ὕφος εὐθυμότερον — Ἐν τούτοις τίς οἶδε τί θέλει συμβῆ ἕως τὸ τέλος τῆς Ἀποκρέω! . . . Μόλις εἰμεθα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Δεκεμβρίου. . . »

Αἱ ἡμέραι παρήρχοντο θλιβεραὶ καὶ μονότονοι οὐδεὶς χορὸς ἄξιος τοιαύτης ἐνδυμασίας ὑπέφωσκεν εἰς τὸν ἀθηναϊκὸν ὄριζοντα, πρὸς μεγάλην ἀπελπισίαν τῆς Κυρίας! Ὡς ἡ τρυφερὰς μνήμησιν Καλυψῶ δὲν ἠδύνατο ποσῶς νὰ παρηγορηθῆ. . . διότι εἶχε τοιαύτην ἐνδυμασίαν χωρὶς νὰ δύναται νὰ τὴν ἐπιδείξῃ. Ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ τῆς κατέτρωγε καθεκάστην τὰς ἐφημερίδας διὰ νὰ διασκεδάσῃ θλιβερὰ παρηγορία! Ἀπεκοιμᾶτο πᾶσαν ἐσπέραν μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ καταστῇ τάχιστα πιστὴ καὶ ἀγαπητὴ ὑπήκοος ἐνὸς οἰουδήποτε βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, ἐπειτα τὴν ἐπαύριον ἀνεγίνωσκεν, ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς προτεραίας ἦτον ὄνειρον μόνον, μῦθος τῶν ἐφημεριδογράφων, τῶν Αἰσιώπων αὐτῶν τοῦ 10^{ου} αἰῶνος. Καὶ οὕτως ἐκ πλάνης εἰς πλάνην εἶχε φθάσει εἰς τὰς τελευταίας τῶν Ἀποκρέω ἐβδομάδας, ὅταν αἰφνης κρούουσι τὴν θύραν τῆς καὶ τῇ ἐγχειρίζουσι μικρὸν γραμματίον. Ὡ! μαγικὴ δύναμις ἐνὸς μικροῦ τεμαχίου χάρτου! Ποίους παλμοὺς δὲν ἔφερεν εἰς τὴν ὠραίαν μας ὁ μυστηριώδης ἐκεῖνος χάρτης!

— «Τέλος! ἀνέκραξε, κατατρώγουσα μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸ ποθητὸν γραμματίον, καὶ δι' ἐνὸς ἄλλοματος εὐρέθη πρὸ τῆς θήκης ἣτις ἔκλειε τὴν πολυτιμὸν ἐνδυμασίαν, τέλος! καλὰ τὸ ἔλεγα ἐγὼ, ὅτι αἱ Ἀποκρέω δὲν ἤθελον παρέλθει ὀλωσδιόλου πληκτικαί! . . . κάλλιον ἀργὰ παρὰ ποτέ.»

Καὶ ἡ ὠραία Κυρία ἤρχισε νὰ παρατηρῆ διὰ χιλιοστὴν φορὰν τὸ ἀριστούργημα αὐτὸ τῆς βάρπτριος τέχνης ἡ ἐνδυμασία ἣτο πάντοτε ἀθικτος, παρθένος· οὐδ' αὐτὴ ἡ διαφθορεὺς κόνις εἶχε τολμήσει νὰ τὴν προσβάλῃ τόσο ἐπέβαλεν ἡ καλλονὴ τῆς!

Τέλος ἡ μεγάλη ἡμέρα ἐφθασεν, διότι ὁ ἀναγνώστης ἐμάντευσεν ἤδη βεβαίως ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ χοροῦ τοῦ Κυρίου***, ὅστις συνενοῖ, ὡς γνωστὸν, εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ τῶν ἀνθῶν τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας. Ἀπὸ τὴν 10^{ην} Π. Μ. διέκρινε τις εἰς τὸν θάλαμον τῆς Κυρίας ἐν πρᾶγμα λευκὸν, ὄρθον ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καὶ ὁμοιάζον πρὸς ἄγαλμα μαρμαρι-

νον ἀκέφαλον ἐπὶ τοῦ στηλοβάτου του ἦτον ἡ πολυτιμὸς ἐνδυμασία ἐπιμελῶς κεκαλυμμένη ὑπὸ τριπλᾶ λευκὰ πάνινα ὄχυρώματα, καὶ διατηρουμένη ὀρθία, τῇ βοηθείᾳ μιᾶς κρινολίας. Περὶ τὴν μεσημβρίαν, ἡ Κυρία εἶχε κτενισθῆ, μυρωθῆ, καὶ εὐπρεπισθῆ. Ὅτι εὐπρεπισθῆ ἐννέα ὥρας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ χοροῦ, τοῦτο δὲν εἶναι καθόλου τρομερὸν διὰ μίαν ἀποφασιστικὴν γυναῖκα. Λέγεται ὅτι κόμισαί τινες Ἰταλίδες, εἰς ἃς ἐδίε χορὸν ἡ χήρα τοῦ Ναπολέοντος καὶ δούκισσα τῆς Πάρμας Μαρία Λουίζα, πρὶν ἀπωλῆσιν τὸν θρόνον τῆς εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Σολφερίνου, μετέβαινον ταχυδρομικῶς εἰς τὸ Μιλάνον διὰ νὰ εὐπρεπίσωσι τὴν κόμην των διανυκτερεύουσαι κατὰ τὴν ἐπάνοδον ὄρθαι ἐντὸς τοῦ ὄχηματος καὶ ὀνειρευόμεναι ὅτι κοιμῶνται, διὰ νὰ μὴ παραβλαφθῇ τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των οἰκοδόμημα, προστριβόμενον ἐπὶ τοῦ ὀχήματος. Ὡ! οὐδεὶς γνωρίζει πόσας βασάνους δύναται νὰ ὑποστῇ μία ἀδύνατος γυνὴ ἐπὶ μόνῃ τῇ ματαίᾳ πολλάκις ἐλπίδι νὰ καταστῇ ὠραία καὶ νὰ κινήσῃ τὸν φθόνον μιᾶς φίλης τῆς. Ὁ Ραβελαῖος, ὁ Βραντόμος καὶ ὁ Μονταίνιος διηγοῦνται περὶ τούτου πράγματα ἀληθῶς ἀπίστευτα. Καὶ ἐπειτα εὐρίσκονται ἄνθρωποι ἀποκαλοῦντες τὰς γυναῖκας τὸ ἀσθενέστερον ἡμισυ τοῦ ἀνθρώπου γένους! Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς Ἀθήνας.

Περὶ τὰς ἐπτὰ ὥρας Μ. Μ. ὁ τριᾶστερος Κύριος ἐπέστρεψε διὰ νὰ δευπνήσῃ τὸ ἥθός του οὐδόπως ἦτον εὐθυμον, ἀλλ' ἡ Κυρία δὲν παρετήρησε τίποτε καὶ ἐδείπνησεν ὡς γυνὴ σκεπτομένη τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ χοροῦ τῆς. Μετὰ τὸ δεῖπνον ὅταν αὐτὴ εἶχεν ἐγερθῆ διὰ νὰ φορέσῃ τὸν πολυτιμὸν ὄπλισμόν τῆς ἐκ ταινιῶν, ἀνθέων, καὶ τριχάπτων, ὁ Κύριος τὴν ἐσταμάτησε καὶ τῇ εἶπε μὲ φωνὴν, ἣν ἐπροσπάθησε ματαίως νὰ καταστήσῃ γλυκεῖαν.

— Φίλη μου, μὴ βιάζεσαι τόσο· δὲν δυνάμεθα νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸν χορὸν αὐτὸν. . .

— Ὁμιλεῖτε σπουδάζων; . . . ἀνέκραξεν ἡ ἀτυχὴς γυνὴ ὡς κεραυνοπληκτος.

— Ναί, φίλη μου, σὲ ἀγαπῶ τόσο, ὥστε δὲν θὰ σ' ἀφήσω νὰ χορεύσῃς ἐπὶ ἡφαιστείου. . .

Καὶ πλησιάζουσα πρὸς αὐτὴν μυστηριωδῶς τῇ εἶπεν ὀλίγας λέξεις εἰς τὸ οὖς, μολονότι ἦσαν μόνοι. Ἡ Κυρία ὠχρίασε, δὲν εἶπε λέξιν, ἀλλὰ δάκρυ, δάκρυ δικαίας ὀδύνης, κατῆλθεν ἐκ τῶν μελανῶν τῆς βλεφαριδῶν.

Ὁ πολυπόθητος χορὸς ἐγίνε, καὶ ἐχόρευσαν ἕως εἰς τὰς 3 μετὰ τὸ μεσονύκτιον, οὐχὶ ἐπὶ ἡφαιστείου ἀλλ' ἐπὶ ὠραίου τάπητος τὸ ἡφαιστεῖον ἐξεβράγη τὴν ἐπαύριον μόλις, τὴν 10^{ην} φεβρουαρίου,

ἀλλ' ἡ κωμῶδια τὸ εἶπε πολὺ πρὸ ἐμοῦ: οἱ σύζυγοι ἔχουσι πάντοτε ἄδικον.

Ἄλλως τε μία ἐνδυμασία ὡς βεβαίως γνωρίζετε, οὐδέποτε χάνεται ἐντελῶς· πρὶν καταστῆ βράκος καὶ μεταβληθῇ εἰς χαρτίον, πόσας μεταμορφώσεις δὲν θὰ ὑποστῇ ἡ ἐνδυμασία αὐτή; Αἱ γυναῖκες εἶναι τόσοσιν νοήμονες! . . . Ἐὰν ἡ κόνις σεβασθῇ τὴν ἐνδυμασίαν, ἣς πρόκειται νὰ διηγηθῶμεν τὰς περιπετείας, ἴσως αὐτὴ θὰ δυνηθῇ μετὰ τινος μεταβολᾶς νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὰς Ἀποκρέω τοῦ σωτηρίου ἔτους 1864, τὸ ὁποῖον θὰ ἦναι, ἂς ἐλπίσωμεν τοῦλάχιστον, εὐθυμότερον ἐκεῖνου, οὗ ἐκφωνοῦμεν σήμερον τὸν ἐπικήδειον λόγον. Πρὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀμφιβάλλω πολὺ, διότι αἱ Ἀθήναι εἶναι ἡ κατ' ἐξαιρέσιν τυπικὴ πόλις. Ἡ ζωὴ κανονίζεται ἐνταῦθα ὡς αἱ κινήσεις ὠρολογίου κανονικοῦ· τὰ πάντα γίνονται εἰς ὀρισμέναις ἡμέραις καὶ ὥρας. Δὲν χορεύουσι παραδείγματος χάριν εἰμὴ εἰς ὀρισμένην ἐποχὴν, ὅταν τὸ ἡμερολόγιον εἶπῃ « Τῆς Ἀποκρέω καὶ Συμεῶν τοῦ Θεοδόχου καὶ τῆς προφήτιδος Ἄννης ». Ἀλλ' ἂν κατὰ τύχην τὸ ἡμερολόγιον ἐλησμόναι ν' ἀναφέρῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὀλίγοι ἤθελον παρατηρήσει τὴν ἔλλειψιν καὶ ἤθελον παραπονεθῆ δι' αὐτήν.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δὲν ἐξέρχονται εἰς τὸν περὶπατον εἰμὴ ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος, τὴν κυριακὴν καὶ κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτάς. Δι' αὐτὸ ξένος τις παρεπονείτο, χθὲς ἀκριβῶς, ὅτι ἦλθε πρὸ τριῶν ἡμερῶν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ὅτι δύο τρεῖς μόνον γυναῖκας εἶδεν. Ὁ Κύριος οὗτος ἀγνοεῖ πιθανῶς ὅτι ἡ σημερινὴ Ἀθηναία ζῇ κατ' οἶκον ὡς ἡ Ῥωμαία δέσπονα ἣτις domum serbabat et lanam filabat. Ἄν λοιπὸν, ὅπερ συμβαίνει δις ἢ τρίς τῆς ἐβδομάδος, ἀπαντᾶτε τὰς ὠραίας μας πλανωμένας ἐξ ἐργαστηρίου εἰς ἐργαστήριον, εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Ἑρμοῦ ἢ τοῦ Αἰόλου, πηγαίνουσι ν' ἀγοράσωσι lanam! Ὡσαύτως, ἐπειδὴ τὸ ἡμερολόγιον δὲν ἀναφέρει καμμίαν ἐποχὴν πρὸς γέλωτα, καὶ ἔχει τὰς αἰτίας του, εἰμεθα τόσοσιν καλοὶ χριστιανοὶ ὥστε δὲν τὸ κάμνομεν χωρὶς τὴν ἀδειάν του· ἰδοὺ διατὶ γελῶμεν τόσοσιν ὀλίγον, πρὸς μεγάλην ἐκπληξίν των ξένων, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἀποκαλοῦσιν Ἰσπανοὺς τῆς ἀνατολῆς· διότι, ὡς γνωστὸν, οἱ Ἰσπανοὶ μόνοι εἶναι πάντοτε σκυθρωποὶ καὶ σιωπηλοὶ. Ἄλλως τε, ὁ γέλως ἔχει εἰδωλοατρικὴν τὴν καταγωγὴν καὶ οἱ θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου ἐξεκαρδίζοντο γελῶντες:

* Ἀσβεστος δ' ἄρ' ἐνώρτο γέλω· μακάρεσσι θεοῖσιν,

† Ὡς ἴθον ἠφαιστον διὰ θάματα ποικιλύοντα.

καὶ ἰδοὺ διατί διὰ τῆς σιωπῆς του τὸ ἡμερολόγιον μᾶς ἀπαγορεύει νὰ γελῶμεν. Εἰς τὰς μετὰ τοῦ Θεοῦ σχέσεις μας ἐπίσης εἴμεθα λίαν σκυθρωποί. Δὲν προσευχόμεθα εἰς τὸν Θεὸν εἰμὴ καθ' ὠρισμένας ἡμέρας καὶ ὥρας· τὴν Κυριακὴν ἀκούομεν τὴν λειτουργίαν, τὰς ἄλλας ἡμέρας αἱ ἐκκλησίαι εἶναι κλεισταί.

Ὁμολογουμένως δὲν ὑπάρχει βίος περισσότερο τυπικὸς καὶ μαθηματικὸς ἀπὸ τὸν ἰδικόν μας καὶ δὲν ὑπάρχει πόλις πλέον κανονικὴ καὶ πλέον αἰδήμων ἀπὸ τὰς Ἀθήνας. Δύναται τις νὰ εἴπῃ, τῇ ἀληθείᾳ, ὅτι ἡ περίφημος ἐκείνη ἐπιγραφή τοῦ Πλάτωνος «μηδεὶς ἀγεωμέτρητος εἰσῆτω», ἔγινεν ἐξεπίτηδες διὰ νὰ τεθῇ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Πειραιῶς. Ἀλλὰ πᾶς κανὼν ἔχει τὰς ἐξαιρέσεις του· ὑπάρχει ἐπομένως ἓν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον κάμνομεν κατὰ πᾶσαν ὥραν καὶ τοῦ ἔτους καὶ τῆς ἡμέρας· τὸ πρᾶγμα τοῦτο εἶναι, συγχωρήσετέ μοι τὴν χυδαιότητα τῆς ἐκφράσεως, εἶναι ἡ ἐργαλαβία μὲ τὴν Κυρίαν Πολιτικὴν. Ὡ τὴν ἀρχαίαν μέγαιραν! Τὴν εἶχον ἀποφύγει μὲ τόσους κόπους, καὶ ἰδοὺ αὐτὴ πάλιν ἐπὶ τὰ ἔγχη μου, ὡς ἐρωμένη κατὰ τὴν παραμονὴν... τοῦ νέου ἔτους. Ἡ παρουσία τῆς δὲν εἶναι ποτὲ καλὸς οἰωνός, καὶ δι' αὐτὸ τὴν ἀποστρέφομαι. Καὶ τῷ ὄντι, αὐτὴ ἠπέλησε νὰ διακόψῃ τὴν ἐγκάρδιον συνενόησιν, ἣτις ἐτηρήθη ἀπρόσβλητος μεταξὺ ἐνὸς ἐπιτηδείου στρατηγοῦ καὶ τῶν γενναίων στρατιωτῶν του ἐπὶ τέσσαρας ὄλους μῆνας πολέμου... κατὰ τοῦ ἀκουστικοῦ ἡμῶν τυμπάνου. Ὁ στρατηγὸς Scalamonti, οὗ τὸ ὄνομα¹ μόνον δεικνύει τὰς πολεμικὰς ὀρέξεις, ὑπεστήριζεν ὅτι δὲν ὤφειλε νὰ πληρώσῃ τὸν μισθὸν τοῦ στρατοῦ του διὰ τὰς ἡμέρας, καθ' ἃς ἐξ αἰτίας τῆς Πολιτικῆς εἶχε μείνει κλειστὸς ὁ ναὸς τοῦ Ἰανοῦ. Οἱ γενναῖοι ἐκεῖνοι ἀπεκρίνοντο ὅμως ὅτι δὲν τοὺς ἐμελλε καθόλου δι' αὐτὸ, ὅτι ἐξεναντίας τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας ἦσαν ὑπὲρ ποτε πολεμικοὶ καὶ ὅτι ἤθελον ἐκχωφάνει πολλοὺς ἐχθροὺς, εἴαν τοὺς ἀφανον ἐλευθέρους. Τέλος τὸ πρᾶγμα ἐσυμβεβάσθη φιλικῶς, χωρὶς μνηύσεις καὶ χαρτόσημα, καὶ τὰ εὐγενῆ ἐκεῖνα τέκνα τῆς νίκης, τὰ ὅποια πολλάκις εἶχον καταβάλλει τὸν Verdi, εἰς τὸ παῖσμα τῶν βαδωτῶν κανονίων τῆς ὀρχήστρας του, ἐπῆραν τὸν δρόμον τῆς πατρίδος, φορτωμένα ἀπὸ δάφνας. Ὡ! ἂν κατεῖχον τὴν φιλοσοφικὴν λίθον τῆς Βαρωνίδος Β... πρώην δεσποσύνης Σοφίας Κ... αἱ ἀνωφελεῖς ἐκεῖναι δάφναι ἤθελον μεταμορφωθῆταχέως εἰς πολὺτιμα ἐλάσματα χρυσοῦ! Ἡ δεσποσύ-

νη Σοφία Κ... ἦτο μία ὠραία καὶ περίφημος αἰοῦδος, πρὶν καταστῆ ἀγαπητὴ καὶ πλουσία Βαρωνίς. Ἐψάλλεν αὐτὴ εἰς τοὺς Παρισίους κατὰ τὸ 1854 καὶ ἐλάμβανε καθ' ἐκάστην ἑσπέραν ἀπὸ τοὺς ἀπείρους θαυμαστάς τῆς μεγαλοπρεπεῖς ἀνθοδέσμας καμελιῶν, ἀνθους ἀριστοκρατικοῦ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο καὶ ἐπομένως σπανίου καὶ ἀκριβοῦ. Ἄλλ', ὡ τοῦ θαύματος! ἐλάμβανε σχεδὸν πᾶσαν ἑσπέραν τὰς αὐτὰς ἀνθοδέσμας, ἃς τῇ εἶχον ῥίψει τὴν προτεραίαν. Τὴν πρώϊαν χεῖρ δεξιὰ ἀνενοῦ, εἰς τὸν οἶκον τῆς μελλούσης Βαρωνίδος, τὰς ἀνθοδέσμας διὰ θερμοῦ ὕδατος, καὶ ἰδοὺ διατί ὁ Πίνδαρος εἶπεν ἀριστον μὲν ὕδωρ, ἔπειτα τὰς ἐπώλει εἰς τοὺς δωρητὰς τῆς προτεραίας, καὶ ἰδοὺ διατί ὁ Θηβαῖος ψάλτης προσέθεσε τὴν λέξιν χρυσὸς μετὰ τὴν λέξιν ὕδωρ¹.

Ἄλλ' αἱ ἰδικαί μας Dive ἠγάπων πολὺ τὴν δόξαν καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι οὐδέποτε ἀπεφάσισαν νὰ πωλήσωσι τὰς ἀνθοδέσμας των, εἶμαι ὅμως ἐπίσης βέβαιος ὅτι, καὶ ἂν ἤθελον, δὲν θὰ εὕρισκον ἀγοραστάς. Ἰπάρχουσι τόσα ἄνθη εἰς τὰς Ἀθήνας... εἶναι ἡ πόλις τῶν κρίνων καὶ τῶν ῥόδων. Δι' αὐτὸ καθ' ἐκάστην ἑσπέραν ἡ μάχη ἔμενεν ἀμφίρροπος ἐπὶ τῆς σκηνῆς μεταξὺ τῶν ἀνθέων καὶ τῶν συριγμῶν. Ἐνίοτε οἱ συριγμοὶ ὑπερίσχυον, διότι εἶναι τὸσον εὐκολον νὰ συρίζῃ τις μίαν δυστυχῆ γυναῖκα ἀνυπεράσπιστον, καὶ ἡ ἀστυνομία, ἣτις ἔως τότε ἔμενεν εἰς αὐστηρὰν ἀλλ' ἐνοπλον οὐδετερότητα, ἐλάμβανε ἐπὶ τέλους τὴν προστασίαν τοῦ ἀσθενεστεροῦ μέρους. Ὄταν ὅμως ἐξ ἐναντίας ἡ νίκη ἐκηρύττετο ὑπὲρ τῶν ἀνθοδεσμών, τότε ἡ σκηνὴ μετεβάλλετο εἰς κῆπον, εἰς πτηνοκομεῖον, εἰς μουσεῖον, εἰς... ὅ,τι θέλετε· ἐπιπτε βροχὴ στεφάνων, περιστερῶν, καναρινίων, εἰκόνων καὶ... σοννέτων πρὸς τιμὴν τῆς Diva. αἰδοὺ τὸ ψητὸν! ἀνέκραξε μίαν ἑσπέραν ὁ κομψὸς κύριος Ο... δεχόμενος αἰφνης κατὰ κεφαλῆς ἐν ζευγος τῶν προσφιλιῶν τῇ Ἀφροδίτῃ πτηνῶν, «καὶ ἰδοὺ ἡ σαλάτα!» ἀπεκρίθη ὁ συταγματάρχης Ζ... προσβαλλόμενος συγχρόνως εἰς τὸ στήθος ἀπὸ μίαν ἀνθοδέσμη. «Καθὼς βλέπω, κύριοι, τὸ ἄλας δὲν λείπει» ἀνέκραξεν ὁ νέος διπλωμάτης, * * * ἐλθὼν εἰς τὸ θέατρον διὰ νὰ χειροκροτήσῃ τὴν Lucia, τὸ συγκινητικὸν τοῦτο ἐλεγεῖον τοῦ Donizetti.

Καὶ ὅλα αὐτὰ παρῆλθον, τὰ σοννέτα καὶ οἱ συριγμοὶ, τὸ ψητὸν καὶ ἡ σαλάτα, οἱ ὄξει μουσικοὶ φθόγγοι καὶ οἱ ἀποτυχόντες χοροὶ πρὸς ἀποζημίω-

1. Ἄριστον μὲν ὕδωρ, ὁ δὲ χρυσὸς αἰθόμενον πῦρ
Ἄτε διαπρέπει νυκτὶ μεγάνορος ἔξοχα πλούτου.

σιν ὅμως ἡ σκόνη μένει πάντοτε προσηλωμένη εἰς τὸ πάτριον ἔδαφος.

Ἄπὸ τὴν σκόνῃ εἰς τὴν σαρακοσὴν ἡ μετάβασις θ' ἴσως φανῇ κατ' ἀρχὰς ὀλίγον δύσκολος, ἀλλὰ δὲν εἶναι τοιαύτη πραγματικῶς, πολλοὺ γε καὶ δεῖ. Τί εἶναι ἡ σκόνη; Μία γραῖα θαλαμηπόλος, ἣτις σὰς ἀκολουθεῖ κατὰ βῆμα, δὲν σὰς ἀφήνει ν' ἀναπνεύσητε καὶ σὰς κρύπτει τὸν μικρὸν (3) αὐτὸν πόδα, ὅστις περᾶ, ἢ τὴν χαρίεσσαν ἐκείνην μορφήν, ἣτις κάμπτει τὴν γωνίαν. Ἡ δὲ Σαρακοστὴ τί εἶναι; Μία διδασκάλισσα γραῖα καὶ φίλερις, ἣτις σὰς διδάσκει ἀδιακόπως ἠθικὴν καὶ σὰς προτρέπει εἰς στερήσεις καὶ κακουχίας. Βλέπετε λοιπὸν ὅτι ἡ σκόνη καὶ ἡ σαρακοστὴ εὕρισκονται μεταξύ των ἐν πληρεστάτῃ ἁρμονίᾳ, ὡς σύζυγοι... κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ γάμου των. Προτιμᾶτε τὴν σκόνην σεῖς, ὠραία κυρία; δὲν ἀντιλέγω, ἀλλ' ἐγὼ προτιμῶ τὴν σαρακοστὴν, καὶ δικαίως, διότι κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος 1863 αὐτὴ ἡ ταλαίπωρος ἐφέρθη ἀξιόλογα· ἡ μορφή της ἔπαυσε νὰ ἦνε ῥικνὴ καὶ συναφρωμένη· δὲν ὁμοιάζει πλέον φάντασμα, ἀπέδειξεν ὅτι ἔχει πνεῦμα, μὲ ἄλλους λόγους κατήντησε τὸσον συγκαταβατικὴ, ὥστε νὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ καὶ μίαν μουσικὴν συμφωνίαν. Ποταμοὶ κροτήσουσι χειρὶ! ἀλλὰ that is the question, μήπως δὲν διακινδυνεύει τις ἐπίσης τὴν αἰώνιον ζωὴν τρώγων τὴν πτέρυγα μιᾶς ὀρνίθου καὶ ψάλλον ἐν ἀσμάτιον μελοδράματος; Ὁμολογουμένως ἡ Σαρακοστὴ ἤρχισε νὰ πολιτικῆται καὶ νὰ καθίσταται ἀνεξίτητος. Ὄταν ὁμιλῶ περὶ Σαρακοστῆς, ἐννοῶ μόνον τὴν Σαρακοστὴν τῶν Ἀθηνῶν, τὴν νησιτικωτέραν τῶν νησιωτῶν. Ἄλλο πρᾶγμα εἶναι ἡ Σαρακοστὴ τῶν Παρισίων. Ἐκεῖνη ἔχει τὸσον πνεῦμα ὥστε οὐδέποτε ἐξέλαβε σπουδαῖα τὰ καθήκοντά της. Ἐκεῖνη ἀνυψοῖ τὴν αὐλαίαν ὄλων τῶν οἰκιακῶν θεάτρων, ἐκεῖνη ἀνοίγει τὰς θύρας τῆς αἰθούσης Hertz, ὅπου καθ' ἐκάστην δίδονται μουσικαὶ συμφωνίαι· ἡ παρατεταμένη αὐτῆ λατρεία τοῦ Ὁρφέως κατήντησεν ἡ μεγαλητέρα τῶν μικρῶν ἀθλιότητων τῶν Παρισίων. Ὡς δανεισταὶ ἀνιχνεύοντες χρωφειλέτην, μᾶς παρακολουθοῦσι πανταχοῦ αἱ κατηραμένοι αὐταὶ συμφωνίαι· ἂν υπάγετε εἰς τὸν Figaro τοῦ συρμοῦ καὶ τῷ ἐμπιστευθῆτε τὰ μυρία δυστυχήματα τῆς κόμης σὰς, εἰς τὴν θέαν μόνον τῆς κεφαλῆς σας ὁ εὐφυῆς κούρεὺς μαντεύει τὴν κλίσιν σας πρὸς τὴν μουσικὴν καὶ σὰς προσφέρει ἐν εἰσιτήριον διὰ μίαν οἰανδήποτε μουσικὴν συμφωνίαν. Καὶ δὲν τολμᾶτε νὰ διαφιεύσητε τὴν κρανιοσκοπικὴν δεξιότητα ἀνθρώπου, ὅστις ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ μόνον κρατεῖ εἰς τὴν

χειρὰ περισσοτέρας κεφαλᾶς ἀπὸ τὸν Gall καθ' ὅλην τὴν ζωὴν.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς ξενοδόχους κατὰ τὰ ἐπιδόρπια· ὁ ὑπρέτης κρίνει ἀπὸ τὴν ὄρεξιν σας περὶ τῶν ἐσπερινῶν διαθέσεων σας καὶ σὰς παρουσιάζει τὸν λογαριασμὸν συνοδευμένον καὶ ἀπὸ ἓν μικρὸν τετράγωνον χαρτίον, χρώματος ἐρυθροῦ, κυανοῦ, ἢ πρασίνου· εἶναι εἰσιτήριον διὰ τὴν μουσικὴν συμφωνίαν τοῦ Κυρίου Gennariello· ἔπονται ἔπειτα πληροφορίες δωρεάν περὶ τοῦ περιφήμου καλλιτέχνου. «Ὁ Κύριος Gennariello εἶναι Νεαπολιτανός» ἔπεται ἐκτεταμένη περιγραφή τῆς Νεαπόλεως, τοῦ Βεσουβίου καὶ τῶν Λαζαρόνων. «Ὁ Gennariello, εἶναι δεκαετῆς μόλις καὶ ὅμως εἶναι κυμβαλιστὴς δεξιὸς ὡς ὁ Lizi, πλέον ἢ ὁ Lizi ἴσως. Ἐν Ἀμερικῇ, αἱ εὐγενεῖς δούκισσαι τοῦ τόπου ἐκείνου παρ' ὀλίγον νὰ πνίξωσι τὸν περίφημον καλλιτέχνην ὑπὸ κατακλυσμὸν ἀνθοδεσμών, ζαχαρωτῶν καὶ διςήλων. Ἐν Ἀγγλίᾳ εἰς λόρδος ἠγάπα τὸσον τὸ μικρὸν ἐκεῖνο παιδίον, ὥστε, μὴ ἔχων ἀπογόνους, ἤθελε σπουδαίως νὰ τὸν καταστήσῃ κληρονόμον του, ἀλλ' ὁ μέγας τεχνίτης, λατρεύων τὴν τέχνην, ἐπροτίμησε τὸ κύμβαλόν του ἀπὸ τὸν τίτλον τοῦ Βαρόνου. Ἐνὶ λόγῳ ὁ Gennariello αὐτὸς εἶναι φαινόμενον καὶ ἡ πόλις ὀλόκληρος τῶν Παρισίων θὰ συναθροισθῇ τὸ ἑσπέραν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Herz.» Ποῖος δὲ θὰ ἔχῃ τοσην ἀναληγίαν, ὥστε ν' ἀποποιηθῇ 10 φράγκα εἰς τὸν περίφημον παιδίον, τὸ ὁποῖον κατεφρόνησε τοὺς θησαυροὺς τοῦ Ἀγγλοῦ λόρδου;

Παρασιωπῶ δ' ἐντελῶς τὴν ἄρπαν καὶ τὴν ὑστερότοκον ἀδελφὴν της κιθάραν καὶ τὸ μελίφωνον καὶ τὸ σαξόφωνον καὶ τ' ἁρμονικὰ ποτήρια καὶ ἀποθήκην ὀλόκληρον ὀργάνων μουσικῶν τοῦ αὐτοῦ εἶδους, τὰ ὅποια δίδουσιν εἰς τοὺς μύστας τῆς μουσικῆς τοῦ μέλλοντος ἀφορμὴν νὰ πληθύνωσι τὸν κατάλογον τῶν μουσικῶν συμφωνιῶν.

Μουσικὴ, πόση πληξὶς ἐν ὀνόματί σου!

Ἰδοὺ τί ἀνέκραξα πρὸ τινῶν ἡμερῶν εἰς τὸ θέατρον, κατὰ τὴν μουσικὴν συμφωνίαν τῆς Κυρίας Clélia Virgilio. Νὰ ἐπιβουλεύηται τις τὴν ὑπόληψιν τοῦ Verdi ἢ τοῦ Donizetti τὰς Ἀποκρέω, τὸ πρᾶγμα ὑποφέρεται καὶ δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἀνεπιτυχὴς ἀστειότης, ἀλλὰ νὰ δολοφονῶνται οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι μουσικοὶ ἀνηλεῶς ἐν μέσασιν Ἀποκρέω, τὸ ἀδίκημα ὑπερβαίνει τὰ ὄρια. Caveant Consules!

ΑΛΘΥΤΑΙ.

1. Scalamonti σημαίνει κυριεῖν ἐξ ἐφόδου ὄρη.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

* * Ο Βίκτωρ Ουγώ, λέγει γαλλική τις εφημερίς, είναι καὶ ἐπιτήδειος ζωγράφος. Μετ' οὐ πολὺ ἐκδίδει συλλογὴν εἰκόνων ἐκ χειρὸς του, τὰς ὁποίας θέλει συνοδεύσει καὶ διὰ τῶν εὐφυῶν του παρατηρήσεων καὶ ὁ Θεόφιλος Γωτιέ. Τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως τῆς συλλογῆς ταύτης προερχόμενα χρήματα, ὁ συγγραφεὺς τῶν Ἀθ. Ἰων θέλει δωρήσει εἰς μικρὸν τι σχολεῖον τῆς πόλεως ὅπου νῦν διαμένει, καὶ τὸ ὅποιον ὡς διδάσκαλος πρὸ καιροῦ συντηρεῖ.

* * Ἐξεδόθη ὁ πρῶτος τόμος τοῦ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος ἐκδιδόμενου συγγράμματος «Βίος τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος». Ὁ διάσημος ζωγράφος Ἰνγρ ἐργάζεται ἤδη εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, ἥτις θέλει κοσμήσει τὸ σύγγραμμα τοῦτο.

* * Ἐνῶ ἡ μικρὰ πόλις τῆς Ἰταλίας Πέζαρον, πατρὶς τοῦ μουσικοδιδασκάλου Ροσσίνι, ἀνεγείρει αὐτῷ ἀνδριάντα, ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας τοῦ Ἀγίου Καρλίνου ἐν Τουρίνω, ὁλόκληρος ἡ Ἰταλία, ἀνεγείρει χάλκινον ἀνδριάντα εἰς τιμὴν τοῦ ἀποθανόντος ἐνδόξου πρωθυπουργοῦ Καβούρ· πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον συνελέγησαν ἤδη ὑπὲρ τὰς πεντακοσίας χιλιάδας φράγκων.

* * Ἐκ τῶν πολιτικῶν εφημερίδων γνωρίζουσιν οἱ ἀναγνώσται μας τὴν ἀποβίωσιν τοῦ ἐπισήμου φιλέλληνος τραπεζίτου Εὐναρδ. Νομίζομεν ὅτι θέλομεν εὐχαριστήσαι αὐτοὺς καταχωροῦντες ἐντάθθα βιογραφικὰς τινὰς σημειώσεις περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου τοῦ τοσοῦτον προθύμως συνδραμόντος τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 καὶ μὴ παύσαντος ἀκολούθως νὰ καθίσταται ὠφέλιμος εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Κ. Εὐναρδ κατήγετο ἐκ γαλλικῆς οἰκογενείας φυγούσης τὴν πατρίδα τῆς περὶ τὰ τέλη τοῦ 17 αἰῶνος ὅτε Λουδοβίκος 16' ἀνεκάλεσε τὸ ὑπὸ τοῦ Εἰρβίκου Δ' ἐκδοθὲν ὑπὲρ τῶν διαμαρτυρουμένων Ναντήσιον ψήφισμα (Edit de Nante), καὶ κατεδίωξεν αὐτοὺς ἀπηνῶς. Ὄταν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ 16' Λουδοβίκου ἐπαυσαν οἱ θρησκευτικοὶ διωγμοί, ὁ πατὴρ τοῦ Κ. Εὐναρδ ἠδυνάθη νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ νὰ ἐγκαθιδρύσῃ ἐμπορικὸν κατὰστημα εἰς Λυών.

Ὁ νέος Εὐναρδ εὐρέθη εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ὅτε ἐπολιορκήθη ὡς ἀντιδραστικὴ ὑπὸ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς κατόρθωσε νὰ σωθῇ εἰς Γενεύην μετενδεδυμένος ὡς γυνή.

Ἡ πατρικὴ του περιουσία εἶχε καταστραφῆ ἐξ ὁλοκλήρου. Βραδύτερον δὲ ἐμπορικὸς τις οἶκος τοῦ Μιλάνου τῷ ἤνοιξε πίστωσιν τεσσαράκοντα χιλιάδων φράγκων. Τὸ δάνειον τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ ἀφετηρία τῆς μεγάλης αὐτοῦ περιουσίας. Ἀντιπρῶτος τῆς δημοκρατίας τῆς Γενεύης εἰς τὸ κατὰ τὰ 1814 συγκροτηθὲν ἐν Βιέννῃ Συνέδριον, κατέλαβεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης θέσιν διακεκριμένην ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ κοινωσίᾳ. Ὅτε ἐξεβράγη ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις εὐρίσκετο πρὸ πολλοῦ ἀποκαταστημένος εἰς Γενεύην καὶ, ἅμα μαθὼν τοὺς εὐγενεῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνας τῶν Ἑλλήνων, ἐνθουσιάσθη ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ προσέφερεν εἰς τὴν Ἑλλάδα σημαντικὰ βοηθήματα. Ἀποτυχὼν μάλιστα ποτὲ νὰ διαπραγματευθῇ ὡς πληρεξούσιος τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἐν εὐρωπαϊκῶν δάνειον ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἔσπευσε νὰ πέμψῃ ἐξ ἰδίων του πρὸς τὴν προσωρινὴν αὐτῆς κυβέρνησιν ἑπτακοσίας χιλιάδας φράγκων χωρὶς ἐγγύσιν. Πρὸ τριάκοντα περίπου ἐτῶν εἶχεν ἀποσυρθῆ ἀπὸ τὸ ἐμπόριον καὶ ἐζῆ ἡσύχως καὶ ἐναρέτως ἐν Γενεύῃ μετὰ τῆς συζύγου του· ἀπέθανε δ' ἐσχάτως ἄτεκνος εἰς ἡλικίαν 89 ἐτῶν, ἡ δὲ περιουσία του συνισταμένη εἰς εἴκοσι περίπου ἑκατομμύρια μεταβαίνει εἰς δύο ἀνεψιοὺς του.

Ὁ Κ. Εὐναρδ ὑπῆρξεν πάντοτε ἐλεήμων εἰς ἄκρον, λέγουσι δὲ ὅτι διένειμε κατ' ἔτος εἰς ἐλεημοσύνας ἐπέκεινα τῶν τετρακοσίων χιλιάδων φράγκων· ἀποθνήσκων δ' ἐκληροδότησεν εἰς τοὺς πτωχοὺς ὀκτακοσίας χιλιάδας.

Ἡ Ἑλλὰς διετήρησε πάντοτε ἀκμαίαν τὴν πρὸς τὸν ἐξοχὸν φιλέλληνα εὐγνωμοσύνην τῆς, καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν περὶ ἐκλογῆς βασιλέως ψηφοφορίαν ἔλαβε καὶ αὐτὸς ὀλίγας τινὰς ψήφους, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἐπρόφθασε νὰ μάθῃ τὴν τελευταίαν ταύτην ἀπόδειξιν τῆς πρὸς αὐτὸν συμπαιθείας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Λύσις τοῦ 3ου Αἰνίγματος.

« ΛΑΜΙΑ. »

ΑΙΝΙΓΜΑ 4.

Εἶναι τὸ πρῶτόν μου θεὰ μεγάλη τῶν ἀρχαίων,
 Ἄνθος σεμνὸν τὸ δευτέρον εὐώδη μῦρα πνέον·
 Ἄν δὲ τὰ δύο μέλη μου εἰς ἓν ἀρμόσῃς ὄλον,
 Ἐ' ἀναμνησθῆς τὸν ὄλεθρον ὑπερῆφάνων στόλων.

ΣΦΙΓΞ.

Π.